

Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola

Székhely: 1173 Budapest, Ferihegyi út 115. Tel/fax: 256-2897

Telephely: 1173 Budapest, Gyökér u. 5. Tel: 256-0977

OM azonosító: 201745

Fenntartó: Magyarországi Evangélikus Egyház

A

Podmaniczky János Evangélikus

Óvoda és Általános Iskola

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Módosítások:

- Intézményi önértékelési rendszer (10.28) – 2015.10.
- Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái (10.21. bővítése) – 2016.05.
- Ellátott SNI-s gyerekek körének szűkítése – 2017.04.12.
- Óvodai alapprogram módosulása, Sakkpalota program alkalmazása – 2019.02.04.
- **A 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján – 2020.04.30.**

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	6
2. Az intézmény alapítása	8
2.1. Kerületünk evangélikus gyülekezete.....	8
2.1. A rákoskeresztúri evangélikus iskola története.....	8
Óvodai Pedagógiai Program	9
3. Helyzetelemzés	10
3.1. Óvodánk környezete.....	10
3.2. Személyi feltételek, pedagógus továbbképzés.....	11
3.3. Tárgyi feltételek.....	11
3.4. Kapcsolatrendszerünk.....	11
3.4.1. A szülő- gyermek- óvodapedagógus együttműködése.....	12
3.4.2. Kapcsolatok más intézményekkel.....	13
3.5. Az óvodai nevelés célja, a keresztény óvodai nevelésünk célkitűzései.....	14
3.6. Gyermekkép.....	14
3.7. Óvodakép, pedagógiai hitvallás.....	14
3.8. Alapelveink.....	16
3.9. Óvodai nevelésünk céljai.....	16
3.10. Intézményi cél.....	16
4. A keresztény hitre nevelésünk lehetőségei, értelmezése az óvodában	17
4.1. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	17
4.1.1. Az egészséges életmód alakítása, az óvoda egészségnevelési programja.....	17
4.1.2. Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása.....	22
4.1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	23
4.1.4. Az anyanyelvi nevelés szerepe.....	24
5. Az óvodai élet tevékenységformái	26
5.1. Hittan.....	26
5.1.1. A keresztény nevelés célja.....	26
5.2. Ünnepek, hagyományok.....	27
5.2.1. Az ünnepek körforgása.....	27
5.3. Játék.....	28
5.4. A tevékenységekbe ágyazott tanulás.....	29
5.4.1. Az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése.....	30
5.4.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	30
5.5. Mese-vers, Verselés, Mesélés.....	31
5.6. Ének-zene, énekes játékok.....	32
5.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	33
5.8. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai nevelés.....	35
5.9. A külső világ tevékeny megismerése, környezeti nevelés.....	36
5.9.1. A környezeti nevelés feltételei.....	36
5.9.2. Környezetvédelem.....	37
5.9.3. Környezeti kultúra.....	37
5.10. A mozgás.....	38
5.11. Munka jellegű tevékenységek.....	39
5.12. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	40
5.12.1. Az óvodáskor végére várható eredmények, „kimeneti” pontok.....	41
6. Az SNI gyermekek óvodai nevelésének feladatai	44

6.1.	A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermek.....	44
6.2.	A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek	45
6.3.	Az autista, autisztikus gyermek.....	46
6.4.	Az intézmény sajátos pedagógiai feladatai	46
6.4.1.	Habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei	47
6.4.2.	Az óvodában megvalósuló integrált nevelés célja	48
7.	Az óvoda működését biztosító feltételrendszer	50
7.1.	A csoportbeosztások elve	50
7.2.	Pedagógiai adatkezelés.....	50
7.2.1.	Az óvodapedagógus írásos dokumentumai.....	50
7.3.	A tevékenységek szervezeti keretei.....	50
7.3.1.	Az óvodai foglalkozások szervezeti formái	50
7.4.	A tevékenységek időkeretei (napirend, heti rend)	51
7.4.1.	A napirend	51
7.4.2.	A heti rend	51
8.	Gyermekvédelem	52
8.1.	Céljaink, alapelvek érvényesítése.....	52
8.2.	Veszélyeztetettség.....	52
8.3.	Feladat.....	53
8.4.	Pedagógiai feladatok: prevenció, feltárás, megszüntetés	53
8.4.1.	A prevenció, megelőzés feladatai	53
8.4.2.	A feltárás feladatai	53
8.4.3.	A megszüntetés feladatai	53
8.4.4.	Az óvoda pedagógusai	54
8.4.5.	Gyermekvédelmi felelős	54
8.4.6.	Óvoda vezetője (tagintézményvezető).....	54
8.4.7.	Várható eredmények:	54
8.5.	Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	54
8.5.1.	Szociális hátrányokat előidéző tényezők	55
8.5.2.	Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben	55
	Iskolai Pedagógiai Program	56
9.	Az iskola nevelési programja	57
9.1.	A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	57
9.1.1.	Az evangélikus nevelés	57
9.1.2.	Gyermekközpontú nevelés	58
9.1.3.	Egészséges életmódra nevelés	59
9.1.4.	Közösségi életre nevelés.....	60
9.1.5.	Erkölcsei normák közvetítése	61
9.1.6.	Nemzeti kultúránk.....	61
9.1.7.	Az Európai Unió polgárai	62
9.1.8.	Művészeti nevelés	63
9.1.9.	Digitális kultúra	63
9.1.10.	A tanulás tanítása	64
9.2.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	64
9.3.	Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	65
9.3.1.	Az egészségfejlesztés iskolai feladatai	65
9.3.2.	Teljes körű egészségfejlesztési program.....	66
9.3.3.	Orvosi vizsgálatok és szűrések	66

9.3.4.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	67
9.3.5.	Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja	68
9.3.6.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái	68
9.4.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	68
9.4.1.	A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok.....	68
9.4.2.	Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	68
9.4.3.	A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai	68
9.4.4.	A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai	68
9.5.	A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	69
9.5.1.	Az osztályfőnök feladatai és hatásköre.....	69
9.6.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	70
9.6.1.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	70
9.6.2.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program	71
9.6.3.	A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése	71
9.6.4.	Sajátos nevelési igényű tanulók segítése	71
9.6.5.	Gyermekvédelmi feladatok ellátása	72
9.6.6.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	72
9.7.	Az intézményi döntési folyamatban való tanuló részvételi rendje.....	73
9.8.	Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	73
9.8.1.	A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák	74
9.8.2.	A szülők közösségét érintő együttműködési formák	74
9.8.3.	Az intézmény külső kapcsolatai	75
9.9.	A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	76
9.9.1.	A vizsgaszabályzat hatálya, célja	76
9.9.2.	A tanulmányok alatti vizsgák fajtái	78
9.9.3.	A vizsgák időpontja.....	79
9.9.4.	A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályai	79
9.9.5.	A vizsgatárgyak részei, követelményei és az értékelés rendje	80
9.9.6.	A vizsgatárgyak részei.....	81
9.9.7.	Tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelmények	85
9.10.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	170
9.10.1.	Átvétel más intézményekből a művészeti osztályokba	171
9.10.2.	Az átvétel szabályai	171
9.11.	A felvételi eljárás különös szabályai.....	171
9.11.1.	Az általános iskola első évfolyamába való bekerülés feltételei	171
10.	Az intézmény helyi tanterve	172
10.1.	A választott kerettanterv (2020. évtől kifizető rendszerben)	172
10.1.1.	A választható kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:.....	173
10.2.	A választott kerettanterv feletti óraszám (2020. évtől kifizető rendszerben)	173
10.3.	Óratervek a 2020-21. tanévtől	176
10.3.1.	Az alsó tagozat óraterve	177
10.3.2.	A felső tagozat óratervei	178
10.4.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	178
10.4.1.	A tankönyvek kiválasztásának szempontjai.....	179
10.4.2.	A tankönyvek térítésmentes igénybevétele	179
10.5.	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása.....	180
10.5.1.	Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	180
10.5.2.	A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	180
10.5.3.	Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	181

10.5.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	181
10.6. Mindennapos testnevelés	182
10.7. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	183
10.8. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek	183
10.8.1. Erdei iskola	183
10.8.2. Múzeumi foglalkozások	183
10.8.3. Könyvtári foglalkozások	183
10.8.4. Tanulmányi – osztálykirándulások	183
10.8.5. Projektoktatás	184
10.8.6. Sakkpalota módszer alkalmazása	184
10.8.7. Aktív tanulás	184
10.8.8. Differenciált egyéni munka	184
10.8.9. Tantárgyi integráció, teamtanítás	184
10.8.10. Tehetség gondozás	185
10.9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	185
10.10. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	185
10.10.1. Értékelési alapelvek	185
10.10.2. Írásbeli feladatok értékelése	186
10.10.3. Szóbeli feladatok értékelése	188
10.11. Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	188
10.11.1. A házi feladat meghatározása	189
10.12. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	189
10.12.1. A csoportbontás elvei	189
10.12.2. Egyéb foglalkozások	190
10.12.3. Napközi otthon	190
10.12.4. Tanulószoba	190
10.12.5. Ügyelet	190
10.12.6. Szakkörök	190
10.12.7. Énekkar	190
10.12.8. Sport	190
10.12.9. Táborkok	191
10.12.10. Külföldi utazások	191
10.13. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	191
10.13.1. Általános vizsgálati szempontok	191
10.14. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési célok	192
10.14.1. Az iskola egészségnevelési célok	192
10.14.2. Az iskola környezeti nevelési elvei	192
10.15. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	193
10.15.1. A magatartás értékelésének elvei	193
10.15.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei	194
10.15.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	195
10.16. Fegyelmi intézkedések	197
10.16.1. A fegyelmi intézkedések formái	198
10.16.2. Fegyelmi büntetések	198
10.16.3. Magatartás gondok, figyelmeztetők	199
10.17. Intézményi önértékelési rendszer	199
11. Záradék	200

1. BEVEZETÉS

A Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola Pedagógiai és Nevelési Programját, valamint Helyi tantervét a törvényi előírásoknak megfelelően felülvizsgáltuk, átdolgoztuk és kiegészítettük.

A Pedagógiai Program célja, hogy a hatályban lévő törvényeknek, rendeleteknek, illetve dokumentumoknak megfelelően az intézménynek mind az óvodai, mind az iskolai oktató-nevelő munkáját meghatározza, figyelembe véve a helyi igényeket, a szülők, a tanulók, a fennálló mikrokörnyezet igényeit és az iskola lehetőségeit.

A Pedagógiai Program elkészítéséről a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 6-11. §-a rendelkezik, melynek megfelelően iskolánk e dokumentuma tartalmazza az óvoda és iskola nevelési programját és az iskola helyi tantervét.

A jogi környezetet meghatározó szabályok:

- Az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény
- az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet
- az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III.1.) OM rendelet
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet
- a 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról készült 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- a Nemzeti alaptanterv kiadásáról szóló 130/1995.(X.26.) Kormányrendelet
- A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, módosított 243/2003. (XII.17.) Kormányrendelet
- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet
- A kerettanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, többször módosított 28/2000. (IX.21.) OM rendelet,
- a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V.20.) OM rendelet
- A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet
- a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény
- a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 23/2004. (VIII.27.) OM rendelet
- A tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 16/2013. (II.28.) EMMI rendelet
- a sportról szóló 2004. évi I. törvény
- az iskolai sporttevékenységről szóló 16/2004. (V.18.) OM-GYISM együttes rendelet
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 14/2003. (IX.9.) Kormányrendelet

- az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól szóló 362/2004. (XII.26.) Kormányrendelet
- Az oktatási és kulturális miniszter 2/2008. (II.8.) OKM rendelete a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004.(V.20.) OM rendelet módosításáról
- A közoktatás minőségbiztosításáról és minőségfejlesztéséről szóló 3/2002. (II.15.) OM rendelet,

Arra törekedtünk, hogy az észszerűség, a gyermekek, a felnövekvő generációk érdekeit állítsuk a megoldandó feladatok fókuszába, erősítve azt a gondolatot, miszerint a legalapvetőbb érték a hit és az erkölcs, a megszerzett tudás hatalom, a megszerzett tudás öröm.

*„Nincs szentebb emberi tevékenység a nevelésnél”
(Luther Márton)*

2. AZ INTÉZMÉNY ALAPÍTÁSA

2.1. Kerületünk evangélikus gyülekezete

A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség 2006. november 12-én ünnepelte önálló gyülekezetté válásának 200 esztendő évfordulóját. Az Egyházközség a főváros lélekszámában egyik legnagyobb, múltjában egyik leggazdagabb evangélikus gyülekezete.

Rákoskeresztúr község nevével a XIII. században találkozunk először. A törökidőket követően a XVIII. században evangélikus magyar, szlovák, később pedig hitük miatt üldözött stájer és karintiai telepesek népesítették be a pusztává vált Rákoskeresztúrt. Kezdetben Rákoskeresztúr Cinkota fiókgyülekezete volt. Bojanovszkyné Podmaniczky Erzsébet 1800-ban saját költségén templomot építtetett a szerveződő gyülekezetnek. Az önálló Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközséget 1806. augusztus 26-án alapították meg, első lelkészét 1807. március 22-én, virágvasárnap iktatták be. Ezt a templomot 1945-ben a baloldali hatóságok lerombolták, mondván van a gyülekezetnek új temploma, melyet 1943. november 14-én szentelt fel Túróczy Zoltán püspök. A XX. század elején alakultak meg a ma Budapest XVII. kerületében található Rákoscsaba, Rákoshegy és Rákosliget fiókegyházai, melyek a harmincas években templomokat is építettek. Rákoskeresztúr, Rákoscsaba, Rákoshegy és Rákosliget evangélikus közösségei alkotják a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközséget, mely így négytemplomos gyülekezet. Az itt lakó evangélikusok számát 5-6000 főre becsülik. A gyülekezet szoros kapcsolatot tart fenn Finnországbeli testvérgyülekezeteivel, a Raumai, illetve Noormarkkui Gyülekezettel.

A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség köszönettel és szeretettel emlékezik az ősökre, az elődökre,

- akiket elűdöztek hazájukból,
- akik ezen a földön letelepedve Isten segítségével akartak és tudtak testvéri közösséget, gyülekezetet alapítani
- akik napi életük nehézségei mellett is templomokat, iskolákat építettek
- akik evangélikus hitben és krisztusi szeretetben nevelték utódaikat
- akik megszenvedték idegen és hazai hatalmak üldöztetését, bántalmazását
- a gyülekezetet vezető lelkipásztoraira, a felügyelőire, és mindazokra, akik munkálkodtak a közösség életében.

Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség a Déli Egyházkerületen, a Pesti egyházmegye területén fekszik a Dél- Pesti régió középpontjában.

2.1. A rákoskeresztúri evangélikus iskola története

A keresztúri evangélikus oktatás gyökerei egészen az 1750-es évekig nyúlnak vissza. Az ekkor még túlnyomórészt német és szlovák ajkú lakosság gyermekeit oktató tanítók számára a vármegye 1783-ban iskolát alapított. A tanulók és pedagógusok száma folyamatosan emelkedett. Fontos fordulóponthoz vezetett az iskola életében, amikor az 1940. évi XX. tc. az elemi népiskolák nyolcosztályúvá fejlesztéséről rendelkezik. Az iskolát 1948-ban államosították és több mint 40 éven át Pesti úti iskolaként, majd a rendszerváltást követően 1991. óta pedig Pál Apostol Katolikus Általános Iskola és Gimnázium néven működik.

A Rákoskeresztúri Evangélikus Gyülekezet számára 2012-ben nyílt meg a lehetőség arra, hogy újra önálló iskolája lehessen. Ennek jogi alapját Rákosmente Önkormányzata és a MEE között 2012 májusában létrejött megállapodás teremtette meg, melynek keretében a Laborcz Ferenc Általános Iskola és az Eszterlánc Óvoda közös intézményként került a MEE fennhatósága alá. Az intézmény működését **2012. augusztus 31-én kezdte meg Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola néven.**

Óvodai Pedagógiai Program

3. HELYZETELEMZÉS

A rákoskeresztúri gyülekezet részéről már korábban megfogalmazódott az igény evangélikus óvoda alapítására, de csak 2011 év elején adódott olyan optimális helyzet, amely a kerületi önkormányzattal együttműködve lehetőséget adott evangélikus óvoda létrehozására, sőt kiegészült általános iskolával is. Az egyházi óvoda és iskola reménységünk szerint a gyülekezet utánpótlásának fontos része lesz.

Kiemelt feladat, hogy az itt folyó munkát új alapokra helyezve, az élő hit alapjainak megismerésére neveljük a gyermekeket. Az óvodában megismerkedhetnek a keresztény kultúra értékeivel és korukhoz, felfogásukhoz mértén megpróbáljuk elindítani őket a hittel való ismerkedés útján.

3.1. Óvodánk környezete

Óvodánk a Podmaniczky Evangélikus Általános Iskola Óvodája, a 17. kerület központjában a lakótelephez közel található. 1982-ben épült, az Eszterlánc Óvoda törzsóvodájaként. Jelenleg is négy csoporttal működik, férőhelyeinek száma: 120 fő.

Az intézmény látogatottsága mindig meghaladta a 100 főt, ez jelenleg is így van. Mivel a sok új beépítéssel nőtt a gyermekek száma a kerületben, napjainkban is nagy az igény óvodai férőhelyekre a megemelkedett létszám miatt. A beiratkozáskor elsősorban evangélikus vallású családok gyermekeit várjuk, de mindazokat a családokat, akik elfogadják óvodánk keresztény erkölcsi értékek szerinti nevelését és segítenek annak megvalósításában.

Az óvoda épülete, külső felülete a megalakulásunkat követő évben 2013-ban megújult az elnyert "KEOP" energetikai pályázatban, a tető szigetelése és a belső épületben történő fűtésrendszer felújítása is megtörtént.

Az óvoda udvara tágas, a csoportoknak lehetősége van a közös, de az igény szerinti csoportonként elkülönített játékokra is. A megalakulásunk óta folyamatosan fejlesztjük udvarunkat. Lecseréltük a meglévő udvari játékokat, megszüntettük az elavult és nem biztonságos homokozókat. Helyettük esztétikus homokozókat, újakat alakítottunk ki, elláttuk napvitorlával, amely védi a nagy melegben gyermekeinket. Az új játékok a korcsoportok életkorához igazodnak, szolgálják a gyermekek biztonságos játékát, kényelmét, megfelelnek változó testméreteiknek és biztosítják egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé teszik mozgás és játékgigényük kielégítését. 2017-ben udvarunk teljes területét felújítottuk. A betonfelületeit megszüntettük, igényes térkövezéssel, benne a gyermekek életkorához igazodó játékokkal (pl. ugró-iskola, malom, közlekedőpark, zebra stb.) megoldottuk a korszerű vízelvezetést. Az egészséges mozgáshoz kialakítottuk a változatos felületeket, a füves és térköves helyek is a játék biztonságát szolgálják esztétikus környezetben. A „Zöld-óvoda” és a „Madárbarát” óvoda címek elnyerése után törekedtünk sziklakert és a gyermekekkel közös veteményes, gyógynövényes kert, magaságys kialakítására és madár-etető, oduk elhelyezésére is.

A csoportszobákban cél a családi, barátságos környezet kialakítása, ahol lehetősége van az óvodapedagógusoknak az egyéni ízlés szerinti dekorálásra. A bútorok mobilizálhatók, így a gyermekek játékát, a foglalkozásokat színesebbé varázsolhatjuk velük. Két termünkben galéria is található, célunk a másik két csoportban is a galériák megépítése, mert nemcsak esztétikai szempontból növeli a teret, de a közösségi nevelést, játéktevékenységet színesíti.

Kerületünkre a kertvárosi és a lakótelepi környezet egyaránt jellemző így a nevelési terveink a lakókörnyezet sajátosságaihoz is alkalmazkodhatnak, egyben lehetőséget adnak a csoportok számára séták, kirándulások szervezésére. A gyülekeztünk négy temploma a kerület négy pontján (Rákoskeresztúr, Rákoshegy, Rákoscsaba és Rákosliget) található, így ezek a tényezők alakíthatják programjainkat, tartalmasabbá téve azokat.

3.2. Személyi feltételek, pedagógus továbbképzés

Jelenleg az intézményben dolgozó pedagógusok és a technikai dolgozók létszáma megfelel a törvény által előírt feltételeknek.

A pedagógus továbbképzések a hosszú távú, illetve az éves továbbképzési terv alapján valósultak meg. Továbbra is cél, hogy intézményünkben minél felkészültebb, hivatásukat szerető és az egyház tanításait (szellemi, erkölcsi) tekintetben is elfogadó nevelők oktassák, neveljék gyermekeinket és minél többféle továbbképzési lehetőséget igénybe véve fejlesszék saját tudásukat is.

3.3. Tárgyi feltételek

A Gyökér úti óvoda - mivel 1982-ben nyílt -, ezért folyamatos elhasználódás jellemzi eszközeit, berendezéseinek többségét is. Ezért megalakulásunktól, 2012-től folyamatosan újítjuk fel a meglévő eszközöket, berendezési tárgyakat. 2013-ban korszerűsítettük a csoportok ágyait, a régieket lecseréltük. Az udvari játékokat is mind lecseréltük, korszerűsítettük, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, mozgásigényét, a biztonságot, EU szabványoknak való megfelelést (2013-2014). A homokozókat is korszerűsítettük, napvitorlával láttuk el (2016). Vízvezetési rendszert is kiépítettük, felújítottuk az udvaron. Térkövel helyettesítettük a korszerűtlen beton-felületeket (2017). A mosdókban felújítottuk a csapokat, korszerű, víztakarékos megoldásra törekedve. A WC-k előtti függönyök is megújultak, a mosdókba új fogmosó-polcok, törülközőtartók kerültek. A csoportok függönyeit, szőnyeget a szülők adományival, és az intézményi költségvetésből cseréltük. Minden csoportba új tálaló-szerény került, a régiék helyére (2016). Eszközfejlesztésből új konyhabútor került két csoport babakonyhájába (2018). Az intézmény számítógépes rendszerének kiépítése is elkészült az évek folyamán. Minden csoportban van számítógép és monitor a korszerű nevelőmunkát segítve és lehetővé téve a papíralapú napló lecserélését a korszerűbbre (2016-2017). Az óvoda külön projektort és hozzátartozó vásznat kapott, amely színesítheti és tartalmasabbá teheti a nevelőmunkát és az értekezleteket (2018).

A mindennap használatos felszerelési tárgyak, pl. edények, textiliák cseréje is folyamatosan történik, az elhasználódás mértékét figyelembe véve. A játékok vásárlásának feltétele, hogy ne az egészségre káros játékszerekkel játszanak, és ezek feleljenek meg az életkori sajátosságoknak.

A gyermekmosdók is az egészséges életmód alakításának színterei, ahol jelenleg is WC- válaszfallal és dekoratív függönnyel biztosítjuk az intimitást.

A gyermeköltözők berendezése a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözködését szolgálja. Az öltözőszekrények felújítása megkezdődött, de továbbra is a feladatunk.

A Gyökér úti óvoda 2007-ben helyiségekkel bővült:

- tornaszoba
- orvosi szoba
- fejlesztő szoba
- könyvtár
- meseszoba
- mozgássérült mosdó

3.4. Kapcsolatrendszerünk

A szülők, a gyermekek és a pedagógusok együttműködésének formái, kapcsolatok más intézményekkel.

3.4.1. A szülő- gyermek- óvodapedagógus együttműködése

Nevelési terület	Tartalom
Keresztény hitre nevelés	<ul style="list-style-type: none"> – a családdal való együttműködés a gyermekek lelki életre nevelésében, aktív szerepvállalása a gyermekük hitbeli fejlesztésében – nem csupán tényeket kell megtanítaniuk, hanem fontos a szülői ház iránymutatása, keresztény értékek közvetítése – amelyik gyermek a családban-biztonságban érzi magát az bízni fog önmagában, a világban, Istenben
Érzelmi, erkölcsi nevelés	<ul style="list-style-type: none"> – bizalomra, tiszteletre épülő partnerviszony kialakítása a családdal, a szokások ismerete, a gyermekek helyzete a családban – a családdal, szülőkkel való kapcsolattartási lehetőségek, családlátogatások, fogadóórák és más alkalmak, egyházi és óvodai ünnepek, hagyományok, nyílt napok szervezése, értékorientált közösségi nevelés megvalósítása
Egészséges életmódra való nevelés	<ul style="list-style-type: none"> – a szülők folyamatos tájékoztatása, bevonása az óvodai és otthoni egészséges életmódra nevelés tartalmának, céljának elérése érdekében (táplálkozás, mozgás, pihenés összefüggései)
Munka jellegű tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – az óvónő ismertesse a családdal az óvodai munkát, segítse elő az egészséges célok és követelmények összehangolását a gyerekekkel szemben
Csoportbeosztások elve	<ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint egy csoportba járjon 3, illetve 4 évig a gyermek, vegyes csoport kis-közép, illetve a nagy-közép, a testvérek koruktól függően azonos csoportba kerülhetnek, e területen a szülők kéréseit is figyelembe vesszük
Az óvodapedagógus feladatai	<ul style="list-style-type: none"> – a családdal való kapcsolattartás alapja a közös célkitűzések, elvek elfogadása, amelyek a gyermek érdekeinek vannak alárendelve – együttműködés a gyermek keresztény hitének megalapozásában – példamutatás a gyermeknek, családnak
Gyermekvédelem	<ul style="list-style-type: none"> – a gyermekek védelme, a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének enyhítésére, megszüntetésére irányuló tevékenység – a szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése gyermekük nevelésében – szociális hátrányok enyhítése segítő intézkedésekkel

3.4.2. Kapcsolatok más intézményekkel

Partnereink	Kapcsolattartás módja	Kapcsolattartó
Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztály, EPSZTI, GYÜMI	Az intézménnyel kapcsolatos kérdések egyeztetése, telefonon vagy személyes megbeszéléseken, látogatásokon, értekezleteken, stb.	Intézményvezető, óvodai tagozat vezető és óvodapedagógusok
Evangélikus Lelkeszi Hivatal Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség	A lelkeszasszonnyal, felügyelőúrral, presbitériummal történő megbeszélések, egyeztetések	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, óvodapedagógusok, munkatársak
Szülői ház	Szülői értekezletek (csoportos és összevont), családlátogatás, fogadóóra, egyházi ünnepek és óvodai ünnepélyek, farang, anyák napja, évszáró, nyílt napok, adventi kézműves foglalkozás, közös istentisztelet játszótérházak	Intézményvezető, óvodai tagozatvezető, óvodapedagógusok
Podmaniczky János Evangélikus Általános Iskola	Iskolalátogatás, szülői értekezlet beiskolázás előtt, iskolai ismertető, közös programok, értekezletek, közös gazdasági, irodai ügyintézés	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, és óvodapedagógusok, az iskola kollektívája (pedagógusok, és a technikai dolgozók)
Pedagógiai Szakszolgálat XVII. Kerületi Tagintézménye	Logopédiai szolgáltatás, iskolaeirettségi előszűrések, vizsgálatok, segítségnyújtás egyedi problémáknál	Intézményvezető, óvodai tagozatvezető és óvodapedagógusok
Kelet-Pesti Járási Tankerületi Központ	A beiskolázással kapcsolatos ügyek intézése	Intézményvezető, tagozatvezető
Általános Iskolák	Tájékoztatások a beiskolázással kapcsolatban	Intézményvezető, óvodai tagozatvezető
NÉBIH, gyermekorvosi, védőnői szolgálat, gyermekfogászat	Gyermekorvosi rendelőkkel, gyermekorvosokkal, rendszeres vizsgálatok, szűrések egyeztetése, elvégzése, tanácsadás	Intézményvezető, tagozatvezető, óvodapedagógusok
Gyermekjóléti Központ	Értekezletek, tájékoztatók, kapcsolatfelvétel és tartás egyedi esetekben, segítségnyújtás	Intézményvezető, tagozatvezető, gyermekvédelmi felelős, óvodapedagógusok
Művelődési intézmények	Kiállítások, előadások gyermekek számára	Intézményvezető, óvodapedagógusok

3.5. Az óvodai nevelés célja, a keresztény óvodai nevelésünk célkitűzései

Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.

*„A gyermeki élet pedig maga a csoda. Minden gyermek üzenet az emberiség számára: Isten szeret bennünket. Gyermeket nevelni- Istennel való találkozás.”
(Böjte Csaba)*

3.6. Gyermekkép

A gyermek, mint Isten teremtménye fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a környezeti hatások együttesen határozzák meg, minden gyermek életével Istennek célja van. Személyiségének alakításában az őt körülvevő tárgyi és személyi környezetnek meghatározó szerepe van. Így kiemelten fontos, hogy az óvodánkban olyan felnőttek vegyék körül a gyermekeket, akik hitelesen közvetítik feléjük a keresztény értékeket. Óvodai nevelési programunk a gyermeki személyiség optimális kibontakoztatására törekszik.

3.7. Óvodakép, pedagógiai hitvallás

Az óvoda a közoktatási rendszer része, szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője és, mint egyházi intézmény, szerves részévé kell, váljon a jézusi szellemiség és a keresztény erkölcsiség.

Olyan nevelésközpontú egyházi óvodává szeretnénk válni, ahol szeretetteljes légkörben, jó példával elől járva, az élő hitre való nyitottságra neveljük gyermekeinket. A családdal való együttműködéssel alapozzuk meg a hitre való készséget, vallási élmények nyújtásával a keresztény szellemiséget.

Célunk, hogy olyan intézmény legyünk, ahol minden gyermek egyénre szabott, differenciált fejlesztésben, tehetséggondozásban részesülhet, fejlődhet, ahol megértésben, szeretetben, biztonságban érezheti magát. Mindenkor figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, és ahhoz igazodó tevékenységeket biztosítunk. Óvodai nevelésünk során szeretnénk eljuttatni minden gyermeket a kudarcmentes iskolakezdéshez is.

Hitvallás

Próbáljuk szeretettel, gondoskodással körülvenni a reánk bízottakat.

Olyan nevelést kapjanak, amely segít, hogy hittel, bizalommal forduljanak az őket körülvevő teremtett világhoz.

De tudjuk, hogy felelősséggel tartozunk értük, hogy képességeik, készségeik legjavát adják.

Mi is igyekszünk, hogy jó példával járjunk elől, alakítva ezzel erkölcsi, érzelmi, esztétikai értékeiket.

Abban biztosak legyenek, hogy számunkra fontosak és számíthatnak segítségünkre.

Ne csak a gyermeket, hanem a leendő felnőttet is tiszteljük bennük.

Isten iránti hitüket, bizalmukat erősítsük, hogy biztos alapot kapjanak, amelyre később építhetnek.

Célunk, hogy a bennük lévő értéket, pozitívumot mindig felismerjük és ezeket felhasználva gazdagítsuk egyéniségüket, higgyünk fejleszthetőségükben.

Zavartalanul, biztonságban érezzék magukat nálunk, és így éljék meg a mindennapokat.

Közösen, együtt tanuljuk meg milyen jó a másiknak segíteni, és együtt örülni az elért sikereknek.

Y(í)gy reméljük, hogy mindenhol és mindenkor megállják helyüket.

3.8. Alapelveink

- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása, elfogadása, szeretetben, hitben, megbecsülésben nevelése.
- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása (a képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítéssel, az egyénre szabott differenciált fejlesztéssel, differenciált tanulásszervezéssel, a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülésével).
- Keresztény értékek hiteles közvetítése, **a gyermekek lelki fejlődésének elősegítése.**
- Óvó-védő, segítő kezet nyújtani a gyermeknek, családnak, létrehozni egy olyan bizalom teli, őszinte kapcsolatrendszert, amelyből meríthet gyermek, család, óvodai testület. A gyermekköz-pontú értékorientált közösségi és családorientált nevelés kialakításával.

3.9. Óvodai nevelésünk céljai

Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A gyermekek testi, lelki egészségének, edzettségének megalapozása. Az integrált nevelés megvalósítása, a kiemelt figyelmet igénylő (SNI-s, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, és kiemelten tehetséges gyermeknél), segítségük, fejlesztésük szakemberek segítségével. A szociális hátrányok enyhítése az intézmény lehetőségeinek figyelembevételével. Célunk a felnövekvő nemzedékben felébreszteni a vágyat a tudásra, legyenek fogékonyak a szépre, tettekre, a természet kincseinek megbecsülésére, védelmére, a tisztaságra, a nyugodt barátságos légkörre, jó akaratra, lelkiismeretre. Egyéni fejlődési ütemük, életkoruk figyelembevételével legyenek fogékonyak a keresztény hit alapjainak megismerésére.

Az óvodában nem célunk ismeretekkel „tömni” a gyermek fejét, hanem motivációs bázisuk erősítésével, érzelmeik stabilizálásával nyitottá kell tenni őket a teremtett világ és az ismeretek, élmények befogadására. Az esélyegyenlőség lehetőségeivel élve felkészíteni őket az elkövetkező évekre.

3.10. Intézményi cél

Intézményi nevelési értékrendszerünk kiemelt célja a keresztény szellemiség, világkép megalapozása. A keresztény kultúra és a magyar nemzeti értékek identitás-teremtő voltának az óvodai nevelés tartalmaiban történő hangsúlyossá tétele.

Óvodapedagógusaink célja a gyermek óvodába lépésétől kezdve annak feltétel nélküli elfogadása, pozitív tulajdonságainak megismerése, erősítése, fejlesztése, a negatív tulajdonságok háttérbe szorítása, kioltása a családdal együttműködve.

A hitre, szeretetre, a megértésre nevelés, ahol felnőtt, gyermek egyaránt igyekszik megtenni, ami saját magának és társainak javára válik.

4. A KERESZTÉNY HITRE NEVELÉSÜNK LEHETŐSÉGEI, ÉRTELMEZÉSE AZ ÓVODÁBAN

Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen csodája Istennek, ezért a ránk bízott lehetőség, hogy gyermekeket a keresztény hit alapjaival megismertessük, neveljünk, fontos feladat. A keresztény hitre nevelés az óvodában sajátos helye a Szentlélek munkálkodásának.

Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit. A családokkal való kapcsolattartás folyamán egyházunk remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására.

Az óvodáskorú gyermeket életkori sajátosságaiból fakadóan érzelmei vezérik, kezdetben az őt körülvevő felnőttek élete példájából tapasztalja meg Isten szeretetét. A szülői ház az a hely, ahol születésétől kezdve benyomások érik, és alakítják érzelmeit. Ahhoz, hogy én-tudata fejlődjön, szüksége van környezetére reakcióira, a szociális tükörré. A kívülről felé áramló szeretet, figyelem, béke kedvezően hat saját ritmusa szerint fejlődésre. Az azonosulási és mintakövetési vágya segíti a szokások elsajátítását, közvetítését, erre épít az óvodai hitre nevelés is. Azonban a szülőknél is aktívan részt kell vállalniuk gyermekük hitre nevelésében, fontos, hogy közösen imádkozzanak és részt vegyenek az istentiszteleteken, csakis közösen együttműködve tudjuk a gyermekek keresztény hitét megalapozni.

Ezért nyitott az intézmény mindazon családok számára, akik elfogadják az evangélikus óvoda szellemiségét, keresztény hitre nevelését, így Isten jelenléte a mindennapokban is része lesz a gyermek életének, akiről nemcsak otthon és vasárnap az istentiszteleten is hallhat.

Az óvodai hitéletre nevelés mindig a gyermek életkori sajátosságaira épül, meg kell teremteni a megfelelő alkalmakat a közös vallásos tapasztalatok megszerzésére, de ügyelni kell arra, hogy az óvoda által közvetített értékek személyiségük, szabadságjoguk tiszteletben tartásával, indirekt módszerekkel vezessenek a helyes irányba.

Akkor hatékony az óvodai hitre nevelés, ha hitelesek a közvetítők. Ezért az intézményben dolgozó óvodapedagógusok olyan atmoszférát kell, hogy teremtsenek maguk körül, amelyben a gyermek félelem nélkül hagyatkozik rá, bíz benne, példája vonzó, követendő a gyermek és a szülők számára is. Így a gyermek számára követendő példa lesz a tisztelet, az elfogadás, a keresztény értékrend átöröklődik a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi és lelki világába. Olyan pedagógusok, munkatársak dolgozzanak az intézményben, akik elfogadják az evangélikus óvoda értékrendjét, és hívő, példa erejével tanító, Bibliát ismerő és olvasó emberek.

4.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

4.1.1. Az egészséges életmód alakítása, az óvoda egészségnevelési programja

Célja:

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése. Az egészséges életmód, egészségmegőrzés, egészséges életvitel igényének kialakítása. Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenció és korrekció testi-lelki feladatok ellátása. A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása, a balesetek megelőzése.

Feladatunk:

- A helyes életritmus és megfelelő szokás és szabályrendszer kialakítása a család bevonásával, családorientált nevelés megvalósítása.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges környezet biztosítása.

- Az egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, az egészséges életvitel igényeinek megalapozása:
 - gondozás,
 - a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
 - (fogmosás, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása)
 - a gyermek testi fejlődésének elősegítése, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
 - testi képességek fejlődésének segítése, egyéni adottságok figyelembe vételével
 - a gyermek mozgásfejlődésének elősegítése
 - a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermekek testi szükségleteinek nyugodt, egyén szerinti kielégítése.
- Az egészséges életmód, gondozás, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egyik legfontosabb feltétel a megfelelő környezet.

Ennek kialakításánál alapvetően fontos a környezet (levegő, víz eszközök) tisztasága, a színek harmóniája, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, fényviszonyok, a tevékenységekhez megfelelő hely és eszközök biztosítása. Udvarunkat is ennek megfelelően alakítottuk. Pormentes, térköves részek és füves területek segítik a változatos és biztonságos mozgás lehetőségét. Árnyékolók felszerelésével a zavartalan homokozóban töltött időt segítettük megvalósítani. Zajvédett terület, amely megfelelő teret ad a gyermek biztonságos mozgásához és komfortjához. A folyadékpótlást, vízivási igényüket is kielégítjük.

A csoportszobák nagy ablakai a gyermekeknek szabad kilátást engednek, de a sötétítő függönyök segítik a megfelelő árnyékolást a nagy meleg, és a túlzott fény esetén. A levegő cseréről szellőztetéssel gondoskodunk, a párologtatók pedig enyhítik a fűtés idején a száraz levegőt.

A bútorok válogatásánál esztétikumra törekszünk, és a mobilizálható berendezés is a gyermekek jó közérzetét, és a baleset megelőzést is egyaránt szolgálja.

Az öltözők, a folyosón kialakított részek a gyermekek egyéni holmijának elhelyezéséhez és az öltözködéshez biztosítanak teret.

A mosdókban az egyéni tisztálkodási eszközök jól látható és könnyen hozzáférhető elhelyezésűek.

Az egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, az egészséges életvitel igényeinek megalapozása:

A gyermekek gondozása:

Az óvónő a gyermek óvodába lépése előtt tájékozódik egyéni szükségleteiről (anamnézis, beszélgetés a szülőkkel). A testi szükségletek kielégítését korlátozni nem lehet. Annak érdekében, hogy a gyerekek egyre önállóbban ki tudják elégíteni igényeiket, szükséges a megfelelő eszköz feltétel biztosítása és a bizalmat nyújtó, biztonságot sugárzó légkör.

A gyermekek tisztasága hozzájárul komfortérzetük kialakításához. Tisztaság iránti igényének alakulását szolgálja a testápolás szokásainak elfogadtatása (mosakodás, fogmosás, fésülködés, orr-, és köröm tisztítás, WC használat).

Így érhető el, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az óvodában és szükségleteik természetes kielégítésére törekedjenek, kérjék és fogadják el a felnőtt segítségét.

A gyermek gondozása sok tapintatot igényel, ezért nemcsak az óvodapedagógusok feladata az ezzel a területtel kapcsolatos szokások, szabályok ismerte, hanem a dajkáktól is elvárjuk a tapintatot, türelmet a gyermekek egészséges életmódra nevelésében.

Az egészséges életmód, gondozás, egészségmegőrzés szokásainak alakításánál figyelembe kell venni a családból hozott szokásokat.

Az egyéni pl.: étkezési, alvási szokásokat el kell fogadni, tolerálni kell. Az egészséges életmód kialakításának része az egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, a nyugodt pihenés és a stressz-mentes életmód.

4.1.1.1. Testápolás:

A gyermekek számára kialakított mosdók méretei igazodnak az óvodáskorú gyermek testi adottságaihoz, és segítenek abban, hogy a gyermek könnyen, a nap folyamán, amikor szükséges tisztálkodhasson, (a törülközők, folyékony szappan, körömkefe) segítik az alapos tisztálkodást. A fürkével, függönnyel elválasztott gyermek WC-k pedig lehetőséget nyújtanak az intimitásra. Az öltöző- mosdó, WC blokk ajtaja egész nap nyitottak, a gyermekek szabadon mozoghatnak.

A beszoktatás során remek lehetőség a szülőkkel együtt meglátogatni a mosdót, és kipróbálni a lehetőségeit, így a gyermeknek már nem ismeretlen a mosdó helysége és az ott végezhető tevékenységek.

Az óvodapedagógusok feladata:

A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése, mivel ez jó közérzetük alapja.

- A helyes tisztálkodási szokások kialakítása, a megfelelő sorrend (WC, kézmosás, törülközés, a fogmosás helyes irányainak gyakoroltatása, az öblítés mértéke, fogkefe tisztántartása, cseréje, amikor szükséges).
- A mosdó rendjének megőrzése.
- Tapintatos segítség a gyermekeknek szükség esetén.
- A személyi és környezeti higiéné kialakítása, helyes zsebkendőhasználatra szoktatás, fogápolás.

4.1.1.2. Táplálkozás:

Az egészséges életmód, gondozás, egészségmegőrzés része az egészséges táplálkozás, gondoskodni kell róla, hogy az étrend megfelelő arányban tartalmazza a gyermekek fejlődéséhez szükséges tápanyagokat, vitaminokat, ásványi sókat. Az egészséges életvitel alakításának célja, hogy a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztását csökkentjük. A zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását ösztönözzük. Ennek érdekében sok gyümölcs, zöldségféle, elsősorban szárnyas hús, hal és rostban gazdag ételek kerüljenek az étrendbe, (egyeztetés a dietetikussal, aki a gyermekek ételleit összeállítja, illetve a szülőnek is az egészséges ételek ismertetése, ajánlata). A „gyümölcsnapok” szervezése az óvodában.

Az új ételek, fokozatos megismertetését is nagy figyelemmel végezzük.

A napirend által megjelölt időpontokhoz igazodni kell az étkezésben, mert a rendszeresség a megfelelő ritmus, fontos az étkezésben. A közös ima az étkezések előtt és után a meghittséget teremti meg, amelyre a kulturált étkezési szokások kialakításánál szükség van. Az imát a gyermekek az óvónővel együtt mondják.

A kulturált étkezés feltételeinek biztosítása mellett, segíteni kell a gyermek önállóságának fejlődését az eszközök használata és az önellátás terén. A gyermekek egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen, hogy megfelelő mennyiségű táplálékot és folyadékot magához vegyen.

Az étkezésben a gyermekek önkiszolgáló, illetve naposi tevékenysége is megvalósul.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés szokásainak kialakítása (szalvétahasználat megtanítása, evőeszközök helyes használata, az asztal és a környezet tisztasága, rendje, halk

beszéd a társakkal, helyes testtartás), az önkiszolgáló munka és a naposi munka feladatainak megtanítása a gyermek számára.

- Az étkezés nyugodt légkörének megteremtése (imádkozás evés előtt, után), ahol a gyermek a saját tempójában ehet, és nem erőltetve, hanem kóstolási lehetőség után eldöntve, hogy kéri vagy sem az adott ételt. Megismerteti a gyermekeket új ízekkel tapintatosan szoktatva, választási lehetőséget biztosítva.
- „Gyümölcsnapok” megszervezése (a szülők segítségével, meghatározott heti rendszer alapján).

4.1.1.3. Öltözködés:

A gyermekek öltözködésénél fontos, hogy kényelmes, tiszta, tevékenységnek és az időjárásnak megfelelő legyen.

A szülőknél tudatosítani kell, hogy a gyermeket olyan ruhába öltöztessék az óvodai nap folyamán, amelyben szabadon mozoghatnak, tevékenykedhetnek, nem kell félteni, vigyázni rá, azon kívül lehetőség szerint a „réteges” öltözködést részesítsék előnyben. Az öltözék hőmérsékletéhez igazításánál az egyéni igényeket vesszük figyelembe (szülőkkal való megbeszélés). Váltó ruhát is adjanak, hogy könnyen cserélhető legyen ruházatuk, ha szükséges. A gyermek a jelével ellátott öltözőszekrényt örömmel, szívesen használja, és a ruhái tárolására alkalmas jellel ellátott zsákot még a „napi kincsek” őrzésére is használhatja.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek megismertetése az öltözködésre kijelölt hellyel, a jellel ellátott öltözőszekrényel, a csoport öltözőjének megismertetése gyermekkel, szülővel.
- A folyamatosság biztosítása az öltözködés folyamán, és ha megoldható, nagyobb létszám esetén, két csoportban is, hogy a várakozási idő ne legyen hosszú.
- Öltözködési szokások alakítása (öltözködés sorrendjének gyakorlása, betartása), segítség adása szükség esetén, a gyermekek figyelmének felhívása, hogy rendezetten helyezték el ruháikat a polcon (életkori sajátosságok figyelembe vétele).
- Az önálló próbálkozásokat buzdítsa, az ügyesebb gyermekeket biztasson társai segítségére, figyeljen az időjárásnak megfelelő öltözködésre.

4.1.1.4. Pihenés, alvás:

A gyermekeknek az alváshoz saját, jelével ellátott ágyneműt kérünk, mert az otthoni közös előkészítése az ágyneműnek, jellel ellátása biztonságot ad a gyermeknek az „idegen” helyen történő pihenéshez. A kedvenc „alvóka” a meghittséget erősíti, így a gyermek nyugodt alvására, pihenésére kedvezőbb lehetőséget ad. A pihenést megelőzi a mese, az altatódal és a közös imádság. A kicsik beszoktatást követő időszaka után pedig halk, megnyugtató zene hallgatása.

A gyermekek alvásiigénye különböző, ezért a pihenés, alvás alatt a csendre törekszünk, hogy az alvók nyugodtan pihenjenek, viszont a kisebb alvásiigényűek hamarabb kelhetnek és csendes elfoglaltsággal, pl. rajz, könyvnezegetés, várhatják meg az alvás végét.

Az óvodapedagógus feladata:

- A nyugodt alvás, pihenés feltételeinek megteremtése (szellőztetés, lehetőség szerinti elsötétítés, a kényelmetlen, nagyobb ruhadarab levétele szükség esetén).
- A nehezebben elalvók megnyugtatója (intimitás, testközelség).
- Az alvás megkezdésekor mese, altatódal imádság elmondása, zenehallgatás.
- a zökkenőmentes alvás, pihenés biztosítása, (a tovább alvók pihenését ne zavarják társai, és a nehezen alvók hamarabb kelhetnek, és csendes tevékenységgel várják alvó társaikat).
- Az alvásidő hossza a csoport életkori sajátosságainak függvénye.

4.1.1.5. Edzés, mozgás:

Óvodánkban a mozgás feltételei adottak. Minden évszakban lehetőséget adunk a gyermeknek a szabadban való sokféle mozgásra és sokféle mozgásos játékkal ismertetjük meg őket.

Jó időben töltsék az egész napot a szabadban, az óvónők szervezzenek rendszeresen sétát, kirándulást, gyalogtúrát a környéken.

A nyugodt, stresszmentes életmód kialakításában fontos szerepe van a helyes életritmusnak, a jó napi-rendnek.

Legyen mindenre elegendő idő, kerülni kell a kapkodást, a gyakori versenyhelyzetet. A gyermekeket szoktassuk a halk beszédre, a felnőttek adjanak ebben is mintát. A relaxáció alkalmazása, legalább heti 2-3-alkalommal, hozzájárulhat a feszültség oldásához.

Az eredményes szokásalakítás fontos feltétele a megfelelő eszközök és a tevékenységhez szükséges idő biztosítása, a csoportos helyzetek oldása (rugalmas napirend), a felnőttek mintaadása, összehangolt együttműködése, segítségnyújtása. A fokozatosság és a tapintatnélkülözhetetlen ahhoz, hogy a gyermekek a szokásokat elfogadják és önállóan végezzék.

A víz, levegő, napfény edző hatásait tudatosan használjuk ki.

A gyermekek középső csoportos koruktól a közeli uszodában megismerkednek az úszás alapjaival, így lehetőségünk van a vízhez szoktatásra. Az iskolával együtt megvalósíthattuk, hogy az egész év folyamán úszásoktatáson vegyen részt két csoportunk, így az egészséges életmódra és a mozgásfejlesztésre kiváló lehetőséget kaptunk.

A gyermekek egészségének megőrzését, ellenállóképességét, a szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli. Az időjáráshoz alkalmazkodva alakítjuk ki a rugalmas napirendet és a mozgásos játékok is az állóképességet, a tartalmas udvari időtöltést szolgálják. Az udvar tagolása (nagy összefüggő tér, kuckók) és a burkolat (füves, betonos, homokos, árkos-dombos terület) a különböző tevékenységek igénye szerint célszerű. A kinti mászóakák, hinták is a természetes mozgásokra adnak lehetőséget (futás, ugrás, járás, bújás). A labdajátékok, a gyermek ügyességét, mozgások összerendezését segítik.

A nap káros sugaraitól a fák, napvitorlák, védik a gyermekeket. A meleg napokon, pára-kapu felszerelésével hűsítjük gyermekeinket és magas védőfaktorú naptej használatával is védjük bőrüket. A nagy hőségben, csak indokolt ideig tartózkodunk a napon, illetve udvaron. A sok növény nemcsak díszíti a környezetet, hanem segíti a levegőben lévő por megszűrését is.

A környezettudatos magatartás megalapozását segítjük Zöld Óvodaként. Így az óvodakertben gyümölcsök, zöldségfélék, virágok termesztésére van lehetőség.

Az óvodapedagógus feladata:

- A tevékenységek megszervezése, az uszodalátogatás kíséretének ellátása (öltöztetés, hajszáritásban segítés). Egyeztetés a szülőkkel.
- Rugalmas napirend alakításával, minél több időt töltsenek a levegőn. (Lehetőség kezdeményezések, foglalkozások, szabadidős tevékenységek szervezésére is).
- Időjárás, évszakok adta lehetőségek kipróbálása (biciklizés, séta, pancsolás, csúszkálás, stb.)
- Mozgásos játékok szervezése, a gyermeki önkéntesség figyelembevételével. Harmonikus mozgásuk elősegítése.
- Esztétikus, biztonságos eszközök használata, amely a baleset-megelőzést is szolgálja.

4.1.1.6. Betegség megelőzés

A **betegségmegelőzéshez**, az ellenálló képesség erősítéséhez, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával járulhatunk hozzá. Az óvodába kerülés előtt az óvónőknek tájékozódni kell a gyermek betegségeiről, (pl. ételallergia, asztma stb.)

A gyermek érdekében ki kell használni a víz, a levegő és a napfény edző hatását, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével.

A betegségek, fertőzések megakadályozása szempontjából fontos a megfelelő tisztálkodás, a tiszta környezet, a szellőztetés, az egyéni eszközhasználat biztosítása, párasító berendezés használata, a beteg gyermekek elkülönített gondozása (köhögés, hányás, hasmenés, kiütés esetén), és a hőmérsékletnek megfelelő öltözködés.

A balesetek elkerülése miatt szükséges eszközök folyamatos ellenőrzése, javítása az óvónők, dajkák odafigyelése és a gyermekeket is egymás testi épségének a megóvására kell nevelni.

4.1.2. Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

*„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük.”
(Mt. 7,12)*

Célja:

Az alapvető keresztény magatartási, erkölcsi normákat sajátítsák el, és segítsék eligazodni az élet dolgiban. Kellő biztonsággal tudjanak dönteni jó és rossz között, és ezek a normák cselekedeteikben is és az emberi, társas kapcsolatokban is épüljenek be. A keresztény nevelés segítse egyéni érdemeinek, tulajdonságainak, képességeinek a kibontását is. Jellemezze az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, hogy a gyermek magatartását érzelmileg vezérelje, irányítsa.

Az óvodáskorú gyermek tettei emocionálisan vezéreltek, ezeken keresztül fejleszhető, alakítható, döntéseit és magatartását is érzelmei befolyásolják.

Az óvodai nevelésben az egyén és a közösség nevelése összefonódik, és ez által gazdagítja az egyént és a csoportot. Mivel az ember társas lény, de egyéni szempontból meghatározza szűkebb társadalmi környezetét, ezért óvodásainknak mintát kell nyújtanunk, amely lehetővé tesz a későbbiekben az iskolába, társadalomba való beilleszkedésüket. Fontos az érzelmi biztonság a gyermekek számára, egy állandó értékrend, a keresztény értékek folyamatos jelenléte, amely segíti a gyermek kiegyensúlyozottságát. A pozitív hatások feltétele a derűs, szeretetteljes légkör. Az óvodapedagógus szerepe az érzelmi nevelésben és a szocializációban is kulcsfontosságú. Az óvodában az óvó néni „pótolja” az anyát, ezért már a megismerkedéskor is hat a gyermekre, családra, az első benyomásokat gyűjtik a felnőtt-gyermek kapcsolatban. Így a beszoktatás indítja az óvodai életet, ezért lehetőséget kell adni, hogy az intézménnyel, dolgozókkal előre megismerkedjen a család, ezt erősítik a családlátogatások óvodába lépés előtt. A pozitív példát a gyermek akkor sajátítja el, ha az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. A beiratkozás után több alkalommal játszhatnak, a gyermekek az óvodában ez segíti a gátlásaik oldását, a fokozatos szoktatás pedig csökkenti a stresszt.

A gyermek szempontjából modell értékű a felnőttek viselkedése.

Szakmai kapcsolatok építésének lehetősége a szóránymagyarság óvodáival, a Kárpát-medencei magyarság nemzethez tartozásának erősítése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvoda a gyermek nyitottságára építsen, arra, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a tágabb hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja. Csodálkozzon rá a jóra és szépre, mindazokat becsülje meg. A hazafias és közösségi nevelés hangsúlyosabbá válása.
- A családlátogatások megszervezése, kapcsolatteremtés a családdal, az anyás beszoktatás lehetőségei a szülő kérésére.
- A szülők és a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartása (titoktartási kötelezettség).
- Szoros érzelmi kapcsolat kialakítása a beszoktatás pillanatától az óvodáskor végéig, a szocializáció valósuljon meg a lehető legmagasabb szinten.
- Az óvodapedagógus és az óvoda dolgozóinak mintaszerű magatartása, viselkedése (hitelesen tükrözze az intézmény által elfogadott erkölcsi normákat), keresztény érték közvetítő magatartás.
- Erkölcsi normák, értékek közvetítése, tanítása, kedvező érzelmi hatások biztosítása, a gyermek szociális érzékenységének, éntudatának, önkifejező törekvéseinek, a gyermeki „énkép” formálása. Az akarati élet alapvető tulajdonságainak fejlesztése, az együttérzés, az őszinteség, a más-ság elfogadása. A feladattudat, a kitartás, az önfegyelem, a szabálytudat, a segítségnyújtás, az együttműködés, a tolerancia, a kooperáció és a felelősségtudat, kialakítása és megőrzése, identitás tudatuk formálása, hazaszeretetre nevelés.
- A gyermek személyiségének elfogadása, az egyéni fejlődési ütem biztosítása, érési folyamatokat, aktualitásokat figyelembe vevő bánásmód.
- A szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának, szokás- és normarendszerének meg-alapozása.
- A közösségi élet szokásai társuljanak pozitív érzelmekkel, így váljanak viselkedés szabályozóvá. A helyes magatartási szokások kialakítása közösségen belül (udvariassági szokások, a békés konfliktuskezelés, együttélés szabályai)
- Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a gyermek társas kapcsolatainak alakítása egymás tiszteletére, szeretetére, elfogadására neveljen.
- Közös élményt nyújtó tevékenységek szervezése a hét folyamán és az ünnepi előkészületekben (egyházi, liturgikus ünnepekben és óvodai hagyományokban). A szülők bevonása az ünnepekbe a szocializációt, érzelmek erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében szükség szerint kérje a meghatározott felkészültséggel rendelkező szakemberek segítségét a nevelőmunkában.

Csoportszobák otthonossá, biztonságossá tétele, kuckósítás lehetősége. A gyermekek egyéni és társas szükségleteinek figyelembevétele, rugalmas napirenddel, szabadság és korlátok ésszerű elrendezésével.

4.1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása**Célja:**

A gyermekek kíváncsiságára és utánpótlási kedvére építve aktív cselekedtetéssel és az érzelmi hatások fel-erősítésével eljuttatni a gyermeket a képi gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon nyugvó gondolko-dásig és fogalomalkotásig. Az értelmi képességek fejlesztésével, az érzékelés, észlelés, figyelem, emléke-zés, képzelet, gondolkodás és kreativitás területén.

Tartalma:

A három-hét-nyolc éves korú gyermek szocializációs folyamatának magas szintű vezérlése, amely magába foglalja az iskolakészültség előkészítését, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, a mindennapi életre való felkészítést.

Ezzel egyidejűleg tudatosan és tervszerűen kialakítjuk azokat a szociális és értelmi képességeket, amelyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést és teljesítményt.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése. Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermeki tehetség (tehetség ígéret) lehetőségeinek felismerése, fejlesztés formáinak megteremtése, az egyéni képességekhez mérten.
- Az értelmi képességek és a képzeletük, kreativitásuk, tehetségük fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása. *fejlesztése.*
- Minden gyermek a neki való szellemi táplálékot kapja meg, azt, ami a fejlődését a legjobban előmozdítja (egyéni képességek fejlesztése).
- Az egyéni bánásmód elve fokozottan érvényesüljön az eltérő fejlődésű, sajátos törődést igénylő gyermeknél, korrekció, tehetséggondozás (a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének szervezése).
- A családdal együttműködve alakítsuk ki az egyes gyermekekhez igazodó módszereket, mellyel az érintett gyermek fejlődése biztosítottá válik.
- A gyermekek eltérő érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságokra építve változatos tevékenységeket biztosítunk a tapasztalatszerzésre.
- A játék az igazi színtere a kreativitás fejlődésének, mert a gyermeki fantázia és a sok variációt kipróbálható tevékenységekre, ismétlésre épít.

Az irányított tanulás esetén (csak nagcsoportban), tekintettel kell lenni az alkotó képzeletére, a gyermeki kíváncsiságra, a gondolkodó szabadságnak a szerepére, mert csak ezekkel a feltételekkel tölti be fejlesztő hatását.

4.1.4. Az anyanyelvi nevelés szerepe**Célja:**

A gyermek az oldott, elfogadó környezetben anyanyelvét egésznap gyakorolja, utánozza, és ez által fejlődik. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelkedő jelentőségű. Neveljen az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére.

Az óvodába érkező gyermekek beszédfejllettsége, szóincse egymástól eltérő. Az otthonról hozott ismeretek, kommunikációs szokások megszabják a gyermek fejlődését. Az anyanyelvi fejlettség fontos az iskolai követelmények teljesítésében, ezért kiemelten kell kezelnünk. Az anyanyelv áthatja az óvodai élet minden mozzanatát, és az óvodai nevelés teljes folyamatának szerves része. A keresztény erkölcsi nevelés alapja a szeretetteljes, egymásra figyelés, ez az alapja a gyermek közlési vágyának is. A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés, a szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. a fejlesztéssel, minél több kommunikációs lehetőség megteremtésével erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A mesék, a versek, bibliai történetek, dramatizálások és az óvónői példa az anyanyelvi fejlesztés indirekt módszerei. A beszédkapcsolatok kialakulásának alapja az óvónő és a gyermekek közötti szeretetteljes viszony, jó csoportléggör.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvónő szeresse, ismerje anyanyelvét, fejlessze anyanyelvi kultúráját. Beszéde minta értékű legyen, beszédstílusára és stilisztikai eszközökre figyeljen.
- Éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét. A szemléletességre törekedjen. A beszélő környezet megteremtésében a helyes mintaadásra, szabálykövetésre figyeljen.

- A kommunikáció különböző formáit alakíts, a gyermek természetes beszédét és kommunikációs kedvét tartsa fenn és ösztönözze.
- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építsen.
- Közös élményeket, változatos tevékenységeket szervezzen, helyzeteket teremtsen, amelyben a gyermekek további élményhez, tapasztalatokhoz jutnak, amelyek kommunikációra inspirálják a gyermeket (érzelmi, szóbeli megnyilvánulásra).
- Igényes képeskönyveket adjon a gyermekek kezébe, nézegessenek gyermekbibliát, beszélgesse nek róluk.
- Kérdéseivel is fejlessze a gyermek gondolkodását, beszédre ösztönözzön.
- Metakommunikációs jelekkel is gazdagítsa a gyermeki kifejezés lehetőségeit, javítsa a beszédhibákat.
- Súlyosabb nyelvi hibák javítását szakemberrel közreműködve végezze.
- Nyelvi hibákat spontán javítsa, figyelemmel kísérje a csoport gyermekeinek beszédét, beszédfelettségét.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Hittan

*„Ami az embernek lehetetlen, az Istennek lehetséges.”
(Lk. (18,27))*

5.1.1. A keresztény nevelés célja

A gyermekek hitéletének megalapozása, a keresztény hit ismereteinek elsajátítása, és a leendő evangélikus gyülekezeti tagok nevelése.

A gyermekek hitéletének a megalapozása az óvodában sajátos helyet foglal el. A hitéletre nevelés gyermekközpontú. A keresztény szellemű nevelés szervesen kapcsolódik a mindennapi életünkbe, áthatja az óvodai nevelés egészét. A játék, a munka, a tanulás, valamint a közösségformálás sajátos eszköze.

A gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek példájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Megfelelő alkalmakat kell teremteni az első közös vallásos tapasztalatok megszerzéséhez, amelyet életkorhoz igazodva értelmezniük is kell. A hittel kapcsolatos kezdeményezéseiket, kérdéseiket figyelemmel kell kísérni, így fejlődhet hitük.

A hitre való nevelésben olyan Istenkép kialakítására kell törekednünk, amelyben rácsodálkozhat az Atyának a teremtő, gondviselő szeretetére, a Fiú tanítói, testvéri megváltó szeretetére és a Szentlélek életadó tevékenyévő szeretetére.

A keresztény hitre nevelő pedagógus legyen:

- hívő ember, a példa erejével tanító;
- ismerje és olvassa a Bibliát;
- érzelmi és lelki biztonságot, derűs, szeretetteljes légkört biztosító;
- a keresztény értékrendet hitelesen közvetítse a gyermek felé;
- segítse a gyermek reális önismeretének alakítását, a tolerancia, megértés, elfogadás értékeire neveljen;
- a keresztény magatartásformák megfigyelését, gyakorlását tegye lehetővé;
- az élet és a család tiszteletére, a teremtett világ szépségeinek értékeire és megbecsülésére fektessen hangsúlyt.

A hitre nevelés épít a keresztény értékeinkre, hagyományainkra, átörökíti azokat a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi és lelki világába.

A hitre nevelést segítik:

- az iskolalelkész;
- az óvodapedagógusok;
- a család;
- a gyülekezet.

A hitre nevelés átszövi az óvodás gyermek életének egészét:

- köszönési-mód; az ovis istentiszteleten, templomlátogatáson (Erős vár a mi Istenünk);
- Csendes-percek (mindennapos elcsendesedés, lelki beszélgetés);
- mindennapi közös gyertyagyújtás;
- közös ima;
- bibliai történetek elmondása, meghallgatása;

- imádkozások étkezéseknél, reggel, pihenésnél, betegekért, önmagunkért, szeretteinkért, családtagjainkért;
- közös templomlátogatás;
- a liturgikus év eseményeiről való megemlékezés;
- az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó közös ünnepléseink megélése;
- heti egy alkalommal hittan foglalkozás a középső és nagycsoportos korúaknak.

A keresztyén nevelés tervezett alkalmai:

- a reggeli áhítatok;
- hittan foglalkozások;
- hétkezdő és ünnepi alkalmak.
- havonta szervezett „ovis istentiszteletek”.

A reggeli áhítatok:

Naponként visszatérő alkalmak, lehetőséget adnak az elcsendesedésre, egymásra és Istenre figyelésre. Minden gyermek számára kötelező jellegűen, de a fokozatosság és az életkori sajátosságok figyelembevételével szerveződnek. Ének, imádság és a gyermeket foglalkoztató témák megbeszélése, feldolgozása, a csoport fejlettségének és az aktualitások figyelembevétele a fő szempont. Tervezett időtartama: kb. 5-10 perc.

A hittan foglalkozások:

Imádsággal, gyertyagyújtással indítva, a meleg, nyugodt légkör megteremtésével, amely Isten közelségét hirdeti. Célja az imádkozó életre nevelés. Az énekek választása a tartalmával a Bibliai tanítás elmélyülését szolgálja, fontos, hogy a történetek igazodjanak a gyermek életkori sajátosságaihoz. Az Evangélikus Énekeskönyv néhány dallamának megismerésével, mint zenehallgatással bővíthetjük ismereteiket, érzelmi kötődésüket mélyíthetjük.

A Bibliai történetek kiválasztása a lelkésszel együttműködve történik. (Életkori sajátosságok figyelembevételével). A történetek feldolgozása változatos formában történhet, képi megjelenítés, dramatizálás, szerepjátékok. A hittan foglalkozások alkalmat adnak a gyermekek értelmi képességeinek, beszédkészségének a fejlesztésére is.

5.2. Ünnepek, hagyományok

A keresztyén óvoda sajátossága, hogy a hagyományos ünnepek kibővülnek az egyházi esztendő liturgikus ünnepeivel is, és az éves ritmusba szervesen beleszövődnek.

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermek és az óvoda életében, mivel nem minden ünnepi tartalmat ért meg a gyermek, érzelmein keresztül és a tevékenységekkel erősítve próbáljuk átélhetővé tenni. A családokkal közös ünnep segíti a közösség összetartozásának élményét, az egyházi ünnepek pedig segítenek megérteni azt is, hogy nem csak egy óvodai közösségnek, hanem egy keresztyén gyülekezetnek is a tagjai, Isten gyermekei.

5.2.1. Az ünnepek körforgása

- **Tanévnyitó** együttlét a családokkal a templomban, vagy a gyülekezeti teremben;
- **Nemzeti ünnep (október 23.)**, zárt ünnep, beszélgetés, séta az 1956-os emlékműhöz;
- **Reformáció (október 31.)** beszélgetés, barkácsolás, közös Luther-rózsakészítés;
- **Miklós püspök- Mikulás (december 6.)**: Miklós püspök legendájának a megismerése mellett várjuk a Mikulást, készülődünk verssel, dalokkal, rajzokkal;
- **Advent**: közös készülődés karácsonyra, barkácsolás a szülőkkel együtt;
- **Karácsony**: közös ünnep az óvoda csoportjaival, versekkel, énekkel, süteménnyel;

- **Vízkereszt (január 6.):** a napkeleti bölcsek látogatásának és Jézus megkeresztelkedésének ünnepe. Imádsággal, bibliai történettel emlékezünk;
- **Farsang (február):** Közös ünneplés a szülőkkel, verssel, dallal, mókázással, jelmezben, népi tánccházssal, mesemondóval;
- **Nemzeti ünnep (március 15.)** Nemzeti ünnepünk megünneplése, zárt körben dallal, felvonulással, karddal, csákoval. Emlékhelyek meglátogatása, zászlók kitűzése (a nagyobb csoportok);
- **Böjt, Húsvét:** Jézus feltámadását várjuk, a tanítványok örömét hangsúlyozzuk, és hogy húsvét óta ünnepeljük a vasárnapot, mert ez az Úr napja. Tojást díszítünk, amely a megújuló élet jelképe, nem a nyuszika hozza, népi hagyományok megismerése;
- **Anyák napja:** Csoportonként külön;
- **Pünkösöd:** A gyermek számára a legmegfoghatatlanabb, de hangsúlyozzuk, hogy amikor Jézus eltűnt a tanítványok szeme elől, az Istenhez ment vissza, a szívünkbe költözött. Jelenlétét mindennap érezhetjük, ha szeretettel fordulunk egymás felé;
- **Gyermeknap:**(május vége) zárt, udvaron ugráló vár állítása, vidám udvari játékok;
- **Évzáró:**(június első hete): Közös ünnep a szülőkkel, versek, énekek az iskolába menők búcsúztatása;
- **Születésnapok, névnapok:** A gyermekek egyéni ünnepei a csoportokban, süteménnyel, gyertyagyújtással, meglepetésrajzzal a társaktól. Nyíltnap lehetősége, a szülővel közös ünneplés.

Az óvodapedagógus feladatai

5.2.1.1. Ünnepek, megemlékezések:

- az ünneplés megtanítása;
- az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése;
- az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből;
- az ünnep előkészítése (teremdíszítés, a gyermekekkel közösen is, előzze meg a várakozás öröme, ajándék készítése, ünnepi ruha);
- a bábozás, ének, hangszeres játék az óvó nénik részéről emelheti az ünnep fényét.

5.2.1.2. Óvodánk szolgáltatásai

Szolgáltatás	Részvevők köre
Logopédia	Azon gyermekek, akik beszédjavításra szorulnak
Báb- és zenés műsorok	Gyermekek és óvodapedagógusok
Néptánc	Gyermekek
Ovi-foci	Gyermekek
Ovi-angol	Gyermekek

Az óvodánk által szervezett, önköltséges programokon való részvétel a gyermek számára önkéntes. Az óvodai nevelés keretében szervezett kirándulások, séták, egyéb rendezvények, melyek önköltségesek, a szülők beleegyezésétől függenek. A megfelelő kíséretéről, ügyeletről az intézmény gondoskodik.

5.3. Játék

Célja:

Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermeki szabadság, alkotókészség fejlesztése, amelyben ötleteik, vágyaik kibontakozhatnak. Kreativitásuk, szabad képzettségük formálásával adjon megfelelő motiváltságot, amely a későbbi tanulás alapja.

Óvodánk életében a játék kerül központba, alapvető tevékenység, így átszövi az egész napot, benne van minden tevékenységben. A nevelési folyamatunk nélkülözhetetlen eleme, mert ez által ügyesedik, okosodik,

fejlődik manuális tevékenysége. A gyermek legfontosabb, legfejlesztőbb, elemi, pszichikai szükséglete, amelyben vágyait, szorongásait, az őt ért élményeket feldolgozhatja. A játék számára fő ismeretterjesztő, gyakorló, fejlesztő, személyiségalkító tényező. Örömforrás a gyermeknek, ezért a kreativitását is nagyban befolyásolja. A játék fejlettségét tekintve mindig az életkor, és a gyermek fejlettségének függvénye. A 3-4 évesekre inkább az önálló tevékenykedés jellemző, leginkább a gyakorlójáték, de már a gyermek és a csoport fejlődésétől függően a szerepjáték, konstruáló játék elemei is megjelennek. Minél idősebb a gyermek, értelmi képességével fejlődik képzelete és a játék fajtája, tartalma, 6-7-8 éves korban a fejlett szerepjátékok, szituációs játékok, nyelvi játékok, konstruáló, barkácsoló játékok színes palettája jellemző. (Öröm nézni a „beöltöző királylányokat, anyukákat, lovagokat, de a vígan társasjátékozó, vagy a csodaszépet építő, barkácsoló gyermekeket.) Az óvodapedagógusok feladata, hogy a gyermeki szabadság tiszteletben tartásával, a spontán játékszituációk mellett, a pedagógus által irányított játékban is örömet lelje. A változatos eszközök, kiegészítők „kincses ládák” fontos kellékei a játéknak.

Az óvodapedagógus feladata:

- A játék alapvető feltételeinek a megteremtése: hely, idő, eszköz, megfelelő oldott légkör, amely ideális a gyermek spontán játékához, a játék megrekedése esetén továbbblendítve, minta adásával fejlesztés.
- a 3-8 éves korig megjelenő játékfajták: gyakorló, szerep, konstruáló, szabály, mozgásos, dramatikus játékok, ezek tartalmának javítása a gyermeki szabadság, és az egyéni sajátosságok maximális figyelembevételével.
- A gyermek képzeletének, gondolkodásának, nyelvi kommunikációs készségének fejlesztése, akarat tulajdonságaik (önfegyelem, tolerancia stb.) Kézügyességük, téri tájékozódó képességük fejlesztése az óvodai élet keretein belül.
- Közös élmények biztosítása, mert az együttes játékban formálódik a gyermek közösségi magatartása, szerepjátékkal a társas kapcsolatai, az együttműködés képessége, a közösségi szokások.

5.4. A tevékenységekbe ágyazott tanulás**A tanulás célja:**

A gyermek már meglévő ismereteinek játékos tevékenységekkel, cselekvésbe ágyazódva, tapasztalatszerzéssel való bővítése, rendszerezése, mely belső motivációból táplálkozik és a játékba integrált módon válsul meg. A fejlesztés célja, hogy a gyermek fejlődésében az érés és a tanulás eredményeképpen előrelépés történjen.

Óvodánkban a tanulás a komplexitás elvét figyelembe véve spontán, vagy a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység, mely a gyermek világmépe alakulását is befolyásolja.

Sokkal hatékonyabb a közös „tanulás”, ha cselekvéssel, eszközhasználattal párosul, mert a gyermek fogalmi gondolkodása még nem olyan fejlett. Sokkal maradandóbb az élmény, a tanulás, ha köthető valaminek. A személyes átélés biztosítja az aktív, szabad önkifejezést, a motivált tanulást.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek természetében rejlő lehetőségek felismerése és az ehhez való alkalmazkodás, hogy a gyermek szabadon, a teljesség lehetőségeit kihasználva fejlődjön.
- Érzelmileg biztonságos, szerető légkör, gazdag sokszínű élményre, tapasztalatszerzésre nyújtson lehetőséget.
- A tapasztalatok, illetve tapasztalatszerzések aktív cselekvéses jellegűek legyenek, a gyermekek tevékenységi vágyának kielégítésére, változatos eszközöket használjon, amely elősegíti az érzékelés, észlelés, megfigyelés pontosítását, mert erre épül az emlékezet, képzelet és a gondolkodás fejlődése.

- A gyermek érdeklődési vágyára, ismereteire építsen a komplexitás elvét szem előtt tartva, a tanult dalok, versek kiegészíthetik a környezeti nevelést, matematika-foglalkozást, a zene a testnevelést, mozgást, az ábrázoló és mesehallgató tevékenységek hangulatos aláfestői is lehetnek.
- A gyermek adottságait, egyéni képességeit, életkorát figyelembe véve segítse képességei kibontakozását. Érzelmeiket, érdeklődésüket fenntartva pozitív megerősítéssel forduljon a gyermek felé.
- A kötött és a kötetlen foglalkozások típusát mindig a csoport, az egyén adott helyzetének figyelembevételével szervezze és döntsön a tanulás formáiról, hogy a spontán utánpótláson alapuló, vagy a tudatosan felépített, irányított tanulási formát alkalmazza.
- A tanköteles gyermekekben keltse fel az iskola, és a tanulás utáni vágyat motiválással, tevékenységekkel.
- **A gyermek tudatos, egyéni fejlesztése során, az iskolára történő felkészítésében törekedjen arra, hogy a leendő iskolás eljusson az iskolaérettségnek arra a fokára, amelyben a lelki, testi, szociális és értelmi fejlettség terén is képes lesz a kudarcmentes iskolakezdeésre.**
- A fejlesztő alkalmak megszervezése, amelyben a kiemelt figyelmet igénylő és a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása folyik.

5.4.1. Az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése

Az óvoda feladatai az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése, beilleszkedésük segítése érdekében:

- A nevelőmunkában a másság elfogadása, a tolerancia és az empátia fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk
- A szocializáció felerősítése segíti a fejlesztő folyamatokat.
- A gyermekek személyiségének megismerésére, fejlődésük követésére nagy figyelmet fordítunk
- A gyermekek közti különbség kezelésére a differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazzuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermek esetén szakember megkeresése a feladatunk, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében egyéni fejlesztési terv alapján végzik az óvodapedagógusok a fejlesztő munkát.
- Szükség esetén speciális szakemberek bevonásával történik a fejlesztés (logopédus, pszichológus stb.).
- A gyermekek beiskolázására fokozottan odafigyelünk, ezt segíti az iskolánkkal való szoros kapcsolat.
- A tehetséges gyermekek differenciált fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk.

5.4.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatás, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro-csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Célunk a tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, egy jól működő komplex tehetségfejlesztő program kialakítása, majd tehetségfejlesztő munkacsoport létrehozása. Az alábbi területeken:

- Mozgás (néptánc, ovifoci);
- Vizuális nevelés;
- Környezet megismerésére nevelés (matematikai tartalmú fejlesztés),
- Sakkjátszótér (gondolkodtatás).
- Anyanyelvi nevelés;

- Gondolkodás;
- Környezetvédelem.

A tehetség-ígéretes gyermekek fejlesztése pedig az óvodai tehetségfejlesztő műhelyekben történik.

5.5. Mese-vers, Verselés, Mesélés

Az irodalmi nevelés célja:

A gyermekirodalom iránti érdeklődésének felkeltése a gyermekirodalom sajátos eszközeivel, a beszédkedvük, érzésviláguk fejlesztése, a gyermeki személyiség fejlesztésének hatékony eszköze.

Az óvodáskorú gyermek személyiségének leghatékonyabb eszköze a mese, vers, nélkülözhetetlen eleme az emberré nevelésnek. Az érzelmi, értelmi, anyanyelvi fejlesztés nélkülözhetetlen eleme az irodalom, mese, vers. A gyermekirodalmi alkotások, a népmese tartami és formai kifejezőeszközeivel gazdagítja a gyermek esztétikai, közösségi, etikai érzelmeit, fejleszti értelmi képességeit, formálja világméretűt, bővíti kommunikációs eszköztárát. A gyermekirodalmi művek, népköltészeti alkotások (magyar népmesék, versek, mondókák, hagyományőrző népi játékok, dalok) és műköltészeti alkotások művészi tartalmi és formai elemei fejlesztik a gyermek produktív és reprodukív fantáziáját, ugyanakkor motorikus reakciót, mozgásigényt is kiváltanak belőle (bábozás, dramatizálás). A mese jelentősége abban áll, hogy azonosul pozitív mesehőssel, és kedvenc szereplőjének jó tulajdonságai számára is fontossá válnak, érzelmeit aktiválják. A jellemformáló hatás mellett, a közösségi érzést alakítják a közösen eljátszott mesék, történetek, a játékos, vicces versek, kiszámolók. Az értelmi képességek fontos alakítói az irodalmi művek, megfigyelésük, logikájuk, memóriájuk fejlesztői.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje, kialakul a gyermekek „mesetudata”. Szívesen hallgatnak állatmeséket, de igazi élményt kapnak a cselekményesebb, novellisztikus-realisztikus mesék, elágazó szerkezetű tündérmesék is. A reális történetek közül azokat, amelyek az eseményeket szemléletes formában ábrázolják, a mondanivalót művészi tükrözik.

A mondókák, dúdolók, versek, mind a mozdulatok és a szavak ritmusával, a hangulatával hatnak. A népi versek, mondókák és a magyar népmesék adják a lehetőségek bő tárházát a fejlesztésre, de a kortárs magyar és a külföldi írók verseiből, a klasszikus mesékből is válogatunk.

A bábjáték, dramatizálás esztétikai módszereivel színesíthetjük a gyermek egyéniségét, alakítjuk erkölcsi érzékeit, mert a mesék gyakran erkölcsi fogalmakat közvetítenek. A dramatizálással fejlődik a gyermeki aktivitás, emberismeret, helyzet meghatározási és döntési képesség. Fejlődik produktív és reprodukív fantáziája, önálló gondolkodás, beszédének tisztaságát, kifejezőképességének árnyaltságát, mimetikus eszköztára is formálódik. Segíti a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, megfelelő viselkedésformáit feltárni a gyermek előtt.

A keresztény szellemű óvodában a gyermek nemcsak a meséket, verseket, mondókákat hallja, hanem megismerkedik a Bibliával.

Fontos feladatunk, hogy a Biblia történeteivel hittan foglalkozáson ismerkedjenek meg, és tudják, ami a Bibliában írva van, az igaz történet.

Az óvónő feladata, hogy az irodalmi nevelést és a hittant, keresztény életre nevelést jól különítse el, nehogy zavart okozzon ezek összemosása a gyermeknél.

Tehát a Bibliával való ismerkedést mindig előzze meg egy elcsendesedés, imádság. A Bibliai történet elmondása, vetítése, vagy egyéb módszerrel való közvetítése folyamán hangsúlyt kell adnia arra, hogy most nem mesét hallanak a gyermekek, hanem az igaz történetek egyikét, így ismerhetik meg a Mennyei Atyát, és Jézust is a történeteken keresztül.

A mesekönyvek és a Biblia külön helyen kell, hogy legyenek, ezzel is hangsúlyozzuk eltérő szerepüket.

Az irodalmi nevelés terén az óvodapedagógusok feladata:

- A magyar gyermekköltészet, népmesék, népi, dajkai hagyományainak ápolása (mindennapos mondókázás, népi hagyományok felelevenítő rigmusok, verselés, mesélés).
- A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, valamint a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, alkotások beépítése az éves anyagba.
- Az irodalmi nevelés akkor hatékony, ha derűs szeretetteljes, családi légkörben és a gyermek fejlődését, érdeklődését, életkori sajátosságait figyelembe veszi. A spontán kíváncsiságra és a gyermeki önállóságra épít. Ezért családi, nyugodt légkört teremtsen az irodalmi kezdeményezésekhez.
- A pihenést, alvást megelőző időben mindig mesével kezdjen, mert a gyermekek a legnyugodtabbak, legfogyékonyabbak a csendes, intim helyzetekben.
- A mondókákat, verseket is „intim” közelségben adja át, hogy szinte „érezze” a ritmust, hangsúlyt a gyermek.
- Más nevelési területtel összekapcsolva a komplexitást alkalmazza, pl. zenével is kapcsolja.
- A mese, vers, mondóka tanulása ne kényszer, hanem élmény legyen a gyermeknek.
- Ha eszközt használ, az eszköz igényes, esztétikus, szépérzékét fejlesztő legyen, de nem minden meséhez, vershez használjon eszközt, hogy ne kösse a gyermeki fantáziát.
- A könyvek szeretetére, megbecsülésére nevelés.

5.6. Ének-zene, énekes játékok**A zenei nevelés célja:**

A gyermekeink zenei anyanyelvének magalapozása, hogy képessé váljanak a zenei önművelésre, önképzésre, alakuljanak ki az esztétikai érzelmek csirái, s hogy zeneszerető emberré váljanak.

A zenei nevelés, mint a művészeti nevelés része, személyiség formáló. A zenei képességek zenei tevékenységekre teszik alkalmassá az embert: zenehallgatásra, aktív zenélésre, zeneszerzésre.

A zenei nevelés nem választható külön az óvodai nevelés más területeitől, szorosan összefonódik az irodalmi, anyanyelvi és a többi nevelési területtel és integráltan fejlesztik a gyermek személyiségét.

Az óvodában a zene, az ének a nevelés fontos fejlesztőeleme, az egyszemélyes ölbéli dalok, mondókák a beszoktatás nélkülözhetetlen kellékei, amellyel a gyermek-felnőtt kapcsolat bensőségességét alapozzuk meg. A népi dalos játékok a szerepjátékok (leánykérő, párválasztó, incselkedő stb.) változatos formáit, örömforrást, versengést is jelentenek a gyermekeknek. A dalok, akár népi, akár műdalok az évszakok váltakozásának a kísérői egész év folyamán, a zenehallgatás szerves részei. A népdalok, népi hagyományok kiegészítői a klasszikus zenei művek, amelyek az ünnepek, de az „intim percek” a pihenés kísérői is. Az igényes óvodapedagógus széles palettából választhat, de nagyon kell arra figyelni, hogy a nem gyermeknek való és igénytelen zenét ne vigyen a csoportba, viszont a mértékletesség vonatkozik a klasszikus zene választására is, mert a „könnyebb” (pl. Mozart) zenével megszeretheti a gyermek ezt a műfajt is.

A zene, éneklés megszerettetését akkor „végezzük jól”, ha szívesen énekelget napközben is és ha lehet táncra perdül a gyermek, ha van lehetősége. Szívesen használ hangszert, és figyel az óvónéni énekére, zenélésére. Tehát ha lehetőség nyílik, a nap folyamán gyakran énekelünk. Lehetőség szerint a dalos játékok megtanítását, új dalos játék esetén kötött formában tartjuk, hogy a dallam és a játékszabály jól rögződjön, de később építünk a gyermekek spontán indított kezdeményezéseire, és a néptánc külön foglalkozások anyagából is merítünk.

A hittan órán tanult énekek, dalok kiegészítik az óvodai énekeket, és azok tanításával a kereszténynevelést erősítjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek születéskor meghatározott zenei hajlamainak lehetőségekhez mért fejlesztése, készségek, képességek alakítása. A zenei képességek érzelmi alapon történő kibontakoztatása: hangsúly, hangszín, tempó és ritmus együttesével.
- Olyan zenei tevékenységek szervezése, amely élménygazdagságával fejleszti erkölcsi, esztétikai érzelmeiket, ízlésüket.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelően legyenek válogatva.
- hagyományos zenei tartalommal a 3-8 éves korhoz mérten, a zenei kifejezést, megértést biztosítsa, gyakoroltassa. (differenciálás, tehetséggondozás).
- A magyar zenei kultúra alapjainak, hagyományainak megismertetése (népi játékokon, dalokon, mondókákon, zenén keresztül) és ezek kellő igényességgel történő válogatásával, esztétikus előadásával.
- Természeti, társadalmi aktualitások figyelembevétele az anyag kiválasztásában,
- Más népek dalainak, zenéinek megismertetése (a zenehallgatás esztétikai öröme, családdal való együttműködés).
- A gyermekek nyelvi fejlesztése mondókákkal, népi, dajkai hagyományok alkotásainak felhasználásával, népi játékokkal, rigmusokkal, dalokkal.
- Mozgásfejlesztés: változatos térformák alkalmazása, változatos táncmozdulatok tanítása, improvizációs lehetőségek (egyéni, életkori sajátosságok figyelembevétele).

A zenei képességek fejlesztésének területei:

- Az éneklési készség fejlesztése;
- A zenei hallás fejlesztése:
 - Zenei fogalompárok (magas-mély, halk-hangos) megkülönböztetése;
 - Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése;
 - Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése;
 - motívum visszhang, hangszínek megfigyelése;
- Ritmusérzék fejlesztése:
 - egyenletes lüktetés, ritmus;
 - tempókülönbségek, gyors-lassú fogalompárok;
- Zenei formaérzék fejlesztése;
- Zenei alkotókedv;
- Mozgás, énekes játékok;

5.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**Célja:**

A gyermek belső képének kialakítása és a vizuális képzeletkincsének gazdagítása, önkifejezésre ösztönzése. Intellektuális látás megalapozása (érzékelési folyamatot vezérlő, esztétikailag ítélőképes látás kiművelése). A változatos technikák megismerésével, a gyermek „vizuális nyelvismeretének elindítása”.

A gyermeki ábrázolás speciális tevékenység, mely során a gyermek a világról szerzett ismereteit képi úton rögzíti és közli. A gyermekeket minél változatosabb anyagokkal, technikákkal ismertetjük meg, annál gazdagabb lesz vizuális világa. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való megismerkedés is fontos eszköze a

gyermeki személyiségfejlesztésnek. Feladatunk rácsodálkoztatni a teremtett világ szépségeire, és a különféle anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapismeretekkel alkotásra buzdítani, lehetőségeink:

- Képkalkotás (rajzolás, festés).
- Plasztikai munkák (agyagozás, gyurmázás, vágás, ragasztás, batikolás, varrás, kollázs, montázs, szövés, fonás, nemezelés, tojásfestés, gyertyamártás, gyertyaöntés, bábkészítés, gyöngyfűzés, hajtogatás, barkácsolás, stb.).
- Építés

Minden alkotás mű, egy-egy kulcs a gyermek érzelmi és értelmi világának rejtek ajtajaihoz. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermek alkotókedve, teljes önállósága szükséges. Az alkotásaikat, ami a nap folyamán készül, rögtön elvihetik, a foglalkozáson készülő néhány napig díszíti a csoport falitábláját, de hétvégén a pedagógus egy tábla alatti kosárba összegyűjti, így a jellel ellátott művet is elvihetik.

Az ajándékokat az aktuális ünnepen vihetik haza szeretteiknek, így segítjük az ajándékozás örömeinek és az egymásra odafigyelésnek az érzését alakítani.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egész nap folyamán adjon lehetőséget az ábrázoló tevékenységhez, de ne csak az eszközt, hanem a derűs alkotó légkört is teremtsen meg hozzá.
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, törekedjen a tehetségek bátorítására, a csoportban és a tehetségfejlesztő csoportban történő egyéni fejlesztés alkalmait is szervezze meg.
- Gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken történő bemutatásának lehetőségeire is törekedjen.
- Az eszközök inspirálók, sok félék legyenek, amelyek alkotásra ösztönzik a gyermeket (papírok, ollók, ragasztók, dobozok, festékek, filctoll, színes ceruzák, sablonok, zsírkréták, gyurmák stb.) a csoport életkorához igazodó eszközöket, technikákat válasszon. Egy-egy témakörön belül több technikai megoldás lehetőségét ajánlja.
- Az életkori sajátosságok, és az egyéni fejlettséget mindig tartsa szem előtt, mert a tehetségesebb, aki látja, hogy szépeket alkot magától is szívesen ábrázol, ösztönözni kell a kevésbé tehetségeket, hogy ők is sikerélményhez jussanak, és ez által fejlődjön képességük, kreativitásuk.
- A gyermekek tér, forma, színeképzetének erősítése, egyéni fejlődésének nyomon követése.
- Csodálkoztatson rá a teremtett világ szépségeire, pl. nyíló virág, színes táj, kedves állatok, ösztönözzön a természet utáni ábrázolásra, megfigyelőképességüket alakítsa. A rajzos tevékenységet készítse elő megfigyeléssel, élményszerzéssel (séta, kirándulás, termények gyűjtése)
- Alkotások lehetőségeinek bővítése a szabadban, udvaron, aszfalton, építések stb.
- Az ábrázolás „szabályait”, az eszközök használatát tanítsa meg, a balesetmentes ábrázolás feltételeit (olló használat), a ceruzafogás alakítása, a leterített asztal a környezet esztétikájának védelme, vagy az otthonról hozott - anya kinőtt - pólójának, mint „munkaruhának” a használata. Az eszközök elrakodása, kézmosás, ha szükséges.
- A csoport berendezése is meleg, esztétikus hangulatot árásszon, és gyermekmunkák is díszítsék, hogy minél személyesebbnek, sajátjuknak érezzék.

Más foglalkozásokhoz használt eszközök is igényesek legyenek, a szépérzék, esztétikai érzék fejlesztését szolgálják.

5.8. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai nevelés

Célja:

A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak, formáinak napi szituációban történő megfigyelése. A megismerési képességeinek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, tapasztalás, megértés, problémátalálás, megoldás) fejlesztése.

A megismerő (kognitív) tevékenység alapja a megismerési vágy, mely cselekvésre sarkallja a gyermeket. A matematikai nevelés komplex formában a gyermekek megismerési vágyára épül, személyiségének fejlődésében a környezet a fejlődés forrása. Tehát a matematikai tapasztalatszerzés a természetes környezetben a legeredményesebb, a nevelés anyagát többnyire nem elvont ismeretek alkotják.

5 éves korig, a bevezetés időszaka, amelyben a matematikai kíváncsiságot, érdeklődést alapozzuk meg. 5 éves kortól az intenzív szakasz, az iskolához szükséges tapasztalatok, részképességek, gondolkodási műveletek, ötletes megoldások keresésére nevelés folyik.

Ha a gyermeket élményekhez, tapasztalatokhoz juttatjuk, a játékaik keresztül engedjük, hogy matematikát tanuljon, nem lesz számára idegen ez a világ. (pl. Autós játékban melyik autó gurul a legtávolabb? Lehet mérni, összehasonlítani, rögtön a hosszúság, becslés, mérés fogalmával találkozni.) A szerepjátékok is bő tárházat adják a tapasztalatoknak, (pl. boltos játék- a mennyiségek gyakorlására, számlálás, összehasonlítás, becslés stb.). Az óvodapedagógus leleményességén múlik, hogy játék lesz-e a matematika, mert ilyen formában játszva jut a gyermek az ismeretekhez.

A matematikai nevelés tartalma:

- Számfogalom megalapozására végzünk mérési, összemérési feladatokat- mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatot szereznek a geometria körében többek között építésekkel, síkbeli alkotásokkal, s eljutnak a geometriai formák felismeréséig.
- Téri percepció (érzékelés) kialakításában fontos szerep jut a tükörnek, a tükörrel való tevékenységnek, illetve a tükör előtti mozgásoknak.
- Tájékozódás térben és síkban ábrázolt világban. Irányok azonosítása, megkülönböztetése. Minden alkalmat kihasználunk a fejlesztésre más területeken is.
- Minden matematikai fejlesztő tevékenység integrálható a megfigyelésre szánt jelenség, illetve tárgy tapasztalati rendszerébe.
- A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a tapasztalataik körét szélesítsük, mélyítsük, spontán tapasztalatokat rögzítsünk.
- A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie a mindennapi életre neveléssel.

Az óvodapedagógus feladata:

- A korai tapasztalatokra építve a gyermek érdeklődésének a felkeltése a matematikai információk iránt, logikus gondolkodás fejlesztése.
- Egyéni tapasztalatszerzéssel, logikai és technikai konstrukciókkal, szabad alkotásokkal alakítani a gyermek szociális és értelmi képességeit, az életkori sajátosságokat szem előtt tartva.
- A külvilágról szerzett tapasztalatainak matematikai „feldolgozásában” segítsen, olyan érdekes problémahelyzeteket hozzon létre, amelyek hatására a gyermek késztetést érez a probléma megoldására.
- A gyermekek a természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával tapasztalják, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetők tulajdonságaik, valamint más, és más megadott szempont szerint.

- Az óvodapedagógus ismerje fel a foglalkozásokon kívüli időben is a lehetőséget a matematikai tartalmak közvetítésére, és használja fel az ebből adódó lehetőségeket.
- A fejlesztéshez esztétikus eszközöket és változatos feladat megoldási lehetőségeket nyújtson.

5.9. A külső világ tevékeny megismerése, környezeti nevelés

Célja

A keresztény szellemű óvodában a környezeti nevelést más oldalról közelítjük meg, mint egy „világi” óvodában. Célunk, hogy a gyermek a világra, mint Isten által teremtett világra tekintsen és tudatosítsuk benne, hogy az ember felelős a megalkotott világ kincseinek védelméért. Alakítsuk ki a természeti és a társadalmi környezethez való pozitív viselkedési formákat és magatartásmódokat.

A környezeti nevelés nem korlátozódik csupán a foglalkozások idejére, hanem a nap folyamán mindenkor jelen van, áthatja az óvodai élet egészét. Ha ezt a folyamatot az óvodapedagógus körültekintően tervezi meg, akkor a gyermekeknek lehetőségük van sokféle új felfedezésre, tapasztalatszerzésre, fejlődik megfigyelő, gondolkodási, beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, alakul társas kapcsolatuk.

5.9.1. A környezeti nevelés feltételei

A környezettudatos, környezetre figyelő magatartás megalapozása, a szűkebb és tágabb környezet megismerése során az érzelmi nevelés eszközeivel kialakítani a gyermekben a megbecsülést a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt

- környezeti értékek felismerése, tudatformálás;
- pozitív viszonyok attitűdök formálása;
- környezet orientált magatartás kialakítása, az értékrend, érték, teremtett világ értékeihez való viszonyulás;
- a környezet minőségjavító, tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása, aktivitás.

A környezeti nevelés területei:

- természeti környezet;
- társadalmi környezet;
- természetvédelem;
- élősarok kialakítása, gondozása;
- kerti munkák.

A természeti környezet.

A megfigyelés eszközével az évszakok, jegyeinek, az állatok viselkedésének, növények fejlődésének folyamatos megfigyelését lehetővé teszik a kirándulások, ahol az állatok megfigyelésére az „élő” helyükön van lehetőség, (madarak hangja, bogarak nyüzsgése, az élősarok növényeinek, a kerti növények mozgása, csíráztatáskor, rügyezéskor stb.). Megfigyelések magtól-magig, és a növekedési feltételek megteremtése (víz, levegő, tápanyag). Legnagyobb tanterem a természet. A növények ápolásával az állatok gondozásával megtanulhatja a gyermek, hogy védeni, gondozni kell Isten teremtett csodáit, így a környezettudatos magatartás alapjait is megismerhetik. Ismerkedjen meg a szelektív hulladékgyűjtés fogalmával, azzal, hogy a környezetet kíméli az ember a tudatos odafigyeléssel. A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul. A megfelelő érzelmi viszonyulás alakításán van a hangsúly.

A társadalmi környezet (ember és társadalom):

A társadalmi környezet a gyermek születésétől jelen van a gyermek életében. Körül veszik szülei, találkozik a tágabb környezettel, rokonok, barátok, ismerősök, mind hatnak rá. A kapcsolatok napi tevékenységében a játékokban is jelen vannak, és az őt körül vevő emberek, nevelők, szülők jó példája különösen fontos.

Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, hazai táj, helyi hagyományok, szokások, családi, és tárgyi kultúra értékeivel megtanulja szeretetét, védelmét. A keresztény életre nevelés, az erkölcsi nevelés az érzelmeken keresztül formálja a gyermeket. A helyes, szokások magatartásformák mellett adjunk lehetőséget, hogy „gyakorolja” is az önálló véleményalkotást, döntést. Választani tudjon életkorához mérten jó, rossz között, tanuljon türelmet, és bocsánatot is kérni. A közlekedés szabályait séták, kirándulások alkalmával is lehet rögzíteni, az egyéb témakörök válogatása pedig az életkori sajátosságok tükrében történik.

5.9.2. Környezetvédelem

Célja:

A környezetre figyelő, környezetbarát magatartás kialakítása

Feladataink:

- Aktív részvétel a természet óvásában, a gyermek fejlettségének megfelelő tevékenységgel;
- A környezeti értékek felismerése, védelme;
- Tegyük lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítsunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre;
- Szemét és hulladék kezelése;
- Az élő óvására, gondozására való nevelés.

5.9.3. Környezeti kultúra

Célja:

Elemi tapasztalatok szerzése érzelmi viszonyok, cselekvési és magatartási szokások kialakítása a szűkebb és tágabb környezetben.

Feladataink:

- A környezeti fogalmak tisztázása, ismeretszerzés;
- Segítsük elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését akár a társas kapcsolatokban, akár a környezet alakításában;
- A teremtett világ tiszteletére nevelés (emberi, állati, növényi);
- Igényszint kialakítása a környezet esztétikájával kapcsolatban;
- Takarékosági szokások kialakítása (víz, energia, papír).
- Tudatos vásárlás szokásainak megismertetése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megfigyelését, szervezze meg a megfigyeléseket, mert a környezeti nevelés nemcsak a foglalkozásokra korlátozódik, hanem áthatja az óvodai élet egészét.
- A gyermek szünni nem akaró kíváncsiságának és a gyermekek különbözőségének elfogadása.
- A pedagógus nyújtson helyes mintát, legyen igényes önmagával szemben a pedagógiai kultúrált-ságban, környezettudatos magatartásban.
- Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a családi a tárgyi kultúra értékeit szeretetét, védelmét.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre. Az élményalapú, átéléses tapasztalatszerzések biztosítása a gyermekek számára (vizsgá-lódás, kötetlen szemléltetés, kötött megfigyelés).
- Szervezze meg a „jeles” ünnepeket, Madarak fák napját, Föld napját, Állatok napját, tevékenysé-gekkel pl. palántázás, Állatkert látogatás, akár a szülőkkel közösen, így megalapozza a természet megbecsülését, szeretetét. A környezettel való együttélés szabályainak megalapozása.

- Segítse a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését a kortárs kapcsolatokban, környezet alakításában.
- Az élősarok gondozásához és a kerti munkához szükséges eszközöket biztosítsa.
- A komplexitás elvét figyelembe véve tervezzen, pl. évszakokhoz kapcsolódó vers, ének.

5.10. A mozgás

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgás kedve. Egészségük megőrzése, teherbíró képességük növelése.

A mozgásra nevelés kiegészíti az egészséges életmódra nevelésünket, erősítik annak hatását, mert az egészség megőrzésének alapját is jelentik.

A mozgástanulás szempontjából a 3-7 éves időszak a legfontosabb az ember életében, mivel ez a korosztály a legfogékonyabb a pszichomotorikus tanulásra. Ebben az életkorban alapozódik meg az egészségi állapota, és alakul ki a testneveléshez való viszonya. A gyermekek életkori sajátossága a nagyfokú mozgásigény, ezért a mindennapos testnevelések mellett a spontán mozgások lehetőségét is igyekszünk biztosítani. Egyrészt a sok szabadban folytatott játék, illetve a játékidőben rendelkezésre álló, szabadon választható mozgásfejlesztő játékok. A játékban tökéletesedik a már megtanult játékok sokasága. Az udvari mászókat, „focizó” helyet, függő hintát mind a természetes mozgások fejlesztésére alakítottuk ki, mert fejlesztik a futás, függés, ugrás, egyensúlyozás képességeit. A séták, kirándulások szervezése is az erőnlétet, tájékozódási lehetőséget és térlátást is alakítják, és a sok a lehetőséget a járás, gurulás, futás lehetőségére. Ne korlátozzuk a gyermek mozgását, mert ez ingerlékenységhez, nyugtalansághoz stb. vezethet. A mozgás öröme, és a szellemi képességek között szoros a kapcsolat. A mozgás öröm, fejlődésének mozgatója, a játék jelzés testi-lelki állapotáról.

A foglalkozások szervezésének célja magának a mozgáskultúrának a tudatos fejlesztése, képességek, a térben tájékozódás, döntés, alkalmazkodás, akarati tényezők fejlesztése. A különféle tornaszerek, labdák, egyéb mozgást fejlesztő eszközök is az öröm, érdeklődés fenntartását szolgálják.

A céllal szervezet testnevelés, mozgás fejleszti: a különféle kis és nagymozgásokat, a mozgás feletti kontrollt, akarati tényezőket (figyelemkoncentrációt, kitartást, önfegyelmet), a gyermek „én-képének alakulását, a testsémát, szem-kéz, szem-láb koncentrációt, az egyensúlyérzéklet, érzékelést, észlelést, formaállandóságot.

A lehetőségeink szerint szervezett úszásoktatás a két nagyobb csoportban jó lehetőség a szív- keringési, és légzőrendszer, valamint a mozgásszervrendszert és az idegrendszert javítja.

Az önköltséges tevékenységek nagy része is a mozgáskultúrát és az erőnlétet, és egyéb képességeket hivatott fejleszteni. Ezek: az ovi-foci heti kétszer, és a néptánc.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Naponta, rendszeresen célirányos mozgásfejlesztő tevékenység szervezése tornateremben és minél gyakrabban a szabadban.
- Életkori sajátosságokat, egyéni fejlettségeket, képességeket vegyen figyelembe.
- Az egészséges életmód alapjaival ismertesse meg az óvodásokat.
- A szabály és versenyjátékok mellett a népi játékok lehetőségeivel is éljen, a játékokhoz, a foglalkozáshoz az eszközöket biztosítsa.

Az eszközök balesetmentesek, minél könnyebben használhatóak, célszerűek, fejlesztőek legyenek.

5.11. Munka jellegű tevékenységek

Célja:

Az örömmel és játékos jelleggel végzett tevékenységeken, munkán keresztül megfigyelések tapasztalatok, ismeretek szerzése. Az önállóság és az öntevékenység lehetőségének biztosítása. A gyermek közösségi kapcsolatain keresztül képességek, tulajdonságok kialakítása a természeti, társadalmi környezetben.

A munka a személyiségformálás fontos eszköze, a játékkal, tapasztalással sok azonosságot mutat. Megismeri és megtanulja a munkaeszközök célszerű használatát, az őt körülvevő környezetben eligazodik. Akarati tulajdonságai kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, közösségi kapcsolatai, szociális magatartása fejlődik. A gyermeki munkának nagy jelentősége van az iskolára való felkészítésben. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek éppúgy élvezzi a munkát, mint a játékot, túl nehéz feladat ne vegye el a kedvét. Ha pozitív élmények átélésére ad lehetőséget, szívvél-lélelkel fogják végezni.

Az óvodában végzett gyermeki munkák:

Önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusoknak, felnőtteknek, csoporttársakkal együtt, értük valótevékenységek, később önálló tevékenységként alkalmi megbízások, naposi, vagy egyéb munka, környezetük rendben tartása, állat és növénygondozás.

Az önkiszolgálás, és a naposság:

Az óvodába érkezéskor a legelső munka az önkiszolgálás tevékenysége, amelyre megtanítjuk a kisgyermeket. A közös étkezésre készülődésben szívesen viszik az étkezési eszközöket, keresik helyüket, élményt jelent számukra, hogy tényért, stb. választhatnak. A helyesen elsajátított önkiszolgálási szokásra épül 5-6 éves kortól a naposság. A naposok a tizórai, illetve az étkezések idején látják el feladataikat, mert az uzsonna önkiszolgáló rendszerű, mert ha pl. ebéd után hazamegy a napos, nincs kijelölt gyermek, önkéntes vállalás esetén valaki helyettesítheti, de ha nem, akkor az önkiszolgálás rendszerével uzsonnázunk. A naposság kialakításánál mind egyéni vállalkozás alapján jelölünk ki napost, érezze, hogy a társakért végzett munka jutalom, öröm, és a későbbiekben sem választunk kényszerrel, mert nem ez a célja a munkára nevelésnek. Célunk az esztétikai ízlésük és erkölcsi tulajdonságaik alakítása (figyelmesség, türelem, kitartás).

Növény és állatgondozás:

A városi, lakótelepi környezet megszabja a lehetőségeket a növénygondozásra, de a kis kijelölt terület az óvoda udvarán lehetőséget ad a növények palántázására, gondozására, növekedésének megfigyelésére. A séták során kissé távolabb, de a kertek házak között még megfigyelhetnek némi veteményest, és az évszakok változását.

A csoportszoba élősarka a másik lehetőség, ahol a csíráztatás, hajtás jelenségeit ismerhetik meg.

Persze az idénymunkák: tavasszal a talajlazítás, nyáron az udvar virágok, fű locsolása, ősszel a levélgyűjtés. télen a hólapátolás, madáretetés lehetőséget adnak a munkára.

Az egyéni megbízások teljesítését, legtöbb gyermek szívesen végzi.

Az óvodapedagógus feladata:

- A munkák megszervezésénél mindig a gyermekkel való együttműködést tartsa szem előtt. Folyamatos, konkrét, reális, gyermekhez, életkori sajátosságokhoz, képességekhez, testi erejükhöz mérten tervezze az elvégzendő munkát. Tehát a különböző munkafajták, megbízások elvégzésére való képesség kialakítása.

- A munkafolyamatok tervezése mellett, a megfelelő helyet, időt és az eszközök biztosítását vegye figyelembe.
- Motiválja a gyermeket az örömmel végzett munkára, ne legyen felesleges várakozási idő. A gyermek önkéntességének, nyitottságának, megismerési vágyának, aktivitásának felkeltése nevelési céljaink megvalósítása érdekében.
- A gyermekek tanulják meg a munkavégzéshez szükséges eszközök nevét, használatát, helyes fogásait, munkafolyamatok helyes sorrendjét.
- Értékelje az elvégzett munkát, kiemelve a közösségért végzett munka példamutató voltát. A családdal is egyeztesse a közös célokat, a követelmények összehangolását a gyermekkel szemben.

5.12. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az óvodáskorú gyermek iskolaérettségének testi, lelki és szociális jellemzői vannak, amely a belső érés, a családi és óvodai nevelés együtteseként jelentkeznek.

A fejlődés nyomon követését a személyiséglapokban rögzítjük évente, illetve a nagycsoportosok DIFER mérésével (Nagy József féle rendszer), amely az adott év nagycsoportjában, decemberben történik. A mérési eredmények, és az óvónő megfigyelései, tapasztalatai segítenek a szülőkkel való közös döntésben, hogy iskolaérett-e a gyermek. Bizonytalanságok és a szülők kérése alapján, a Nevelési Tanácsadó, illetve a Szakértői Bizottság véleménye a mérvadó. Minden óvodásunk fejlődéséről pedig éves szinten tájékozódhatnak a szülők az egyéni fejlődési, mérési, értékelési lap alapján (sikerkritérium-táblázat).

Az iskolaérettség mérési területei:

- Ábrázoló, kifejező képesség;
- Szociális érettség;
- Elemi számolási készség;
- Beszédhallás, és beszédképesség;
- Probléma-megoldási képesség, gondolkodás;
- Megfigyelés, emlékezet;
- Általános tájékozottság;
- Akarati tulajdonságok, feladattudat, munkatempó.

Az iskolaérettség általános jellemzői:

- Testi fejlettség:
 - az első alakváltozás fázisai megjelennek (nyúlás, testarányok);
 - megkezdődik a fogváltás;
 - mozgása, finommotorikája harmonikus, összerendezett, irányított;
 - terhelhető;
- Lelki fejlettség:
 - szándékos, tartós figyelemre képes;
 - érdeklődő, megjelenik a szándékos tanulás, felidézés, a megőrzés időtartama nő;
 - gondolkodása eléri az elemi fogalmi szintet;
 - kialakul a kontextusos beszéd, tisztán ejti a szavakat, szóincse megfelelő;
 - elemi ismeretei vannak önmagáról, környezetéről;
- Szociális fejlettség:
 - megfelelő feladat, és szabálytudata;
 - képes az együttműködésre;
 - alkalmas a beilleszkedésre;

- vágyik az iskolába.

5.12.1. Az óvodáskor végére várható eredmények, „kimeneti” pontok

Hittan

Az előző évek során tanult imádságokat tudják önállóan elmondani, néhány szóban önállóan is tudjanak imádkozni. – Néhány egyházi éneket tudjanak énekelni. – Szívesen nézegessék a Gyermek Bibliát, ismert történetek közül tudjanak mesélni, ezeket bábozni, dramatizálni, ábrázolni, a számukra kedves jeleneteket. – Aranymondásokat tudjanak felidézni. – A történetek erkölcsi tanulságait próbálják az életben is megvalósítani. – Ne legyen számukra ismeretlen hely a templom, imaház, érezzék magukat otthonosan, biztonságban. Tudjanak Isten házában megfelelően, tisztelettel viselkedni.

Játék

Alkalmazkodik a játékszabályokhoz. – Játékhelyzetekben újra alkotja a felnőttek tevékenységét. – Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja. – A barkácsolás természetes része a szerepjátéknak. – A játékhoz készített eszközöket felhasználja a további játéka során. – Képes megérteni, elfogadni játszótársai elgondolásait. – Le tud mondani egy-egy kedves játékszeréről. – Képes a szerepvállalásra és a szerepek elosztására. – Képes szerepjátékok megszervezésére, és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására. – A játéktémát napokon keresztül is folytatni tudja társaival.

Tanulás

Az egyszerű feladatokat megérti. – Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rá kerül a sor. – Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt. – Feladatai végrehajtásában kitartó. – Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő. – Él benne az iskola utáni vágy. – Tevékenységének eredményét reálisan értékeli. – Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő. – Szándékos figyelemre képes.

Mese-vers

Szívesen mesél, báboz, dramatizál. – Gondosan bánik a könyvekkel. – Néhány mesét, verset, mondókat képes emlékezetből felidézni. – Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. – Az udvariassági kifejezéseket használja. – Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek. – Várja, igényli a mesehallgatást. – Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni. – Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését. – Minden magánhangzót és mássalhangzót tisztán ejt.

Ének-zene, énekes játékok

Élvezettel hallgat zenét. – Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni. – Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni. – Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni. – Tud társaival térformákat alakítani. – A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi. – Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot. – Felismeri a halk-hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni. – Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni. – Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az énekét ütőhangszerekkel tudja kíséni. – Képes differenciálni és felismerni a zenei hangokat, tárgyi és természeti környezet hangjait.

Vizuális, esztétikai nevelés

Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol. – Képkészítésben kifejezi gondolatait, élményeit. – Elképzelés után meseszereplőket stb. hangulatot is kifejezve jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol. – Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani. – Önállóan és csoportosan is készít játékot, kellékeket, ajándékokat. – Téralkotásban, építésben, másokkal együttműködik. – Ábrázolása változatos

színhasználatot és tagoltságot mutat. – Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja. – Dísztő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papír munkával, agyagba karcolással stb. megold. – Tud különféle technikával képeket alkotni, a technikát önállóan rendelkezésre álló anyagokból megválasztani. – Kézdominanciája biztos, finommotorikája megfelelő (ceruzafogás, nyomaték), szem-kéz koordinációja alkalmassá teszi az iskolai feladatok elvégzésére.

A külső világ tevékeny megismerése (matematika, környezet)

- Érdeklődik környezete iránt, figyel az új jelenségekre.
- Ismeri, értelmetti az ok- okozati összefüggéseket.
- Képes egyszerű ítéletalkotásokra, elemi következtetések levonására.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Tud tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi-e.
- A tárgyakat legalább tízig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani, megkülönböztetni nagyság, forma, számosság szerint.
- Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Ismerik a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
- Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növénygondozásában, a természetvédelemben.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik.
- Tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
- Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket.

Mozgás

- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud rövidebb távon egyenes iramban futni.
- Képes minden természetes mozgás elvégzésére, mozgása folyamatos, gördülékeny, célirányos, szervezett.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat, kudarctűrése megfelelő.
- Tud ütemtartással járni.
- Tudja a tornaeszközöket megfelelően használni, egyensúlyozása megfelelő.
- Tud helyben labdát vezetni.
- Tud egykezes felsődobással célba dobni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Szeret mozogni, kitartó mozgásos játékokban.
- Tud néhány mozgásos játékot, futójátékot, fogójátékot irányítás nélkül játszani.
- Alkalmazkodik a csoport követelményeihez.
- Tud térben tájékozódni, és ismeri az irányokat.

Munka

- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- A barkácsoláshoz használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan, esztétikusan rakja el.
- Részt vesz a kerti munkákban.
- Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg.
- Étkezés után az edényeket elrakja.

- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munka jellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.

6. AZ SNI GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK FELADATAI

6.1. A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek

A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, audiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és hallásjavító műtétek mellett a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek jelzi a hang érzékelését. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókinccs fejlődése, akusztikusan is körvonalazódnak az első aktív szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire. Nagy részük használja a jelkommunikációt vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt, valamint az ujj-abc-t szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

Az enyhébben hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel halló társaival együtt vehet részt óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek (a beszédtartományban mért hallásszintek átlaga 90 dB vagy nagyobb veszteséget mutat) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció. Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánóságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az

óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék legalább 300-400 szó terjedelmében a hozzájuk intézett kérdéseket, közléseket, azok globális szóképi felismerését, mondatba foglalt formában is.

Az enyhe fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek a beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közepes esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókinccsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztettségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és fejlesztési - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként több: például testi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékos is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdo-pedagógia és a társuló fogyatékos gyógy-pedagógiai módszereinek kombinációjával, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

6.2. A beszéd-fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd-fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókinccsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

6.3. Az autista, autisztikus gyermek

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használhatja, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

6.4. Az intézmény sajátos pedagógiai feladatai

A nevelés feltétele az elfogadás és hogy belátjuk:

- a sérült ember is egyedi, megismételhetetlen, ő is Isten gyermeke, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényel, ugyanúgy, mint bárki más
- elsősorban ember, csak aztán sérült, más
- közös, Isten teremtette világban élünk, ha csak óvjuk őt, kizárjuk őt a közös világból
- meg tudja mondani, mire van szüksége, ezért a pedagógus értő figyelemmel, keresztyéni szeretettel, türelemmel forduljon felé, mintát adva a csoport gyermekeinek, szüleinek
- nem helyette kell cselekedni, de a szükséges feltételeket meg kell teremteni

Az integrált nevelés előnyei:

- a gyermek személyiségére pozitívan hat
- az SNI gyermek beilleszkedik ép társai közé
- a befogadó csoport empátiája nő, megtanul segíteni társának
- gyorsul a fejlődési tempó
- az iskolai integrációt elősegíti

Az SNI gyermek szempontjából:

- megtanulja, hogy ő más
- konfliktuskezelő stratégiákat sajátít el
- megtanul harcolni, küzdeni, nő a kitartása
- megsokszorozott szociális kölcsönhatások érik
- társadalmilag elfogadott magatartásrepertoárt sajátít el, a keresztyén magatartással, szemlélettel körülölelve fejlődik, alkalmazkodik
- Szocializációja magasabb szintre jut

Az egészséges gyermek szempontjából:

- beépül a másság tapasztalata
- kialakulnak morális értékek (felebaráti szeretet, empátia, segítőkészség, tolerancia)
- megtanulja az együttműködés más formáit
- saját épsége, egészsége felértékelődik
- elfogadóvá válik
- önismerete, önértékelése erősödik
- fejlődik alkalmazkodóképessége

6.4.1. Habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

Az egészséges gyermek szempontjából:

- A gyermek életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- A képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és alacsonyabb szintű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják
- A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, az egyéni fejlesztési tervhez pedig szakirányú végzettségű gyógypedagógus közreműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- a fogyatékoság típusa, súlyossága
- A fogyatékoság kialakulásának ideje (veleszületett, később kialakult)
- A gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása

- A meglévő ép funkciók bevonása a hányok pótlása érdekében, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés rövid távú céljait, minden esetben a fejleszhetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni

Mindezek alapján a komplex fejlesztés magába foglalja az egyensúlyészlelés, a taktilis-kinesztetikus, a vizuális, az auditív észlelés folyamatait, a nagymozgások, finommotorika, a szociális-emocionális területen mutatkozó eltérések fejlesztését, az önirányításban, önértékelésében, beilleszkedésben mutató előrehaladást, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- indokolt esetben speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- Az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával

6.4.2. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés célja

- Az esélyegyenlőség biztosítása az evangélikus óvodai nevelésben az integráció nevelési módszerek bevezetésével, fejlesztésével, a diszkrimináció megszüntetésével
- Az integrált nevelés hatékony működéséhez szükséges, hogy az óvodapedagógusok elsajátítsák a befogadáshoz, az egyéni bánásmód és differenciálás központú neveléshez szükséges készségeket
- fontos a nyitott, integrációt támogató környezet, az óvodai intézmény felkészítése az integrált nevelés programok befogadására, alkalmazására

Tevékenységek:

- Helyzet, állapot felmérés, igények felmérése
- Az integráció személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése, kapcsolatfelvétel szakemberekkel (a felmerülő szükségletek alapján)
- Együttműködési formák és szintek megbeszélése, megállapodás
- Az óvodai és szülői közösség minden szintjének felkészítése
- A fejlesztő eszközök, speciális eszközök beszerzése, a fejlesztőhelyiség berendezése (a gyermekek szükségleteinek figyelembevételével)
- Az integrált nevelése megvalósítása megfelelő szakemberekkel, egyéni és csoportos formában
- Továbbképzések, tréningek
- Szakmai műhelymunka

A célirányos, sérülés-specifikus fejlesztés lehetővé teszi a továbbiakban az iskolai kudarcok csökkentését, képességeik kibontakoztatását, segít megfelelő iskola kiválasztásában, előkészít az iskolai életre.

Tárgyi feltételek:

Az SNI szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte biztosítja a célok megvalósítását. Az eszközöket, felszereléseket a ténylegesen ellátott feladatok arányában folyamatosan kell beszerezni.

7. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉT BIZTOSÍTÓ FELTÉTELRENDSZER

7.1. A csoportbeosztások elve

- Csoportonként két óvodapedagógus és egy dajka dolgozik heti váltásban.
- Az óvodai élet megszervezése (napirend, a nevelés tervezése, dokumentációk, feljegyzések). A négy csoport napirendje egymásra épül. Az életkori sajátosságok figyelembevételével készül.
- A csoportbeosztás elvei:
 - Lehetőleg a gyermek egy csoportba járjon, három, illetve négy évig.
 - Csoportjaink szervezésében a homogén, életkorban lehetőleg azonos, vagy közel hasonló életkorú csoportok szervezése a cél (pl. kis-középső csoport).
 - Kivételes esetben a testvérek koruktól függően azonos csoportba kerülhetnek. E területen a szülők kérését is figyelembe vehetjük.

7.2. Pedagógiai adatkezelés

7.2.1. Az óvodapedagógus írásos dokumentumai

- Felvételi és előjegyzési napló;
- Mulasztási napló;
- Csoport napló;
- A gyermekek egyéni fejlesztési lapja, a csoport összesített mutató;
- Iskolaérettségi mérések (DIFER) adatlap;
- Az óvodai mérés-értékelés rendszerét a Pedagógiai Program melléklete tartalmazza.

A Felvételi és előjegyzési naplót a vezető óvónő vezeti naprakészen. (Az óvodapedagógus adatokat kérhet belőle). A többi dokumentum vezetése a csoportos óvodapedagógusok feladata. A Mulasztási naplót és a Csoport naplót a vezető óvónő nyitja meg és zárja le, évközben ellenőrzi azok pontos vezetését.

7.3. A tevékenységek szervezeti keretei

7.3.1. Az óvodai foglalkozások szervezeti formái

Folyamatosan zajló tevékenység (kötetlen):

A gyermekek szabad választása érvényesüljön, tartsa tiszteletben az óvodapedagógus a gyermek önállóságát, döntését. Olyan helyzeteket teremtsen, hogy a gyermek kellően motiválttá váljon a részvételhez.

Kötött idejű tevékenységben folyó tanulás:

Leginkább a tankötelesek csoportjában, nagycsoportban tartott foglalkozások, amelyek az iskolaérettség elérését célozzák témáikkal, feladataikkal.

Az életkori sajátosságokhoz igazodva a gyermek már képes a fegyelmezettebb magatartásra, koncentráltabb figyelemre, tudatosabbak a társakra való figyelésben is. Az óvodapedagógus feladata, hogy a motiválásról és az időtartam helyes kiválasztásáról ne feledkezzen meg az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett.

Az óvodán kívüli tapasztalatok:

Éppúgy forrásai a szociális tanulásnak, mint a tárgyak, amelyek alapjai a tevékenységnek, az otthonról hozott sok ismeret rendszerezése, felhasználása jó kiegészítője az óvodai tanulásnak. Figyelnünk kell az egyéni ismeretekre, képességekre, igyekezzünk minden gyermeknél felmérni a hozott ismereteket, és a differenciálás lehetőségeit megteremteni.

Kiscsoportban nem tartunk kötött foglalkozásokat, csak középső és a nagycsoportban. Az óvodapedagógus döntése a gyermekek, és a csoport fejlődési szintjét figyelembe véve, hogy melyik szervezeti formát választja.

7.4. A tevékenységek időkeretei (napirend, heti rend)

7.4.1. A napirend

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető egyes tevékenységek időigénye, a gyermeke életkora, a szülők igénye, az évszakok. A napirend annak megfelelően alakul, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi. Tág időkeretek, amelyben kötött keretek is szerepelnek, az életkort, szükségleteket figyelembe véve határozzuk meg a program tartalmi részeit. Az időkereteket rugalmasan kezeljük, hogy minél kevesebb legyen a várakozás. A cél az, hogy a játékidő, szabadon választott tevékenységekre bőven legyen idő. A napirendben a kötött foglalkozásokat tervezzük, a kötetlenél az időintervallumokat jelöljük.

A napirend kialakítása az óvónők feladata, de az alábbi szempontok szerint:

- A játék kiemelt szerepének figyelembevétele.
- Az óvodai napot áhítattal, imádsággal kezdjük.
- Minden nap azonos felépítésű, de változatos tartalmú, rugalmas ritmusú.
- Az óvoda nyitvatartási ideje: reggel 6:00- 18:00 óráig.

Napirend (12 órás nyitva tartás esetén)

Tevékenységek	3-4 évesek számára		4-5 évesek számára		5-7 évesek számára	
	okt. 1 - máj. 31.-ig	júni. 1- szept.30-ig	okt. 1 – máj. 31-ig.	júni. 1- szept. 30-ig	okt. 1.- máj. 31.-ig	júni.1- szept. 30-ig
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra	4 ¾ óra	5 óra	6 óra	5 ½ óra	6 ¾ óra
Előkészület az étkezéshez, étkezés	2 óra	1 ¾óra	1 ½ óra	1 ½ óra	1 óra	1 óra
Öltözés, egyéb testápolási teendők	1 ¾óra	1 ½óra	1 ¼ óra	1 óra	1óra	1 óra
Pihenés (alvás)	2 ½ óra	2 ½ óra	2 óra	2 óra	1 ½ óra	1 ½ óra
Mindennapi testnevelés	15 perc	15 perc	2x20 perc	2x20perc	2x20perc	2x20perc

7.4.2. A heti rend

A heti rend kialakítása is folyamatosságot, rendszerességet mutat. A tevékenységek témáit az évszakok váltakozása, a növények, állatok, emberek élete, és a liturgikus ünnepek körök adják. A heti rend rugalmassága a helyzethez való alkalmazkodása elősegíti, hogy a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata.

A heti rendben szerepelnek az önköltséges programok is, amelyek a szülők igényeit figyelembe veszik, de csak olyan programokat támogatunk, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodnak, és az óvoda keresztény szellemiségével nem ellentétesek.

8. GYERMEKVÉDELEM

8.1. Céljaink, alapelvek érvényesítése

- A gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeiknek érvényesítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, a gyermekeknek, illetve családoknak segítségnyújtás.
- Érvényesüljenek a gyermeket megillető jogok, a védelem (a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól).
- Megvalósul hátránykompenzációval az esélyegyenlőség (az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára).

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt fektetünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, illetve iskolai gyermekvédelmi felelő végzi, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelemért felelős tagintézmény, illetve intézményvezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodai tagintézményvezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül- a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következetesség - kiemelten fontos.

Az óvodapedagógus a nevelő – fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, vegye a gyermek képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásban.

Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése:

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, melyben a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással.
- Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek, különleges ellátást igénylő gyermekek számára
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal egészítjük ki, a differenciálás sokszínű alkalmazása.
- A gyermeket csak annyira terheljük, amennyire képes és annyi segítséget nyújtunk, amennyire szüksége van. Az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés megerősítése a rászorultak körében.
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a kiemelt befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakításának megelőzése.

8.2. Veszélyeztetettség

Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza.

8.3. Feladat

- A gyermekek védelme, a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének enyhítésére, megszüntetésére irányuló tevékenység.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeiknek csökkentése.
- Közre kell működni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítésében és pedagógiai eszközökkel törekedni kell a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására.
- Szükség esetén a gyermek érdekében a Gyermekjóléti Központtal fel kell venni a kapcsolatot és együtt kell működni.
- A szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése gyermekük nevelésében.
- Az óvodapedagógusok működjenek közre a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A közös segítség megszervezése az iskolai gyermekvédelmi felelős segítségével, aki az iskolás testvér helyzetét is figyelembe véve segít a család rászorultságának megítélésében.
- Közreműködni a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködni a Gyermekjóléti Központtal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személlyel, intézményekkel és hatóságokkal.
- Időben felismerni a gyermeket veszélyeztető problémákat, segítséget nyújtani azok leküzdéséhez, és ha szükséges a gyermek érdekében fellépni akár még a szülővel szemben is.
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- A szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések

8.4. Pedagógiai feladatok: prevenció, feltárás, megszüntetés

8.4.1. A prevenció, megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában;
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek óvodába kerülését és folyamatos itt tartózkodását;
- A „beóvodázás” segítése
- (A gyermekek fogadása, gyermekelőadások, játszóházak szervezése, felajánlások adományozása, gyümölcs, játék.);
- A gyermekek sajátos nevelési igényeinek, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása;
- Egészségügy szűrővizsgálatok biztosítása;
- Együttműködés gyermekvédelmi szervekkel.

8.4.2. A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés;
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembevételével. Az adatváltozások nyomon követése;
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése;
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermek óvodai beíratásának támogatása.

8.4.3. A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése;

- Egészségvédő, mentálhigiénés programok, egészségnevelést szolgáló projektek szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés;
- A sajátos nevelési igényű gyermek másságát elfogadó környezet alakítása;
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek képességének felmérése, gondozása;
- Gyermekjóléti szolgáltatások, Egyházakkal, Vöröskeresztrel való együttműködés (karácsonyi adománygyűjtés, ruhabörze stb.);
- Élményszerző kirándulások, programok szervezése;
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartások nyomon követése);
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása,);
- Szoros kapcsolat a családokkal, a látens módon segítségkérőkkel is.

8.4.4. Az óvoda pedagógusai

- közreműködnek a gyermekvédelmi feladatok ellátásában
- a gyermeket veszélyeztető körülmények feltárásában
- a szülők tájékoztatásában és figyelmeztetésében gyermekeik jogainak megóvása érdekében

8.4.5. Gyermekvédelmi felelős

Segíti az intézményvezető irányító tevékenységét, összehangolja a pedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét. A munkája akkor hatékony, ha jó kapcsolatot alakít ki a szülőkkel, hogy problémáikkal hozzá forduljanak, tanácsot megoldást kérjenek tőle. Közvetítő az óvodapedagógusok és az óvodavezető között. A veszélyeztető okok feltárása érdekében családlátogatáson megismeri a gyermek környezetét. A pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető értesítse a Gyermekjóléti Központot. A Központ felkérésére részt vesz a megbeszéléseken.

8.4.6. Óvoda vezetője (tagintézményvezető)

Intézkedésre jogosult, esetenként intézkedései jogkörét átruházhatja. A gyermekvédelmi felelős munkájához a feltételeket biztosítja. Felelős a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért, ellátásáért.

8.4.7. Várható eredmények:

- A gyermekeket veszélyeztető okok feltárása: anyagi okok, rossz lakásviszonyok, italozó szülők, egészségügyi okok, megromlott családi kapcsolat, erkölcstelen családi környezet, nevelési hiányosságok.
- Segítségnyújtás: javaslat étkezési térítési kedvezmény megítélésére, tanácsadás.
- A gyermekek veszélyeztetettségének enyhítése, megszüntetése.

Óvodánkra a gyermekvédelmi esetek többségében az anyagi veszélyeztetettség volt a jellemző.

2012-től a szociális kedvezmények az étkezési térítési díjak támogatása formájában valósultak meg.

8.5. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A közoktatást törvény értelmében hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. Ezen belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában.

A fentiekben túlmenően halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Napjainkban folyamatosan növekszik a hátrányos helyzetű, valamint a veszélyeztetett gyermekek és tanulók aránya.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint a veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermek, diák értelmi képessége nem tér el az átlagtól, csak a környezeti tényezők gátolják eredményességében.

8.5.1. Szociális hátrányokat előidéző tényezők

Családi mikrokörnyezet:

- családi, gazdasági helyzetből adódó lakásviszonyok,
- sokszor az alapvető higiénés feltételek sincsenek biztosítva,
- a gyerekek szocializációjához szükséges alapfeltételek közül hiányzik a családi biztonság, a rendszeres törődés, a gondoskodás, a védettség,
- alacsony az egy főre jutó jövedelem,
- munkanélküliség,
- a társadalmi mobilitás hiánya,
- kulturális helyzet (szülők alacsony iskolai végzettsége, a kultúra megbecsülésének hiánya)
- a család magatartása (helytelen nevelési módszerek, kevés közös élmény),
- a családi környezet nem megfelelő szocializáló hatású,
- a család erkölcsi magatartása,
- tartós betegség a családban.

Csonka családban felnövő gyermekek:

- elvált szülők, árva, félárva gyermekek.

Az óvoda alapvető feladata, hogy ezeket a problémákat mielőbb feltárja. A hátránnyal küzdő gyermekeket differenciált fejlesztéssel kiemelten segítse az előre haladásban, tegyen meg mindent a hátrány mérséklésére, vagy az esetleges felszámolására.

8.5.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben

- az óvodai felvételeknél fontos szempont, hogy a csoportok kialakításánál kiegyenlített legyen a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma,
- minden csoport számára biztosítjuk a minőségi nevelés feltételeit és fejlesztésre készített programot használunk a felzárkóztatáshoz,
- a szülőket bevonjuk az intézményi programokba,
- a szülők felvilágosítása lehetséges kedvezményeiről, a szociális hátrányok mérséklésére szolgáló támogatási lehetőségekről,
- szükség esetén családlátogatások keretében segítjük a gyermekek szociális helyzetének feltárását.
- Gyermekjóléti szolgáltatások, Egyházakkal, Vöröskeresztrel való együttműködés (karácsonyi adománygyűjtés, ruhabörze stb.)

Iskolai Pedagógiai Program

9. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

9.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

9.1.1. Az evangélikus nevelés

*„...ha se lélek, se menny, se pokol nem volna, úgy csupán a világi kormányt a világ szerint tekintve ugyan nincs-e annak sokkal inkább szüksége jó iskolákra és tanult népre, mint az egyháznak?”
(Luther Márton)*

Alapelv:

A tanulók ismerjék meg a Bibliát és az Egyház tanításait, hogy ezek által indíttatást kapjanak a keresztény világnézet, a személyes meggyőződés kialakításához.

Cél:

Ökumenikus szellemben ismerjék meg más keresztény egyházak életét, tiszteljék mások vallásos meggyőződését.

Az iskola távlati célja, hogy a keresztény és az egyetemes emberi értékek közvetítésével szociálisan értékes, az egyén szempontjából eredményes életvezetést folytató evangélikus, igaz keresztény felnőtté neveljük diákjainkat.

Feladat:

A nevelés során a tanulók sajátítsák el a Biblia tanításain alapuló keresztény etika és értékrend szabályait, azokat építsék be magatartásukba.

A tanulók sajátítsák el az Evangélikus Egyház hagyományait, szokásait.

A tanulók vállalják hitüket, és ez fejeződjön ki tetteikben.

A tanulók vegyenek részt az iskolai és lehetőség szerint a felekezetüknek megfelelő egyházi programokon.

Az iskola nevelje szeretettel tanítványait, tanítsa őket felebarátjai iránti toleranciára, a békés együttélésre a másképp gondolkodókkal.

Minden tőlünk telhetőt meg kell tenni azért, hogy a nevelés és oktatás során egyetlen gyermeket se érhesen hátrányos megkülönböztetés nemzetiségi, nemi vagy szociális helyzetéből adódó meghatározottságai miatt.

Az iskola alakítson ki a tanulóiban derűs, keresztény világszemléletet, hogy legyen erejük és bátorságuk új és meglepő élethelyzetekben szeretettel és helyesen dönteni. A szeretet talaján gyökeredzik a jóság, a türelem, a tolerancia, a segítségre szorulókat támogatása.

Eszköz:

- Reggeli áhítat: ciklusonként, minden évfolyam egy-egy alkalommal, hétfőn reggeli áhítaton vesz részt, melyet az iskola lelkésze tart.
- Hittanórák: felmenő rendszerben minden tanulónk, felekezetének megfelelően heti 2 órában hittant tanul
- Istentiszteleteket a Rákoskeresztúri Evangélikus Templomban tartjuk.

Ezek a következők:

- A tanévnyitó és tanévzáró istentiszteleten
- A Reformáció napja
- Karácsonyi istentisztelet

- Vízkereszt
- Húsvéti istentisztelet
- Krisztus mennybemenetele
- Pünkösdi istentisztelet
- Tanári csendes-nap: szervezése az iskolalelkész feladata (előadások, beszélgetések, fórumok – meghívott vendégekkel)
- Tanulói csendes-nap: szervezése szintén az iskolalelkész feladata. E napok programja a karácsonyhoz, illetve a húsvéhoz kapcsolódik.
- Egyéb, az Evangélikus Egyház által szervezett programokon való részvétel (Ki Mit Tud?, tanulmányi versenyek, pályázatok, stb.)

Eljárás:

A ránk bízott gyermekeket a családokkal összefogva együtt neveljük. Az Egyház hagyomány- és szokásrendszere lehetővé teszi, hogy az intézményt elhagyó diákok különbséget tudjanak tenni a jó és a rossz, az igaz és a nem igaz, a helyes és a helytelen között, szilárd erkölcsű felnőttek legyenek.

9.1.2. Gyermekközpontú nevelés**Alapelv:**

A gyermeknek, tanulónak joga, hogy iskolánkban is biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák; hogy személyiségét, emberi méltóságát tiszteletben tartsák, és védelmet biztosítsanak számára a fizikai és lelki erőszakkal szemben; hogy érdeklődésének, adottságainak megfelelő, differenciált nevelésben és oktatásban részesüljön; és képességeihez mérten továbbtanuljon.

A tanulónak joga személyiségének szabad kibontakoztatása, de ez nem korlátozhatja mások személyiségi jogainak érvényesítését.

A sajátos nevelési-oktatási igényű gyermekek számára integrált oktatás keretében biztosítjuk a nekik megfelelő differenciált tanulásszervezést.

Cél:

A beiratkozott tanulók képességeik, valamint életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlődjenek, alakuljon ki helyes önképük.

Feladat:

A tanulói személyiség fejlődését azzal kell elősegítenünk, hogy sajátos módszereinkkel erősítsük bennük az őket körülvevő személyek és dolgok iránti érdeklődést, érzékenységet, illetve kialakítsuk bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot.

Ki kell alakítani a tanulóknál az önismeret és együttműködés készségét, az empátiát és a toleranciát, valamint a becsület és a bizalom értékeit. Lehetővé kell tenni a humánus értékek megismerését, a demokratikus magatartásformák gyakorlását.

Az egyéni kiindulópontokhoz igazított elvárások és fejlődési utak rendszerével célzottan, ugyanakkor sokoldalú módon fejlesztjük a gyermekek és a fiatalok képességeit és tehetségét.

Az evangélikus nevelés a teljes emberre irányul. Az önismeret, az önállóság, az önértékelés, az érzelmi, lelki és társas képességek fejlesztése lényeges szerephez jut a csoportfoglalkozásokon és hittanórákon.

Olyan módszerek kialakítása szükséges, amelyek elősegítik a lelki problémák feldolgozását, a reális önismeret és önértékelés kialakítását.

Eszköz:

- A pedagógusok nevelő személyisége;
- A pedagógusok ellenőrző, értékelő tevékenysége;
- Motiváló tanulási környezet szervezése;
- Házirend;
- Diákönkormányzat (DÖK) munkája;
- Egyéni foglalkozások szervezése;
- Szakkörök;
- Közös programok, közös beszélgetések, véleménynyilvánítások.

Eljárás:

Munkánk során arra törekszünk, hogy a tanulóink felismerjék hibáikat, képesek legyenek szembesülni velük és változtatni azokon, önmagukhoz képest fejlődjenek, érdeklődő, motiválható felnőtté váljanak.

9.1.3. Egészséges életmódra nevelés**Alapelv:**

Az egészséges életmódra nevelést valamennyi műveltségi területen megvalósítjuk.

Cél:

Tanulóinkban ki kell alakítani és fejleszteni az egészséges életmód iránti igényt, segíteni kell a tantanulók testi, lelki és szociális fejlődését (beállítódások, magatartások, szokások).

Feladat:

A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, a napi konfliktusokat megoldani. A környezeti nevelés során alakítsák ki a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének alapjait annak érdekében, hogy felnőttként is képesek legyenek az esetleges környezeti válság(ok) elmulasztására megakadályozására. Fejlesszék beteg, sérült, esetleg fogyatékos embertársaik iránti empátiájukat, segítőkész magatartásukat.

Ismertessék meg a tanulókkal a környezet leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készítsék fel őket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére, az önálló gyalogos és kerékpáros közlekedésre. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek a káros addikciók (dohányzás, alkohol- drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzéséhez.

Eszközök:

- A mindennapos testmozgás testnevelés óra, napközis foglalkozás, vagy délutáni tömegsport keretében.
- A gyógytestnevelésre kötelezett tanulók fejlesztése a számukra szervezett speciális foglalkozások keretében, illetve testnevelés órákon könnyített testnevelés formájában.
- A korszerű táplálkozás alapelveinek megismertetése előadások révén.
- Szexuális felvilágosítás biológia, egészségtan vagy osztályfőnöki órákon való beszélgetés keretében.
- Iskolaorvos, illetve fogorvos bevonása a nevelési folyamatba

Eljárás:

Pozitív beállítódások, magatartások, szokások kialakítása, amelyek a tanulók egészségi állapotát javítják. A testnevelés órákon aktív részvétel, rendszeres mozgás, sportolás. A korszerű táplálkozási szokások

megismertetése, lehetőség szerinti alkalmazása. A drogok, alkohol és dohányzás káros következményeinek megismertetése (előadás, kiállítás).

9.1.4. Közösségi életre nevelés

Alapelv:

Közösségi életre nevelés, társadalmi normák és értékek átadása, a demokrácia fogalomrendszerének kialakítása, a felelősségek, kötelességek, jogok megfelelő gyakoroltatása, alkalmazása, érvényesítése, felkészítés a pályaorientációra. A személyes és **társas kapcsolati** kompetenciák fejlesztésével a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés egyéni feltételeinek megteremtése.

Törekszünk arra, hogy tanítványaink szüleivel jó kapcsolatot alakítsunk ki, és hogy a szülők támogassák az iskolát nevelési és oktatási céljainak elérésében.

Cél:

A tanulókból a társadalomba megfelelően integrálódó, a demokrácia szabályait értő és alkalmazni tudó állampolgárok nevelése. A közjó iránti elkötelezettség kialakítása, minden olyan magatartási forma bemutatása, gyakoroltatása, amelyek révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a sokszínű társadalomban, képessé válhat a felmerülő konfliktusok megoldására. Forduljanak tisztelettel a felnőttek, idősek felé.

Feladat:

Pedagógusként testvérnek tekintjük egymást, a gyermekek és a fiatalok között is az otthonos, elfogadó légkör megteremtésére törekszünk. Kötelességünknek tartjuk az azonos szakmai alapokon nyugvó együttműködést, a kölcsönös segítségnyújtást, valamint az evangélikus értékek közösségi megélését is.

Tisztelettel fordulunk más vallások képviselői felé, és hitelesen mutatjuk be tanításukat. Kapcsolatunkat a társadalomért végzett összefogás és a békés egymás mellett élés jellemzi.

Az evangélikus hagyományok ápolása mellett tiszteletben tartjuk a többi keresztény felekezet létét és a tanításbéli különbségeit.

Átfogó képet nyújtunk a munka világáról, olyan feltételek, tevékenységek biztosítása révén, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területen. Azon személyes és társas kapcsolati kompetenciákat szükséges meghatározni, amelyek a jogukat érvényesítő, a közéletben részt vevő és abban aktívan közreműködő embert képezhetnek. Az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a multikulturális társadalommal kapcsolatos alapvető koncepciók megismertetése. A hatékony kommunikációs stratégiák alkotó alkalmazásának megtanítása.

Eszköz:

- Osztályfőnöki órák keretében beszélgetés, véleménynyilvánítás;
- Hittan – erkölcsstan – társadalomismeret tantárgy;
- Erkölcsi nevelés – nem tananyagként, hanem az iskola életében a tanárok, szülők, az intézményben dolgozók közvetítésével – pl. példamutatás;
- Közügyekben való részvétel;
- Iskolarádió, DÖK-gyűlések, iskolagyűlés;
- Igazlító Nap, szakkörök, osztályközösségek;
- Nyílt napok, nyílt órák, pályaválasztási tanácsadáson, Nyitott Kapuk programon való részvétel.

Eljárás:

Az állampolgári ismeretek alapfokon való elsajátíttatása. Életkoruknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi folyamatokról alkotott véleményüket kifejtteni.

A gyerekekkel a szolidaritás, a tolerancia, a humánus értékeit megismertetjük.

9.1.5. Erkölcsei normák közvetítése**Alapelv:**

A tanár-diák közötti kölcsönös bizalom és megértés, az igényesség és következetesség kialakítására való törekvés, kulturált magatartásformák elsajátítása. Kötelesség- és feladattudat kialakítása, jogok érvényesítése, felelősségtudat; a normakövető magatartás belső motivációs rendszerének kialakítása.

Cél:

A tanulókból az értékeket vállaló, erkölcsi tartással bíró, kulturált magatartású fiatalokká váljanak.

Célunk, hogy a nevelés során tanítványaink sajátítsák el a Biblia tanításán alapuló keresztyén etika és értékrend szabályait, azokat építsék be magatartásukba, életvezetésükbe, értékrendjükbe, segítse őket arra, hogy az erkölcsi élet választásújtjain helyes döntéseket hozzanak.

Feladat:

A tanulóknak a kötelesség- és feladattudat kialakítása, megalapozása, fejlesztése.

Minden tanulónak váljon céljává, hogy felkészülten érkezzen az iskolába. Valamennyi tanuló tudja értékelni a szellemi teljesítmények mellett a fizikai munkát is. Sajátítsák el a kulturált magatartás alapszabályait.

Sajátítsák el egyházunk hagyományait és szokásait, értsék meg és gyakorolják az istentisztelet rendjét, szokásrendszerükbe épüljön be az imádság és egyéb lelki tevékenység.

Eszközök:

- A társadalmi ismeret és erkölcs tanterv;
- Munkamegosztás, feladatvállalás az iskolában működő szervezetekben – DÖK;
- Folyamatos visszacsatolás;
- A pedagógusok részéről tantárgyi értékelés tanórán, félévkor, év végén, tanítási órán kívül;
- Az osztálytársak részéről véleménynyilvánítás, közös beszélgetések alkalmával;
- Környezetszépítő programok.

Eljárás:

A tanulók képessé válnak bizonyos alaphelyzetekben helyes erkölcsi döntéseket hozni.

9.1.6. Nemzeti kultúránk**Alapelv:**

Népünk kulturális örökségének, jellemző sajátosságainak, nemzeti kultúránk értékeinek, a haza földrajzá-
nak, irodalmának, történelmének, mindennapi életének, iskolánk hagyományainak megismertetése. Szű-
kebb és tágabb környezet megismerése, a természet értékeinek védelme. A világ magyarságának, és kü-
lönösen a Kárpát-medence kultúrájának tisztelete.

Cél:

Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezet-
nek.

Feladat:

Kialakítjuk tanulóinkban a nemzettudatot, elmélyítjük hazaszeretetét, a szomszédságunkban élő más népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését. Diákjaink ismerjék meg szűkebb környezetük - lakóhelyük, iskolájuk – történelmét, hagyományait olyan közösségi tevékenységformák keretében, melyek a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődését is elősegítik.

Eszköz:

- Nemzeti ünnepeink és hagyományos ünnepeink, rendezvényeinken keresztül;
- Hazánk jelképeinek megismerése;
- Honismeret, helytörténet, tanulmányi kirándulások, múzeum-látogatások;

Eljárás:

Megismertetni tanulóinkkal az iskola névadójának életrajzát, a kerület történetét, földrajzi adottságait, legfontosabb irodalmi és történelmi emlékhelyeit, a Kárpát-medence magyarságának történelmét.

Hazai példákon keresztül megismertetjük a modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

9.1.7. Az Európai Unió polgárai**Alapelv:**

Európa a magyarság tágabb hazája. Tanulóink már az Európai Unió polgáraként élhetnek, ezért szükséges az EU történetének, alkotmányának, intézményrendszerének alapfokú ismerete, tanulmányi vagy munka-lehetőségeik megismerése. Magyarságtudatuk megőrzése mellett az európaiság eszméjének kialakítása.

Cél:

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció, ezen belül az európai kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Tanulóinkat olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban, munkavállalói, vállalkozói, továbbá kommunikációs kompetenciájuk fejlődik.

Feladat:

A különböző műveltségterületek sajátosságainak megfelelően olyan információkat adjunk át a tanulóknak, melyek az emberiség közös, globális problémáiról és az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről szólnak.

Az élő idegen nyelvek oktatásával teremtünk lehetőséget tanulóink számára, hogy később európai polgárként megfelelően tudjanak kommunikálni a beszédközpontú nyelvoktatás megvalósításával.

Az elektronikus média megértésére, az abban való eligazodásra és a megfelelő használatra nevelni a tanulókat.

Eszköz:

- Osztályfőnöki órákon az EU-tagsággal kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok, lehetőségek megbeszélése;
- Az EU-s ismeretek beépítése a különböző tantárgyak témáiba;
- Az EU-s vetélkedőkön való részvétel;
- Anyanyelvi-, idegen nyelvi órákon a kommunikációs **kompetenciák fejlesztése kiemelt figyelmet kapnak** alapjainak megismerése;
- Informatika- és médiaoktatás keretében az eszközök megismertetése, használata;
- Iskolán kívüli programok szervezése.

Eljárás:

Megismertetjük tanulóinkat a megfelelő uniós ismeretekkel, valamint fejlesztjük idegen nyelvi kommunikációs készségüket.

9.1.8. Művészeti nevelés**Alapelv:**

Diákjaink váljanak olyan emberekké, akiktől nem idegen a művészet, mert személyes élményeiken keresztül átéli a művészi alkotás folyamatának szépségét. A műalkotások befogadása, értelmezése az egyén lelki érését, gazdagodását szolgálja, fejleszti.

Cél:

Művészetet szerető, értő és befogadó emberek nevelése. A gyerekek veleszületett adottságait tevékenykedés, gyakorlás során kibontakoztatni különböző művészeti ágakban (rajz, ének-zene, tánc), mely eredményeként a kreatív alkotás, a **kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság** kompetenciái fejlődnek. A pályázatokon, versenyeken való sikeres szereplés. Európa kulturális és nyelvi sokféleségének és az európai kultúra nagy múltú értékeinek megismerése.

Feladat:

Minden tanulót saját egyéni és önálló képi kifejezésének kialakítására kell ösztönözni. Törekedni kell, hogy a pályázatokon, versenyeken való részvétellel sikerélményhez jussanak a tanulók a vizuális nevelés terén.

Eszköz:

- Tanórák és tanórán kívüli foglalkozások;
- Múzeumok, kiállítások látogatása;
- Kiállítások szervezése;
- Pályázatokon, versenyeken való részvétel.

Eljárás:

A művészeti osztály tanulói többféle technikai eljárást ismernek meg és használnak alkotó tevékenységük során. Színvonalas munkáikkal pályázunk az országos és nemzetközi versenyeken. Tanulóinkban kialakítjuk a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottságot és az esztétikai érzéküket fejlesztjük.

9.1.9. Digitális kultúra**Alapelv:**

A digitális kultúra magabiztos és kritikus használata, az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése.

Cél:

A digitális kultúra megismerésével olyan digitális kompetenciák, valamint tanulási kompetenciák kibontakoztatása, melyek révén a tanulók képesek lesznek az információ keresésére, szelektálására és hatékony beépítésére a tanulás, ismeretszerzés során.

Feladat:

A tanulók azon megismerési képességének fejlesztése, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Megtanítani az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Eszköz:

- Informatikaoktatás tanórákon és tanórán kívül (szakkör);

- Informatika- és médiaoktatás keretében az eszközök megismerése és használata;
- Az egyéni tanulás és a gyűjtőmunkák készítése során a digitális lehetőségek támogatása;
- Az iskolai és iskolán kívül könyvtárhasználat.

Eljárás:

Tanulóinkkal megismertetjük a digitális eszközök használatát, valamint az információs világháló adta lehetőségeket. Képesé tesszük őket a különböző médiumokban való eligazodásra.

9.1.10. A tanulás tanítása**Alapelv:**

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata.

Cél:

Olyan digitális, valamint tanulási kompetenciák, mérlegelő gondolkodás elérése, melyek révén a tanulók képesek lesznek eredményes, önálló, aktív tanulásra, multidiszciplináris gondolkodásra.

Feladat:

Minden pedagógus feladata, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, digitális technológiával támogatott oktatási módszereket alkalmazzon.

Eszköz:

- Különböző tanulás szervezési eljárások alkalmazása;
- Megfelelő tanulási környezet kialakítása
- Egyénre szabott tanulási lehetőség biztosítása
- A technológia műveltségterület keretében digitális eszközök megismerése és használata;
- Az egyéni tanulás és a gyűjtőmunkák készítése során a digitális lehetőségek támogatása;
- Hozzáférhető hagyományos iskolai és digitális könyvtárak.
- Pedagógiai együttműködések (teamtanítás)

Eljárás:

Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek (előzetes tudás) és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.

9.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- Az önmegismerés és önkontroll, a felelősség önmagukért és másokért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az ezekre irányuló tevékenységek gyakorlása, valamint a mindezek eredményeként létrejövő személyes méltóság kialakítása.
- A tanulók tudása, személyiségük sokoldalú fejlődése és fejlesztése álljon az oktató-nevelő tevékenység középpontjában.
- A tanulás motiválása, mely a figyelem felkeltését, a tantárgy iránti érdeklődést, a tanulási készségek és ismeretek kreatív felhasználását és alkalmazását is magába foglalja.
- Az önálló és rendszerezett tudás megszerzése érdekében a könyvtári és digitális ismeretszerzés technikájának és módszereinek elsajátítása.

- A tanulók tanulják meg önmaguk értékelését, saját teljesítményük mérlegelését, tudjanak összehasonlításokat végezni. A sikerélmény erős motiváló tényezőként működik, a sorozatos kudarc viszont nem motivál.
- A tanuló szempontjából közelítsük meg a személyiség fejlesztését, **az egyéni fejlődést**. Ön- és világszemléletük folyamatos formálására törekedjünk **fejlesztő értékelés segítségével**.
- Az értelmi és érzelmi egyensúly megteremtése érdekében a kritikai gondolkodás megerősítésére és a konfliktusok kezelésére nagy hangsúlyt kell fektetni.
- A gyermek önmaga jöjjön rá arra, hogy mire képes, tanuljon meg önálló döntéseket hozni, felelősen tervezni és hatékonyan cselekedni.
- Érezzék magukat felelősnek sorsuk és életpályájuk alakításáért, legyenek képesek helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.
- Az iskola segítse a **munkavállalói és vállalkozói kompetencia fejlesztését**, a tanulók pályaválasztását, az egyéni adottságok és képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését. Tudatosítani kell a tanulóknál, hogy életpályájuk során pályamódosításra is kényszerülhetnek.
- Minden pedagógus feladata a társadalmi együttélés szabályainak megismertetése, betartatása, a viselkedéskultúra folyamatos fejlesztése.
- A személyiségfejlődést azzal segíthetjük elő, ha a tanulók számára önmaguk jobb megismerését szolgáló, optimális tanulási környezetet teremtünk.
- Az iskolai környezet biztosítsa a tanuló egészséges testi, lelki és szociális fejlődését, továbbá alakítsa ki bennük az alapvető erkölcsi normák iránti fogékonyságot.

9.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Tanulóinkban kialakítani, fejleszteni az egészséges életmód iránti igényt; segíteni a tanulók testi, lelki és szociális fejlődését (beállítódások, magatartás, szokások).

Felkészíteni a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, a napi konfliktusokat megoldani. Segítőkéssz magatartást tanúsítsanak beteg, sérült, esetleg fogyatékos embertársaik iránt.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a környezet leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Fel kell készíteni őket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére, az önálló gyalogos és kerékpáros közlekedésre. Támogatást kell nyújtani a gyerekeknek a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol- drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzéséhez.

9.3.1. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az iskolai egészségnevelés feladata felismertetni a gyerekekkel, hogy a jó egészségi állapot szorosan összefügg a kiegyensúlyozott életstílus fenntartásával. Az életmód egyes elemei (a kockázat felismerése és elkerülése, a személyes higiénia, a táplálkozás, a mozgás, az önismeret-önbecsülés, a jó emberi kapcsolatok, a kommunikáció) alapvető fontosságúak az egyensúly fenntartásában.

Meg kell ismertetni a tanulókkal az emberi egészségre kedvező és károsító tényezőket, a betegség-megelőzési módokat, eljárásokat, tudatosítani kell bennük az egészséges életmód szabályait és normáit, valamint meg kell tanítani nekik, hogy ők maguk is befolyásolhatják saját életmódjuk alakulását. Fel kell készíteni őket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Meg kell értetni velük, az idővel való gazdálkodás fontosságát.

Meg kell ismertetni a család társadalmi és történelmi szerepét, a harmonikus emberi kapcsolatok jelentőségét a mentális egészség megőrzésében. Élethelyzetek, szituációk bemutatásával és elemzésével kell fejleszteni szemléletüket, konfliktuskezelési képességüket, viselkedési normáikat, erkölcsiségüket, önmaguk és mások iránti felelősségérzetüket.

Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartásukat.

A tanulóknak ki kell alakítani az igényt testük, ruházatuk és közvetlen környezetük tisztántartására és gondozására, különös figyelmet fordítva a személyes higiéniére.

Meg kell ismertetni a helyes táplálkozás alapelveit, a különféle tápanyagokat, táplálkozási irányzatokat, és a kulturált étkezés szabályait.

Tudatosítani kell, hogy az aktív mozgás mind a testi, mind a lelki egyensúlyra kedvező élettani hatást gyakorol.

Elő kell segíteni, hogy a diákok képesek legyenek az önmagukban és másokban ébredő érzelmeket felismerni. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. A tanulóknak legyen világos fogalmuk a nemi szerepekről, az egészséges szexualitásról.

A tanulók kapjanak általános képet a drogok természetéről, alkalmazásuk következményeiről. Tanuljanak meg kialakítani egy elhárító magatartásformát az egészségkárosító élvezeti cikkekkkel szemben.

El kell fogadtatni a tanulókkal, hogy a betegségek megelőzésében nagy szerepe van a korai szűréseken való részvételnek.

Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas-balesetek elkerülésének módjaira.

Meg kell ismerniük a valóság és a média kapcsolatát, meg kell tanulniuk értelmezni a reklámokat.

Az egészséges életmódra nevelés a betegségek megelőzési módjainak megismerése mellett az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékékként való tiszteletére is nevel.

9.3.2. Teljes körű egészségfejlesztési program

Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók testi fejlődésére. Biztosítjuk a törvény által is előírt mindennapos testnevelést, az óráközi szünetekben az iskola udvarán a testmozgást. Figyelemmel kísérjük a gyógytestnevelésre kötelezett tanulók részvételét a foglalkozásokon, tájékozódunk állapotukról. Szorgalmazzuk, hogy ők is részt vegyenek a számukra szervezett kerületi versenyen. Teljes körű egészségfejlesztési program eredményeképpen a pedagógusok nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenysége a tanulók egészségi állapotában kedvező irányú változást hoznak létre.

9.3.3. Orvosi vizsgálatok és szűrések

szeptember

- iskolai törzslapok megírása
- védőnői iskolai munkaterv megbeszélése
- oltások, szűrővizsgálatok ütemterve
- tisztasági, higiénés vizsgálatok
- osztályosok orvosi vizsgálata, oltásainak ellenőrzése, szakorvosi beutalók
- 6. osztályosok DI-TE oltása, vizsgálata
- 8. osztályosok ENGERIX oltása, oltások elkönyvelése (nyilvántartó, eü-törzslap, oltási könyv)
- veszélyeztetettek nyilvántartása

október

- 6. osztályosok MMR oltása
- 8. osztályosok ENGERIX oltása, szűrővizsgálat
- gyógytestnevelésre járók ellenőrzése

- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók
- fogászati vizsgálat és előadás

november

- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók
- 4. és 6. osztályos lányoknak felvilágosító kiselőadás a menses-ről
- fokozott gondoskodást igénylő gyermekek figyelemmel kísérése

december

- szakorvosi beutalók számonkérése
- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók

január

- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók
- az első félévi szakorvosi vizsgálatra küldöttek leleteinek ellenőrzése

február

- fogászati szűrővizsgálatok
- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók
- tisztasági és higiénés vizsgálatok
- érzékszervi szűrővizsgálat

március

- 8. osztályosok ENGERIX oltása
- osztályok szűrővizsgálata (testsúly, testmagasság, látásélesség, vérnyomásmérés, gerincszűrés), szakorvosi beutalók
- egészségnevelő előadások osztályfőnökkel egyeztetve

április

- szűrővizsgálatokon elmaradt vizsgálatok pótlása
- szakorvosi beutalók számonkérése

május

- gyógytestnevelési besorolás elkészítése

június

- üdülés, táboroztatás előtti vizsgálatok
- iskola-egészségügyi jelentés elkészítése

9.3.4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

9.3.5. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

Az elsősegélynyújtás célja, hogy az észlelt személyen tapasztalt hirtelen egészségkárosodást elhárítsa, vagy a további állapotromlását megakadályozza. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Kialakítani már gyermekkorban, hogy a vészhelyzetbe került emberek megsegítése és a számukra nyújtott elsősegély magától értetődővé váljon számukra. További cél, hogy a tanulók az alapismeretek elsajátítása után tudjanak segítséget nyújtani a rászorulóknak.

9.3.6. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

- *Tanítási órán:* osztályfőnöki, természetismeret, biológia, fizika, kémia, testnevelés, technika órák tanítási óráin és aktuális témáinál elméleti és gyakorlati tudnivalók megbeszélése.
- *Tanórán kívül:* az Öko-napi akadályversenyen, katasztrófavédelmi vetélkedőn, erdei iskolában a konkrét gyakorlati alkalmazás kerül előtérbe. Tanulmányi kirándulásokon az Észlelő műveltségi vetélkedők alkalmával elméleti és gyakorlati tudnivalók életszerű példákon keresztül szerepelnek.

9.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Olyan jellemvonásokat kell kialakítani, melyek alkalmassá teszik őket arra, hogy részt vegyenek a közös munkában (felelősségérzés, fegyelmezettség, együttműködési-, kezdeményező-, szervező-, vezető-készség, stb.) Olyan iskolai közösséget kell létrehozni, amely biztosítja a közösség érdekében a közösségben, a közösség által való nevelést.

9.4.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztése minden tantárgy tevékenységeiben megjelenik, mint munkaforma vagy módszer, ezért előtérbe kell helyezni a csoportmunkát, a kooperatív tanulás formáit, az interaktivitás növelését a tanórákon.

A közösségi nevelés fogalmainak tisztázása

9.4.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

Adjon lehetőséget, hogy iskolai és kerületi csapatversenyeken, vetélkedőkön vegyenek részt, ahol gyakorolják az egymásért való felelősségvállalást.

9.4.3. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

Közösségi viszonyokat, a közösségek harmonikus rendszerét biztosítsa az iskolában.

Mindenki képességei, rátermettsége szerint vegyen részt a közéletben, kapjon feladatot az osztályokban.

A gyerekeknek életkori sajátosságaikhoz mérten, egyre több önálló kezdeményezésre adjon lehetőséget.

Segítse az iskola oktató-nevelő munkáját, az öntevékenység elemeinek kiépítését, az önkormányzó képesség fejlesztését a közvetett ráhatások alkalmazásával.

9.4.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A tanulók közös és egyéni tevékenységével segítsük a közösség tagjai közötti kapcsolatrendszer kialakítását.

Megfelelő számú programot biztosítsunk, ami a közös élményeket gyarapítja.

Szülői közösség által jóváhagyott kirándulások, iskolai szintű szabadidős programok szervezése.

9.5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés;
- a tanulók dolgozatainak javítása;
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése;
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése;
- osztályozó/javító vizsgák lebonyolítása;
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése;
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása;
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok;
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken;
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése;
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása;
- gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása;
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása;
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken;
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken;
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése;
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel;
- részvétel a reggeli áhítaton, istentiszteleteken, tanulói/tanári csendes-napokon, tanári biblia-órákon
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken;
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés;
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés;
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása;
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

9.5.1. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Ismernie kell tanítványait (személyiségüket, családi háttérüket, a közösségben elfoglalt helyzetüket, stb.);
- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire;
- A helyi tantervnek megfelelően tematikus osztályfőnöki órákat tart, amelyek célja a tanulók **szociális személyes és társas kapcsolati** kompetenciáinak fejlesztése.
- Együttműködik az osztály diákönkormányzati tisztségviselőivel, segíti a tanulóközösség kialakulását;
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját;
- Az osztályfőnök jogosult az egy osztályban tanító pedagógusok mikro-értekezletének összehívására;
- Óráat látogat az osztályában;
- Kapcsolatot tart az osztály szülői közösségével;
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét. Különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére;

- Kéthavonta ellenőrzi a digitális naplóba **és az ellenőrző könyvbe** írt jegyeket;
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti;
- Szülői értekezletet tart;
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, stb.;
- Saját hatáskörében - indokolt esetben – 5 nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának, vezeti és elbírálja a tanulók hiányzásait;
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát;
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermekvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermekvédelmi felelősével;
- **Nyomon követi osztályában a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek haladását, az egyéni fejlesztést, kapcsolatot tart a fejlesztő pedagógussal.**
- A tantárgyi felmentéseket figyelemmel kíséri, tartalmi elemeit ismeri, a megfelelő dokumentumokban jelzi;
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít; közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében;
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére;
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.

9.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

„Mert... Krisztusnak és a világnak ügye fordul meg azon, hogyha mi az ifjúságon segítünk és lendítünk, s ezzel voltaképpen rajtunk is és mindeneken segítve és lendítve lesz.” (Luther Márton)

A kiemelt figyelmet igénylő, illetve különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- A kiemelten tehetséges tanuló/gyermek;
- A sajátos nevelési igényű tanuló/gyermek;
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló/gyermek.

Az Ő fejlődésük segítése érdekében az intézmény speciális végzettségű szakembert is bevonhat.

9.6.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetséges gyermekek fejlesztését hatékonyan gazdagító programokkal lehet kibontakoztatni, melynek lényege nem az ismeretek bővítése, hanem olyan képességek, kompetenciák fejlesztése, mint a problémamegoldás, mérlegelő gondolkodás a kreatív, a kritikai és a multidiszciplináris tudományos gondolkodás, továbbá a matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése. Ezek szinterei: szakkörök, múzeumok, művelődési házak programjai. A fejlesztés leggyakoribb módszerei:

- a gyorsítás, **a csoportmunka a tanulói együttműködésen alapuló tanulás**, a tanácsadás és a tantervi modellek kialakítása;
- az elvont eszmével, fogalmakkal, koncepciókkal való ismerkedés, ami a tudományos, a kreatív és a kritikai gondolkodás fejlesztéséhez nyújt segítséget;
- újszerű források bevonása, vagyis olyan anyagok, eszközök, tárgyak, berendezések, tankönyvön kívüli információforrások felhasználása, amelyekkel a tanulók a szokásos órai keretek között nem, vagy alig találkoznak;
- választhatóság, vagyis a tanuló az egyéni érdeklődése és igényei alapján maga választhatja meg, hogy mit szeretne tanulni.

9.6.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesítő tanulók számára a szaktanár kötelező jelleggel korrepetálást írhat elő az órarendbe illesztett időpontban, ahol személyre szabott oktatást, egyénre szabott tanulási lehetőségeket biztosít.

A korrepetálások célja az alapképességek fejlesztése, és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatás. A korrepetálást az igazgató által megbízott pedagógus tartja. A tanuló joga a korrepetáláson való részvétel.

9.6.3. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek olyan különleges bánásmódot igénylő tanulók, akik életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alul teljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Az, hogy a beilleszkedési, magatartási és tanulási zavar mennyire jelent problémát az iskolában, mennyire jelenik meg, válik láthatóvá, az tőlünk, pedagógusoktól is függ. Az is nyilvánvaló, hogy egy támogató, ösztönző környezetben a gyermekek jobban képesek beindítani „öngyógyító mechanizmusait”, mint egy kevésbé támogató környezetben.

A fejlődés segítése érdekében a lentiek határozzák meg feladatainkat:

- Ezek a gyerekek csak speciális, egyénre szabott módszerekkel taníthatók, nevelhetők, átlagos körülmények között nem képesek elsajátítani a tananyagot.
- Számukra **értelmi fejlettségüknek megfelelő**, egyéni korrepetálásokat, felzárkóztató foglalkozásokat biztosítanunk.
- Az egyéni foglalkozásokat fejlesztő pedagógusok tartják, akik egyénre szabott fejlesztési tervet készítenek a gyermek szükségleteinek figyelembevételével.
- Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy tanulóinkat önmagukhoz mért fejlődésük alapján értékeljük, **előtérbe helyezzük a fejlesztő értékelést**.
- Szükség esetén kikérjük a Nevelési Tanácsadó, ill. Tanulási Képességvizsgáló Bizottság szakvéleményét, segítségét.
- A felzárkóztatás érdekében nagyon fontos a szülőkkel való rendszeres, szoros kapcsolattartás, együttműködés.

9.6.4. Sajátos nevelési igényű tanulók segítése

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd-fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd, (2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről 4. § (25))

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- Osztályközösségben integrált oktatás biztosítása;
- Szükségleteiknek megfelelően gyógypedagógus, logopédus, konduktor, pszichológus, gyógytestnevelő biztosítása;
- Intézményünkben fejlesztő pedagógus irányításával egyéni, személyre szabott és a szakértői szakvéleményben meghatározott teendők szerinti foglalkozások biztosítása.

A sajátos nevelési igényű tanuló iskolai nevelését és oktatását a Helyi Tanterv a fogyatékoság típusának és fokának megfelelő fejlesztő programja tartalmazza.

9.6.5. Gyermekvédelmi feladatok ellátása

Az iskola tanulói között vannak halmozottan hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel küszködő tanuló jár, akiknél a hagyományos, általános pedagógiai módszerek többnyire eredménytelenek.

Az iskola célja és feladata az itt tanulók esélyegyenlőségét elősegíteni, megteremteni.

Az iskola valamennyi tanulója érdekében, védelmében elsődleges gyermekvédelmi feladatunk kell, hogy legyen a megelőzés, melynek területei a következők:

- Személyiség-, közösségfejlesztés;
- Általános prevenciós programok beépítése a tanórai és tanórán kívüli, szervezett programokba (bűnmegelőzés, drogvédelem, egészségügyi felvilágosítás, pályorientáció, szabadidős programok);
- Iskolai ártalmaktól való megóvás (az iskolaorvos, a diákönkormányzat révén);
- Gyermeki, tanulói jogok érvényesítése (házirend, tanulói fegyelmi eljárások, diákönkormányzat);
- Tájékoztatás biztosítása, hogy tudják, problémájukkal kihez fordulhatnak iskolán belül, illetve kívül. Ehhez az intézmények nevét, telefonszámát jól látható helyen kifüggesztjük;
- Gyermekbántalmazás vélelme esetén, vagy iskolán belüli el nem hárítható, veszélyeztető tényező megléte esetén az iskola igazgatója értesíti a Gyermekjóléti Központot;
- Szülők szemléletformálása, megnyerése, sokoldalú bevonása, motiválása (iskolai, közösségi pozitív élmények, pedagógiai tanácsadás).

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának biztosítása;
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók nyilvántartása, sorsuk nyomon követése;
- Aktív együttműködés az intézmény pedagógusaival a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásban, megszüntetésében.
- Az eltérő helyzetű és szükségletű gyerekek célzott, speciális kezelése, foglalkoztatása, fejlesztése.
- Szüleikkel speciális pedagógiai bánásmód alkalmazása, megnyerésük külső segítő intézmények szolgáltatásainak, támogatásainak igénybevétele.
- Drog- és bűnmegelőzési programok.
- Dohányzásellenes programok (a nemdohányzók védelméről szóló törvény ismertetése, betartása, betarttatása – dohányzóhelyek kijelölése kizárólag felnőttek számára).
- Napközi otthoni, ill. tanulószobai ellátás szervezése.
- Speciális szakemberek, intézmények széleskörű bevonása, foglalkoztatása (iskolaorvos, védőnő, pszichológus, fejlesztő pedagógus, családgyógyász - Nevelési Tanácsadó, Gyermekjóléti Központ, Rendőrség).
- Együttműködés karitatív szervezetekkel.
- Javaslattevés étkezési hozzájáruláshoz.
- Tankönyvvásárlási segélyekre javaslattevés.
- Az alapítványi támogatások javaslata (táborozások, tanulást segítő programok).

9.6.6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Valamennyi pedagógus kiemelt feladata, hogy gondoskodjon a rábízott gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, továbbá feladata még, hogy „feltérképezze” a gyermekek szociális, anyagi, családi hátterét az esetleges/lehetséges segítségnyújtás érdekében.

Nevelő- és oktatómunkánk alapvető – a tanulási esélyegyenlőséget szolgáló – feladatai:

- A kulcskompetenciák: a tanulás kompetenciái; a kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi); a digitális kompetenciák; a matematikai, gondolkodási kompetenciák; a személyes és társas kapcsolati kompetenciák; a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái; munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák megszilárdítása és folyamatos fejlesztése. Ezek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.
- A tanulók tanulási nehézségeinek feltárása és ezek lehetséges megoldása az iskolai oktató-nevelő munka folyamataiban
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

Igyekszünk megteremteni egy olyan iskolát, ahol a gyerekekkel jó dolgok történnek, ahol jó lenni.

Napközi otthonos foglalkozások keretében nem csak tanulásukról, hanem szabadidejük hasznos eltöltéséről is gondoskodunk.

A szociális hátrányok leküzdését szolgálják az alábbi tevékenységformák is:

- integrációs képesség kibontakoztató fejlesztés;
- felzárkóztató, ill. tehetséggondozó programok;
- pályorientációs munka tanórán és tanórán kívül;
- tájékoztatás a különféle szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon;
- helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének segítése;
- kapcsolattartás a szakszolgáltató intézményekkel;
- javaslatétel támogatásra az iskolai alapítványhoz;
- pályázatok figyelése, azokon való aktív részvétel;
- tájékoztatás kiírt ösztöndíjak megpályázásának lehetőségeiről.

9.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőjére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

A diákönkormányzat élén választott tanulók és egy, a diákmozgalmat segítő tanár áll.

A tanulókat a diákönkormányzatot segítő tanár képviseli a nevelőtestületi értekezleteken és az őket érintő kérdésekben az iskolavezetés értekezletein.

A diákközgyűlés az iskola tanulóinak legmagasabb, tájékozódó – tájékoztató fóruma – amely a tanulóközösségek által megválasztott küldöttekből áll. A diákközgyűlés nyilvános, azon bármelyik tanuló megteheti közérdekű észrevételeit, javaslatait, kritikáit, megjegyzéseit. A diákközgyűlés az igazgató által, illetve a diákönkormányzat működési rendjében meghatározottak szerint hívható össze.

A diákönkormányzat szervezeti és működési rendje határozza meg a DÖK döntéseit, egyetértési, javaslattevő és véleményező jogkörét, melyet a nevelőtestület hagy jóvá.

9.8. Kapcsolattartás a szülőkkal, tanulókkal, az iskola partnereivel

Az intézményi kapcsolatrendszer hatékony működését az alábbi feltételek szabályozzák:

- közös célok, értékek, normák;
- nyílt kommunikáció;

- általános bizalom és egymás kölcsönös elfogadása;
- a távlati tervek és feladatok közös előkészítése;
- a résztvevők aktív közreműködése.

Összegezve: az együttműködés alapja a kooperáció egysége.

A közvetlen és közvetett partneri kapcsolatok körén belül közvetlen partnerek az oktató-nevelő tevékenység aktív résztvevői:

- a tanulók, illetve a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatársak;
- a pedagógiai folyamat közvetlen megrendelői, azaz a szülők, akik igényeket támasztanak, továbbá a fenntartó, mely az intézmény működési feltételeit biztosítja.

Közvetett partnerek mindazok, akik valamilyen társadalmi vagy szakmai igényt közvetítenek: szociális, kulturális, gazdasági és civil szervezetek, magánszemélyek, és mindazok, akik segíthetik az intézményt céljai elérésében, vagy elvárásokat fogalmazznak meg a pedagógiai célkitűzések rendszerén belül.

Az iskolaközösség az alkalmazotti (nevelőtestületi, technikai, adminisztratív dolgozók), a szülői és tanulói közösség összessége.

A partnerekkel kiépített együttműködés nem kétoldalú kapcsolat, hanem több szférában egyszerre jelenik meg. Törekednünk kell arra, hogy a többféle partner szemlélete találkozzon egymással, és egységet alkosson.

Betartva a kapcsolattartás szóbeli és írásos formáit, folyamatosan törekednünk kell arra, hogy a szülői közösség tagjai mindig naprakész információkkal rendelkezzenek a tanulók előmenetelét, illetve az iskolaoktató- nevelőtevékenységét illetően. Ezen túlmenően a jövőben is törekszünk arra, hogy a felmerülő jogos szülői igényeket és az Igazgatótanács javaslatait beépítsük a pedagógiai munkánkba.

9.8.1. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A tanulók naprakész tájékoztatása az iskola mindennapi életéről iskolánk kiemelt feladata. A tájékoztatásért minden rendezvény szervezője felelős. A megfelelő tájékoztatást az igazgató ellenőrzi.

A tájékoztatás formái:

- szóbeli tájékoztatás
 - iskolagyűlésen;
 - hétkezdő áhítatot követően;
 - osztályfőnöki órákon;
 - foglalkozásokon;
 - iskolarádióon keresztül.
- írásbeli tájékoztatás
 - az aulában elhelyezett hirdetőtáblán;
 - az iskola honlapján;
 - e-mailen;
 - levélben;
 - tájékoztató füzetben.

9.8.2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Az oktató-nevelő munka során az iskolaközösségi kapcsolatok lehetséges szinterei a következők:

Szülői értekezlet

Évente három alkalommal tartunk szülői értekezletet, ahol az adott osztály szülői közösségét tájékoztatjuk a nevelő-oktató munka eredményességéről, feladatokról, aktualitásokról, az iskolai életről, az osztály helyzetéről. A szülők maguk választják meg képviselőiket: a szülői közösség vezetőjét és tagjait, akik az osztály véleményét képviselik az iskolai szülői közösségi értekezleten. A szülői értekezletek összehívása és lebonyolítása az osztályfőnök feladata.

Nyolcadik osztályban, félév előtt összevont, pályaválasztási szülői értekezletet tartunk, melynek témája a továbbtanulás. E szülői értekezlet szervezése és lebonyolítása a továbbtanulási felelős feladata.

Nyílt órák

Évente egy alkalommal iskolánk nyílt órákra hívja a szülőket. A nyílt órákon alkalmat adunk, hogy személyesen szerezzenek tapasztalatokat egy-egy osztályban az ott folyó oktató- és nevelőmunkáról.

Fogadóórák

Félévente szervezett fogadóórákat tartunk, amelyeken a szülők személyre szóló tanácsokat, információkat kaphatnak a szaktanároktól, tanítóktól; egyéb esetben egyéni megkeresés alapján fogadjuk a szülőket.

Értekezletek

Iskolavezetői, igazgatótanácsi, szülői közösségi, osztályfőnöki kezdeményezésre értekezlet hívható össze a felmerülő kérdések megoldására.

Fórumok

Az iskolavezetés a nevelő-oktató munka eredményessége érdekében, illetve szülői kezdeményezésre fórumot hívhat össze, amelyen tájékoztatásra, illetve problémamegoldás felvetésére kerülhet sor.

Rendszeres írásbeli tájékoztatás

Valamennyi pedagógus köteles a tanulóra vonatkozó minden érdemjegyet és bejegyzést az osztálynaplóban/elektronikus naplóban feltüntetni. A tájékoztató füzetben a pedagógusnak minden bejegyzést dátummal és kézjeggyel kell ellátnia, a szóbeli feleleteket aznap, az írásbeli teljesítményeket a kiosztás napján.

9.8.3. Az intézmény külső kapcsolatai

Rendszeres kapcsolatot tart fenn az intézmény:

- A fenntartóval – Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájával,
- A Rákoskeresztúri Evangélikus Gyülekezet presbitériumával;
- A XVII. kerületi Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközséggel;
- Az intézmény Igazgatótanácsával;
- Budapest főváros XVII. kerület Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalával;
- XVII. kerületi Járási Hivatal
- Magyarországi Evangélikus Egyház nevelési- és oktatási intézményeivel;
- A kerületi Katolikus és Református Egyházközségekkel;
- A kerület általános iskoláival, óvodáival;
- Gyermekjóléti **Központtal**;
- **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi Tagintézménye**;
- Iskolaorvossal, védőnővel, üzemorvossal;
- Polgári védelemmel;
- A kerületi művelődési házakkal;
- Az Esélyegyenlőséget Minden Gyermekeknek Alapítvány Kuratóriumával;
- A Laborcz családdal

- A kerületi média képviselőivel.

9.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

9.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya, célja

Amennyiben egy tanuló az Iskolai Pedagógiai Program, vagy a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelete szerinti tanulmányi kötelezettségeinek nem tett eleget, úgy vizsgára utalható.

Vizsgára utaláskor a tanulót tájékoztatni kell arról, hogy milyen tananyagból köteles számot adni az osztályozó-, vagy javítóvizsgákon.

9.9.1.1. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra;
- különbözeti vizsgákra;
- javítóvizsgákra;
- pótló vizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik;
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít;
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít;
- aki külföldi tanulmányai után hazatérő (magyar, történelem);
- aki magántanuló.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

9.9.1.2. Az értékelés rendje

- A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy tanulmányok alatti vizsgákon nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.
- A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. A tájékoztatás módja lehet **e-napló az ellenőrző**, értesítő levél vagy szülői értekezleten, fogadóórán az osztályozó napló saját gyermekére vonatkozó részének megtekintésére adott lehetőség.
- A tanuló félévi osztályzatáról a szülőt **a tájékoztató füzetbe az értesítőben (az ellenőrzőben) kiállított ragasztott** félévi értesítőben kell tájékoztatni.
- A tanuló tanév végi eredményéről az iskola a képzés típusának megfelelő bizonyítványt állít ki.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése – kivéve, ha a tanuló betöltötte a tizenhatodik életévét és nem végezte el az általános iskola hatodik osztályát – nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló kérésére az iskola igazgatója köteles segítséget nyújtani

ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában vagy a Köznevelési Hídprogram keretében folytathassa.

- Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban is fel kell tüntetni.
- Ha a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését, oktatását ellátó iskola helyi tanterve, szakmai programja az évfolyam követelményének teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb időt határoz meg, a félévi osztályzatot a megnövelt tanítási idő felénél, az év végi osztályzatot pedig a tanítási idő végén kell megállapítani.
- Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani.
- Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.
- Ha a tanuló nem teljesíti az iskolai évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni.
- Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgáztató intézmény a tanuló osztályzatáról a törzslapon történő bejegyzés céljából három napon belül írásban értesíti azt az iskolát, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamra lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott vagy a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

9.9.1.3. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a kiadott kerettantervekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 4-8. évfolyamon minden tantárgyból az "elégészes" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Ha a tanuló a 4-8. tanév végén 1-3 tantárgyból szerez „elégtelen” osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- Az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól
- Az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse
- Egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott (a nevelőtestület javaslata alapján tehet osztályozó vizsgát)
- Magántanuló volt.

A 250 óránál többet mulasztott tanulók és a magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:

- 1-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret, idegen nyelv, valamint csak a 4. évfolyamon informatika
- 5-6. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem, természetismeret, idegen nyelv, **informatika (digitális kultúra)**
- 7-8. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, matematika, történelem, fizika, biológia, kémia, földrajz, informatika, idegen nyelv

Az első-harmadik évfolyamon a közoktatási törvény előírásának megfelelően a tanuló csak abban az esetben nem léphet magasabb évfolyamba, ha az adott tanév során 250 óránál többet mulasztott.

9.9.2. A tanulmányok alatti vizsgák fajtái

A tanulmányok alatti vizsga lehet osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, pótló vizsga és javítóvizsga.

9.9.2.1. Az osztályozó vizsga

- Egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.
- A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
- Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
 - felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
 - engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
 - a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen - általános és középiskolai tanulmánya alatt egy tanévben a kétszázötven tanítási órát meghaladja,
 - egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
 - Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.

9.9.2.2. Különbözeti vizsga

- Az a tanuló tehet különbözeti vizsgát, aki intézményünkben kívánja tanulmányait folytatni.
- A jelentkezéssel egyidejűleg az iskola jelzi, azokat a tanulmánybeli követelményeket, amelyeknek a tanulmányok folytatásához meg kell felelnie. Ezek a követelmények lehetnek adott tantárgyra vagy korábban nem tanult tantárgyra vonatkozóak.

9.9.2.3. Pótló vizsga

- Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról, neki fel nem róható okból elkésik, távol marad vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.
- Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők.
- A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

9.9.2.4. Javítóvizsga

- Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha a tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, illetve ha az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.
- A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

9.9.3. A vizsgák időpontja

- A különbözeti vizsga időpontjáról a nevelőtestület dönt.
- Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet.
- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót írásban tájékoztatni kell.

9.9.4. A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályai

9.9.4.1. Írásbeli vizsga szabályai

A vizsga kezdetekor a vizsgálónök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kiosztja az írásbeli vizsga feladatsorát.

A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.

Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.

Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgálóhoz szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.

A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap keltét. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet.

A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.

Ha a vizsgatárgynál szóbeli és írásbeli vizsga is van, az írásbeli vizsga előfeltétele a szóbelinek.

A szóbeli vizsga csak akkor tehető, ha az írásbelin legalább 20%-ot elér a vizsgázó.

A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként negyvenöt perc.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére, az igazgató engedélye alapján: az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni.

Lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, engedélyezni kell, hogy írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A pótló vizsga harmadik vizsgaként – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – is megszervezhető.

9.9.4.2. A szóbeli vizsga szabályai

A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdte a vizsgát, amelybe beosztották.

A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatantárgyanként 15 percnél több nem lehet.

A felkészülésre vizsgatárgyanként legalább 10 perc időt kell biztosítani a vizsgázó számára.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot kap, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket

A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a vizsgáztató tanártól kaphat segítséget.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt.

A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában, a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésére álló idő letelt.

Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

Ha a vizsgázó a feleletét befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább 15 perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó kérésére az igazgató engedélye alapján:

- a húsz perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- engedélyezni kell, hogy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tegyen.
- ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie.

Egy vizsganapon egy vizsgázó számára legfeljebb három szóbeli vizsgát lehet tartani.

9.9.4.3. A gyakorlati vizsga szabályai

Gyakorlati vizsgarészt tartalmaznak iskolánkban a következő vizsgatantárgyak:

- testnevelés,
- informatika/**digitális kultúra**
- ének-zene
- vizuális kultúra

A gyakorlati vizsgafeladatokat a vizsgabizottság elnöke javaslatára az igazgató hagyja jóvá.

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a feltételek meglétéről. A gyakorlati vizsgarész a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek megléte esetén kezdhető meg, illetőleg folytatható.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a vizsgázó rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.

9.9.5. A vizsgatárgyak részei, követelményei és az értékelés rendje

9.9.5.1. A vizsgatantárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

9.9.5.2. Az értékelés rendje

Ha a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, akkor az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgázó tanár kijavítja a dolgozatot. A dolgozat javítása pontozásos rendszerben történik.

Ha az írásbeli vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, az írásbeli maximális pontszáma – az idegen nyelv vizsgatantárgy kivételével – a teljes vizsgára kapható pontszám 60%-ával egyezik meg. Idegen nyelv esetében az írásbeli pontszáma az összes pontszám 80%-ával azonos.

Ha a gyakorlati vizsgarész mellett a vizsgatantárgy szóbeli vizsgarészt is tartalmaz, a gyakorlati vizsgarész maximális pontszáma a teljes vizsgára kapható pontszám legalább 40%-ával egyezik meg.

Ha a gyakorlati vizsgarész mellett a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, a gyakorlati vizsgarész maximális pontszáma a teljes vizsgára kapható pontszám legalább 40%-ával egyezik meg.

Akár egy, akár több vizsgarészt tartalmaz a vizsgatárgy, az egyes vizsgarészekben elért pontszámok összege alapján az osztályzat a következőként határozandó meg:

0%	-	30%	–	elégtelen
31%	-	50%	–	elégséges
51%	-	70%	–	közepes
71%	-	85%	–	jó
86%	-	100%	–	jeles

Nem egész százalékos eredmények elérése esetén a kerekítés általános szabályait kell alkalmazni.

9.9.6. A vizsgatárgyak részei

Vizsgatárgy	Írásbeli	Szóbeli	Gyakorlati
Magyar nyelv	X	X	
Magyar irodalom/ irodalom	X	X	
Történelem és állampolgári ismeretek	X		
Hon- és népismeret	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Matematika	X		
Fizika	X		
Biológia	X		
Természetismeret	X		
Kémia	X		
Földrajz	X		
Informatika/ Digitális kultúra	X		X
Testnevelés és sport			X
Ének-zene		X	X
Technika és tervezés	X		X
Művészettörténet	X		
Vizuális kultúra	X		X
Dráma és színház			X
Hittan	X	X	
Erkölcstan	X		
Média (kifutó rendszerben)	X		

Magyar nyelv

A magyar nyelv tantárgy vizsgája írásbeli és szóbeli részből áll.

Az írásbeli vizsga anyaga a leíró nyelvtani részek, a helyesírás, szövegértés és a tantárgy egyéb, az évfolyamban előírt követelményeiből összeállított feladatlap. Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc. Az írásbeli vizsgán elérhető pontszám a maximálisan megszerezhető pontok 60%-a.

Amennyiben az írásbeli feladatlapon a tanuló nem éri el a feladatlapon megszerezhető pontok 20%-át, úgy szóbeli vizsgára nem bocsátható, osztályzata elégtelen.

A szóbeli félévi vizsgákon öt, az év végi vizsgákon tíz tételsorból húzhat a vizsgázó, melynek az anyaga illeszkedik az előzetesen megadott tantárgyi követelményekhez. A tétel kifejtése önállóan, szabadon történik. A szóbeli felelet értékelésekor a felelet tartalmát és előadásmódját is értékelni kell. A szóbeli vizsgán

az előzetesen kiadott tételek közül egyet húz a vizsgázó. A szóbeli vizsgán 15 perc felkészülési idő áll a vizsgázó rendelkezésére, a felelési idő szintén 15 perc.

A szóbeli vizsgán elérhető pontszám a maximálisan szerezhető pontok 40%-a.

Irodalom / Magyar irodalom

Az irodalom tantárgy vizsgája írásbeli és szóbeli részből áll.

Az írásbeli vizsga anyaga a szövegalkotási készség vizsgálata, stílustörténeti ismeretek, alkotók és műveikkel kapcsolatos feladatok, valamint irodalomelméleti fogalmakból összeállított feladatlap. Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc. Az írásbeli vizsgán elérhető pontszám a maximálisan megszerezhető pontok 60%-a.

Amennyiben az írásbeli feladatlapon a tanuló nem éri el a feladatlapon megszerezhető pontok 20%-át, úgy szóbeli vizsgára nem bocsátható, osztályzata elégtelen.

A szóbeli félévi vizsgákon öt, az év végi vizsgákon tíz tételsorból húzhat a vizsgázó, melynek az anyaga illeszkedik az előzetesen megadott tantárgyi követelményekhez. A tétel kifejtése önállóan, szabadon történik. A szóbeli felelet értékelésekor a felelet tartalmát és előadásmódját is értékelni kell. A szóbeli vizsgán az előzetesen kiadott tételek közül egyet húz a vizsgázó. A szóbeli vizsgán 15 perc felkészülési idő áll a vizsgázó rendelkezésére, a felelési idő szintén 15 perc.

A szóbeli vizsgán elérhető pontszám a maximálisan szerezhető pontok 40%-a.

Történelem és állampolgári ismeretek

A történelem vizsga írásbeli részből áll. Az írásbeli vizsga az előre kiadott tételek alapján kéri számon a tanuló ismereteit az adott tanév tananyagát figyelembe véve. Az írásbeli vizsgarész az egyetemes történelmi és a magyar történelmi topográfiai, kronológiai és fogalomhasználati kérésekből álló teszt. Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Idegen nyelv

Az idegen nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. Az írásbeli vizsga részei: szókinccs, nyelvhelyesség, mondat-transzformáció. A tanuló nem használhat segédeszközt. Az írásbeli vizsga 45 perces, az elérhető pontszám az írásbeli és szóbeli vizsgarészek összpontszámának 80%-a.

A szóbeli vizsga kötetlen beszélgetés meghatározott témákban tételhúzás alapján. A szóbeli vizsgán elérhető pontszám az írásbeli és szóbeli vizsgarészek összpontszámának 20%-a.

Matematika

A matematika vizsga írásbeli vizsgából áll, mely 45 perces.

Az írásbeli feladatlap jellemzői: legalább hat, de legfeljebb hét feladatból, amelyek tananyaga a félév vagy a tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok közül két feladat az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, legalább négy feladat pedig a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza. Az utóbbi feladatok közül két feladat rutin-feladat, legalább két feladat pedig összetettebb feladatok közül való.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Fizika

A fizika vizsga 45 perces írásbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok közül két feladat alapfogalmak, törvényszerűségek, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzi, a többi feladat a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza. A feladatok közül egy könnyebb, rutinfeladat, a többi pedig az összetettebb feladatok közül való.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Biológia/Biológia-egészségtan

A biológia/biológia-egészségtan vizsga egy 45 perces írásbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak: ábraelemzés, rövid válaszos feladatok és feleletválasztós tesztfeladatok.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Természetismeret

A természetismeret vizsga egy 45 perces írásbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak: ábraelemzés, rövid válaszos feladatok és feleletválasztós tesztfeladatok.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Kémia

A kémia vizsga 45 perces írásbeli vizsga. Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak: rövid, kiegészítendő feladatok, feleletválasztós tesztfeladatok, legalább két számítási feladat.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Földrajz

A földrajz tantárgy vizsgája írásbeli vizsga, melynek ideje 45 perc. Az elkészített feladatlap tartalmazza az adott időszak tananyagának legalább 75%-ából származó ellenőrző kérdéseket. A kérdések típusa változatos, a topográfiai ismeretekre vaktérképen kérdez rá.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Informatika/Digitális kultúra

Az Informatika vizsga írásbeli és gyakorlati részekből áll. Az írásbeli vizsga időtartama 30 perc. A kapott feladatokat a kiadott tételsor, illetve témakörök anyaga alapján állítja össze a szaktanár. A írásbeli vizsga pontszáma az összpontszám 40%-át adja.

A gyakorlati vizsgán a tanuló az adott évfolyam tananyagának megfelelő géphasználati feladatot kap, melynek elkészítésére 45 perc áll rendelkezésére. A gyakorlati vizsga pontszáma az összpontszám 60%-át adja.

Testnevelés és sport

A testnevelés és sport vizsga típusa gyakorlati vizsga. A tanulók az évfolyamra jellemző új tananyag gyakorlati követelményeit mutatják be a következő sportágakban: atlétika, torna, egy labdajáték. A tanulónak el kell érnie a fizika állapotot mérő teszt minimumszintjét.

Ének-zene

Az ének-zene vizsga szóbeli és gyakorlati részekből áll. A szóbeli vizsgán tíz tételből kell egyet húznia a vizsgázónak, melyekből kettő a népdalelemzés, három a műzene-elemzés, illetve zenei fogalmak, kettő zeneelméleti anyag, a többi pedig a különböző zenetörténeti korok témakörét öleli fel. A felelési idő maximum 15 perc.

A vizsgázónak a tanult dalokból – egy a maga által összeállított listából – a vizsgabizottság választása alapján egy éneket el kell énekelnie.

Az értékelés szempontjai: stílszerű előadásmód, dallami és ritmusbeli pontosság.

Technika, életvitel és gyakorlat/Technika és tervezés

A technika tantárgy vizsgája szóbeli vizsgából áll.

Az előre kiadott témáknak megfelelően tíz tétel képezi a vizsga alapját, mely az adott időszak teljes tananyagát felöleli. A szóbeli vizsgán 15 perc felkészülési idő áll a vizsgázó rendelkezésére, a felelési idő szintén 15 perc.

Művészettörténet

A művészettörténet vizsga írásbeli vizsga, melynek időtartama 45 perc. A feladatlap az adott időszak ismeretanyagának legalább 75%-ából kerül összeállításra. A feladatok között legalább egy esszé-kérdés, valamint műalkotások felismerése és elemzési feladatok találhatók.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

Vizuális kultúra

A vizuális kultúra tantárgy vizsgája írásbeli és gyakorlati vizsgából áll.

Az írásbeli vizsga időtartama 30 perc, mely az érintett időszak művészettörténeti, vizuális kultúra területén szerzett ismeretanyagra kérdez rá. Az írásbeli vizsga eredménye alkotja az összpontszám 30%-át.

A gyakorlati vizsga anyaga 5-6. évfolyamon A/4-es méretű színes mese, illetve történetillusztráció elkészítése. 7-8. évfolyamon A/4-es méretű színes vagy fekete-fehér tanulmányrajz elkészítése. A rendelkezésre álló idő mindkét esetben 2x45 perc. A gyakorlati vizsga eredménye alkotja az összpontszám 70%-át.

Hittan

A hittan vizsga írásbeli és szóbeli részből áll (alsó tagozaton csak szóbeli vizsga van). Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75%-át érinti, időtartama 45 perc. Az írásbeli vizsga eredménye alkotja az összpontszám 40%-át.

A szóbeli vizsgán az előzetesen kiadott tételek közül egyet húz a vizsgázó. A szóbeli vizsgán 15 perc felkészülési idő áll a vizsgázó rendelkezésére, a felelési idő szintén 15 perc. A szóbeli vizsga eredménye alkotja az összpontszám 60%-át.

Média

A média tantárgy vizsgája írásbeli vizsgából áll, melynek időtartama 45 perc. Az összeállított feladatlap az éves tananyag elméleti és gyakorlati ismereteit kéri számon.

Amennyiben a tanuló az írásbeli feladatlap maximális pontszámának csak 20%-át éri el, akkor az írásbeli feladatsor feladataihoz kapcsolódó elméleti anyagból szóbeli kérdéseket, illetve a feladatok megoldásához segítő kérdéseket kap.

9.9.7. Tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelmények

9.9.7.1. Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam

Beszéd és olvasás

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
- élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;

Írás és helyesírás

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

2. évfolyam

Olvasás, szövegértés

- a szavakat hangokra, szótagokra bontja; a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét
- ismer néhány klasszikus verset, mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából;
- életkorának megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről véleményt alkot;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel vagy önállóan megfogalmazza azt;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza
- ismeri a keresztény, keresztyén ünnepeköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), jelképeket, nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokásokat (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);

Nyelvtan

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- nyomtatott szöveget hibátlanul vagy kevés hibával másol írottá törekszik a rövid és hosszú magán- és mássalhangzók helyes ejtésére és írására a szavakban
- a mondatokat, személyneveket nagy kezdőbetűvel írja le;
- szavakat, szó szerkezeteket, 4-5 szavas mondatokat leír diktálás alapján;
- helyesen alkalmazza a tanult szavakban a j-t és az ly-t (30-40 begyakorolt szóban)
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytűvű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő helyesírású ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- ismeri és helyesen használja a kijelentő, kérdő és felkiáltó mondatfajtákat

3. évfolyam

Beszéd és kommunikáció

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait a mindennapi kommunikációban.
- Használja a tanult udvarias nyelvi fordulatokat a mindennapi beszédhelyzetekben
- Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
- A tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.

Olvasás, szövegértés

- Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel már feldolgozott szöveget.
- Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
- Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.

- A szöveghez kapcsolódó feladatokat önállóan vagy tanító segítségével oldja meg.
- A memoriterek szövegűen mondja el.
- Adott vagy választott témáról 5-6 mondatos elbeszélő fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Olvasható formában, elfogadható helyesírással.

Nyelvi tudatosság, anyanyelvi ismeretek

- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a mondatfajtákat és a tanult szófajokat (főnév, ige, melléknév), és nevezze meg azokat szövegben is.
- Tudja a szavakat csoportosítani jelentésük szerint.
- A tanult mondatfajtákhoz, szófajokhoz kapcsolódó tanult helyesírási szabályokat ismerje, alkalmazza helyesen.
- Különböztesse meg a szótöt és toldalékot; használja helyesen a toldalékos szavakat.
- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Újabb 20-25 szóban jelölje helyesen a j hangot.

Írás, helyesírás

- Írása legyen jól olvasható, lendületes, írásbeli munkája és füzetvezetése rendezett.
- Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén tanítói segítséggel javítsa.

4. évfolyam**Beszéd és kommunikáció**

- A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait a mindennapi kommunikációban.
- Használja a tanult udvarias nyelvi fordulatokat a mindennapi beszédhelyzetekben
- Tudjon alkalmazkodni a kommunikációs szerepcseréhez
- Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.

Olvasás, szövegértés

- Előzetes felkészülés után szöveghű, folyamatos, kifejező felolvasás, az élőbeszédhez közelítő tempóban
- Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
- Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma önálló olvasás útján.
- Bizonyítsa a szövegértését a lényeg kiemelésével és az ezt célzó feladatok megoldásával (vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez; illusztráció készítése, kiegészítése, kulcsszavak azonosítása; főbb szerkezeti egységek elkülönítése; cím és szöveg közti kapcsolat, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, véleményalkotás, ítéletalkotás, időrend, összefoglalás, következtetések levonása)
- Irodalmi művek megkülönböztetése, sajátosságainak ismerete. (elbeszélés, mese, monda, rege, vers, mondóka, kiszámoló, népköltészeti alkotások)
- Legyen gyakorlott a tanító irányításával a mélyebb tartalmi rétegek megértésében, erkölcsi, esztétikai értékek felismerésében.
- Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című versek részleteit mondja el fejből.
- Tájékozódás lexikonokban, szótárakban, tartalomjegyzékekben
- Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani.
- A szövegalkotás műveleteinek ismerete

- Az elbeszélés, leírás, jellemzés, levél tartalmi, szerkezeti és formai sajátosságainak ismerete, használata
- Tudjon adott témáról 8-10 mondatos fogalmazást készíteni a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Olvasható formában, elfogadható helyesírással.

Nyelvi tudatosság, anyanyelvi ismeretek

- Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a mondatfajtaikat és a tanult szófajokat (főnév, ige, melléknév, számnév), és nevezze meg azokat szövegben is.
- Tudja a szavakat csoportosítani jelentésük szerint.
- A tanult mondatfajtákhoz, szófajokhoz kapcsolódó tanult helyesírási szabályokat ismerje, alkalmazza helyesen.
- Különböztesse meg a szótőt és toldalékot; használja helyesen a toldalékos szavakat.
- Tudjon pontosan kelteztést írni.
- A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
- Újabb 20-25 szóban jelölje helyesen a j hangot.
- Írjon helyesen 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szót.

Írás, helyesírás

- Írása legyen rendezett, olvasható és a tanulás eszközeként használja azt.
- Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.

9.9.7.2. Magyar nyelv

5. évfolyam

A kommunikáció alapjai

Fogalmak: természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangereő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan

Fogalmak: hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Ismeretek: Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)

Állandósult szókapcsolatok

Fogalmak: állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Ismeretek: Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése

A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek

Fogalmak: beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Ismeretek: A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai; A szavak szerkezetének felismerése; A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban

Hangalak és jelentés

Fogalmak: egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Ismeretek: Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Fogalmak: elbeszélés, leírás, feleletterv

Ismeretek: Szövegtípusok (elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet) jellemzőinek felismerése, alkalmazása

Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Ismeretek: Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása

6. évfolyam

Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben.

A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Fogalmak: szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók

Ismeretek: A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók; A helyesírási készség fejlettsége; Nyelvi elemző-készség; A szöveghű és értő szövegolvasás; Reflektálás a szöveg tartalmára; Az iskolai helyesírási segéd-eszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata; Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása; Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlettsége

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Fogalmak: felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

Ismeretek: Szövegtípusok jellemzőinek felismerése, alkalmazása; Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete; Reflektálás a szöveg tartalmára; Kreatív írás

Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

Ismeretek: Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken; Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése; Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

7. évfolyam

A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Fogalmak: tömegkommunikáció, kommunikációs zavar

Ismeretek: A kommunikációs zavar felismerése; A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése

Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szó szerkezet, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek

Fogalmak: egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szó szerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyias, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Ismeretek: A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben

Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése;

- Az egyszerű mondat központozása;
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai;
- A mellérendelő és az alárendelő szó szerkezet fajtáinak megismerése, elemzése;
- A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók: időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok- és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó), jelző: minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező; A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete

Könyvtárhasználat

Fogalmak: szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Ismeretek: Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Szövegértés, szövegalkotás

Fogalmak: elbeszélés, leírás, jellemzés

Ismeretek: Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása; A szövegtípusok műfaji, stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése.

8. évfolyam

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell értékelni.

A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Fogalmak: vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Ismeretek: A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben; Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben; A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása; Vita- és érvelési kultúra elsajátítása; A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal

Fogalmak: irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelyelv

Ismeretek: A nyelv főbb változatainak ismerete (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek); A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása; Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Összetett mondat a szövegben

Fogalmak: összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Ismeretek: A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint; Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése; A központozás megtanulása az összetett mondatban; Az idézés szabályainak elsajátítása

Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan

Fogalmak: rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Ismeretek: a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése; a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

Szövegértés, szövegalkotás

Fogalmak: érvelés, cáfolat

Ismeretek: Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása; A szövegtípusok retorikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

Készüljünk a felvételi-re!

Fogalmak: Az eddig tanult fogalmak

Ismeretek: A tanult hangtani, alaktani, szófaji, mondattani ismeretek felismerése szövegekben

Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése

Reflektálás a szöveg tartalmára; Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása; A helyesírási, szövegértési, olvasási ismeretek alkalmazása

Könyvtárhasználat

Fogalmak: szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Ismeretek: A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek

9.9.7.3. Irodalom

5. évfolyam

Család, otthon, nemzet

Fogalmak: népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Ismeretek: A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben

Petőfi Sándor: János vitéz

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Ismeretek: A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése; A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok; Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Szülőföld, táj

Fogalmak: hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Ismeretek: A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Fogalmak: az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Ismeretek: A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése; Egyes szereplők jellemzése; Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

Ismeretek: A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás;

Kötelező olvasmányok Petőfi Sándor: János vitéz, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, Egy magyar mese- vagy ifjúsági regény

Memoriterek Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék, Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)

6. évfolyam

Hősök az irodalomban

Fogalmak: próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigrama, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Ismeretek: Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg; A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása; Irodalmi atlasz vagy térkép használata

Arany János: Toldi

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Ismeretek: Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában; Az alkotás néhány stíuselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok); A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály) értelmezése; Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Fogalmak: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztím, alliteráció; dal, népdal

Ismeretek: Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban; A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása; A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Fogalmak: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jelleme

Ismeretek: A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás; A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel; A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése; A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban; Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Fogalmak: A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Ismeretek: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése

Kötelező olvasmányok Gárdonyi Géza: Egri csillagok, Egy világirodalmi ifjúsági regény

Memoriterek Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem, Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet), Arany János: Családi kör (részlet), Arany János: A walesi bárdok (részlet), Arany János: Toldi (részletek), Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.), Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13. és 14. vsz.)

7. évfolyam

Korok és portrék

A) A középkor

Fogalmak: középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelm (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Ismeretek: Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Fogalmak: reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

Ismeretek: A korszakban keletkezett irodalmi szövegek értelmezése; A reneszánsz világkép értelmezése; A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése

C) Irodalmunk a 17–18. században

Fogalmak: kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

Ismeretek: A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése

D) Klasszicizmus és romantika

Fogalmak: romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

Ismeretek: A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése; Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése; Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora; **Novellák és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése**

Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Fogalmak: történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

Ismeretek: A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás; A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.); Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

Kötelező olvasmányok Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője **vagy** A két koldusdiák, Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

Memoriterek Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez, Kölcsey Ferenc: Himnusz, Kölcsey Ferenc: Huszt, Kölcsey Ferenc: Emléklapra, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem, Petőfi Sándor: Szeptember végén

8. évfolyam

Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában; B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában; C) „Vérző Magyarország” - Trianon

Fogalmak: A) metonímia, szimbólum; anafora B) kispika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma C) békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Ismeretek: A) A 20. század első felében megjelenő irodalmi programok; Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése; Szóképek felismerése pl. metonímia, szinesztézia, szimbólum B) Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése C) A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése

Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában; B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában; C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában

Fogalmak: lírai önéletrajz, népies dal B) egyperces, groteszk, humor C) dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szereplők, szereplők rendszere, jellem típus

Ismeretek: Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése; Lírai műfajok jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal); Szóképek, alakzatok felismerése B) Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése; Az egyperces novella műfaji sajátosságai; Önéletrajzi ihletettség, epikai sokszínűség a korszak epikájában C) A dráma cselekményének megértése, szerkezeti vázlata; komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése; A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése

A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozata, 1956)

Fogalmak: jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Ismeretek: A történelmi traumák, az egyes emberek erkölcsi felelősségének felismerése

Szórakoztató irodalom

Fogalmak: szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

Ismeretek: Az eddigi irodalmi ismeretek alkalmazása a választott mű értelmezésében

Kötelező olvasmányok Móricz Zsigmond: Pillangó **vagy** a Légy jó mindhalálig, William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia **vagy** Molière: A képzelt beteg, Szabó Magda: Abigél

Memoriterek Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet), Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet), József Attila: Születésnapomra (részlet), József Attila: Mama, Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet), Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

9.9.7.4. Idegen nyelv

1. évfolyam

Témakörök

Köszönés, bemutatkozás, család, családtagok, számok 1–10-ig, alapszínek, tárgyak, kedvenc állatok.

A továbbhaladás feltételei:

A Helyi Tantervnek megfelelően első évfolyamon mindössze ismerkedés történik az idegen nyelvekkel. Valós nyelvválasztás a második évfolyam elején történik. Ezért erre az évfolyamra továbbhaladási feltételeket nem fogalmazunk meg.

2. évfolyam

Témakörök

bemutakozás, személyi adatok, család, családtagok, a terem berendezési tárgyai, számok 1–10-ig, alapszínek, kedvenc ételek- italok, játékok, ruhadarabok, testrészek, házi- és vadállatok, ünnepek

3. évfolyam

Témakörök

az én világom: bemutatkozás, külső leírása, családtagok, rokonok, életkor, testrészek, ételek, étkezések, ruhadarabok, iskola: tanszerek, helyiségek, ház, lakás részei, berendezési tárgyak, szabadidős tevékenységek, sport, állatok, a hét napjai, napszakok, időjárás, évszakok, ünnepek

A továbbhaladás feltételei: 2-3. évfolyamon:

- Mozgásos-ritmikus feladatok: éneklés, körjátékok, mondókák, mozgással kísért versek
- Cselekvések végzése szóbeli utasításra (fizikai válasz adása nyelvi impulzusra)
- Manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, ragasztás, hajtogatás
- Idegen nyelven történő tanári utasítások végrehajtása
- Szerepjátékok és ezekhez jelmezek, díszletek gyűjtése, készítése
- Játékok, társasjátékok
- Mondókák, versek, dalok, körjátékok memorizálása, mesehallgatás, a mese eljátszása
- Hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol kérdésre
- Észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket
- Felismeri ismert szavak írott alakját, néhány szóból álló mondatot elolvas
- Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe

4. évfolyam

Témakör

én és a családom, családtagok bemutatása, születésnap, otthonom, szűkebb környezetem, lakóhely, kedvenc játékaim, állatok, iskola, tárgyak a tanteremben, szabadidő, sport, étkezések, ételek neve és leírása, idő: hónapok, a hét napjai, napszakok, az óra, időjárás, öltözködés, ruhadarabok

Fogalomkörök

cselekvés, történés, létezés kifejezése, jelenidejűség, képesség kifejezése, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok, irányok, helymeghatározás előljárószók, időbeli viszonyok: időpont, napok, névelők, állító, tagadó, kérdő mondatok, mennyiségi viszonyok, minőségi viszonyok, méret, szín, kor, logikai viszonyok, szövegösszetartó eszközök

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, legfeljebb kétmondatos kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egymondatos kérdést vagy állítást pontosan megért.

- rövid, egyszerű szövegekben felismeri az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.

Beszédképesség

A tanuló

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű szövegeket (legalább néhány mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.
- elmondja magáról a legalapvetőbb információkat
- ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről képes röviden, nonverbális elemekkel támogatva beszélni.
- törekszik az idegen nyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.
- követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát.
- bekapcsolódik olvasást igénylő nyelvi tevékenységekbe.

Írásképesség

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, lemásol, leír szavakat
- leír ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű szövegeket
- bekapcsolódik írást igénylő nyelvi tevékenységekbe.

5. évfolyam

Témakörök

családfa, családi ünnepek; iskola, tantárgyak, külső és belső jellemzés, öltözködés, lakás, szobák, bútorok, lakóhely, város, idő, óra, a hét napjai, napszakok, hónapok, évszakok, napirend, házimunka, vásárlás, étel-ital, állatok, szabadidő, sport, szórakozás, ünnepek és szokások

Fogalmak

cselekvés, történés, létezés kifejezése: igeragozás, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás időbeli viszonyok: időpont, mennyiségi viszonyok, minőségi viszonyok, modalitás, esetviszonyok, névmások, logikai viszonyok, szövegösszetartó eszközök

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket, utasításokat megért
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó szövegek tartalmát

Beszédkésztség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket fogalmaz, kérdéseket tesz fel
- megértési probléma esetén segítséget kér
- egyszerű hétköznapi témában a beszélgetést követi, abban részt vesz

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál
- nem kizárólag ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveg lényegét megérti
- összetettebb írott instrukciókat értelmez

Íráskésztség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz
- rövid, egyszerű összefüggő szövegeket ír tanult minta alapján ismert témakörben

6. évfolyam

Témakörök

család, személyi adatok, foglalkozások, otthoni teendők, kötelességek, emberek külső és belső jellemzése, tágabb környezetünk: földrészek, város, ország, a lakóhely bemutatása, növények és állatok, étkezési szokások nálunk és más országokban, ételek és ételreceptek, vásárlás: mindennapi bevásárlás, üzletek, ünnepek, öltözködés, divat, időjárási jelenségek, szabadidő és szórakozás: sport; tévé, film, videó, számítógép, olvasás, utazás, közlekedési eszközök, tájékozódás

Fogalomkörök

igeragozás: jelen, múlt, jövő idő, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás, időbeli viszonyok, gyakoriság, időpont, mennyiségi viszonyok, minőségi viszonyok: melléknévfokozás, modalitás, logikai viszonyok, esetviszonyok, szövegösszetartó eszközök: kötőszók, névmások

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveg lényegét megérti
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján

Beszédkésztség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol
- jórészt tanult minta alapján egyszerű közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel
- megértési probléma esetén segítséget kér
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz
- véleményét, gondolatait, érzéseit a tanult nyelvi elemekkel, egyszerű mondatokban elmondja

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid írott szöveg tartalmát
- alkalmazza az írott szövegeket órai tevékenységek, feladatmegoldások során

Íráskészség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz
- szövegek létrehozásához nyomtatott illetve digitális segédeszközt, szótárt használ

7. évfolyam

Témakör

én és a családom: személyes adatok, életszakaszok, családfa, rokonok, foglalkozások, ünnepek, emberi kapcsolatok: barátság, emberek külső és belső jellemzése, tágabb környezetünk: falu, város, ország, tájegységek, kontinensek, természeti jelenségek, környezetünk, az iskola világa, iskolai élet más országokban, egészség, egészséges életmód, egészséges táplálkozás, betegségek, utazás: közlekedési eszközök, tájékozódás, útbaigazítás, látnivalók, szabadidő és szórakozás: sport, sportfelszerelések, tévé, film, videó, számítógép és olvasás

Fogalomkörök

cselekvés, történés, létezés kifejezése: igeidők, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás, időbeli viszonyok, már, még, éppen, gyakoriság, időpont, időtartam, mennyiségi viszonyok: határozott mennyiség, határozatlan mennyiség, minőségi viszonyok, modalitás, logikai viszonyok, szövegösszetartó eszközök: kötőszók, esetviszonyok, névmások

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- megérti az utasításokat, kéréseket, kérdéseket, közléseket, azokra reagál
- nem kizárólag ismert elemeket tartalmazó szövegből fontos információt kiszűr
- kevésbé ismert elemeket tartalmazó szöveg lényegét megérti
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti

Beszéd-készség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, eseményeket mesél el
- kérdéseket tesz fel, megértési probléma esetén segítséget kér
- részt vesz egyszerű párbeszédben: beszélgetést kezdeményez, befejez
- röviden, összefüggően beszél tanult témákról, képekről tanári segítséggel

Olvasott szöveg értése**A tanuló**

- összetettebb írott instrukciókat értelmez
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget elolvas, a lényegét megérti
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt tanult nyelvi elemekből álló szövegben kikövetkezteti

Íráskészség**A tanuló**

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír
- egyszerű közléseket és kérdéseket megfogalmaz, véleményét írásban kifejezi
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír

8.évfolyam**Témakörök**

Az előző évfolyamok témái bővítve, plusz:

természeti környezetünk: földünk nevezetes tájai, veszélyeztetett növények és állatok, időjárási jelenségek, természeti katasztrófák, környezetünk védelme, szelektív hulladékgyűjtés, környezettudatos viselkedés, orvosnál: a leggyakoribb betegségek, sérülések, megelőzés, kezelés, étkezés: étkezési szokások nálunk és más országokban; különleges ételek és ételreceptek; viselkedés az étkezésnél, étteremben, egészséges életmód, káros szokások, múltunk és jövőnk, gyökereink, lakóhelyem régen és most, generációk –ellentétek, öltözködés: ruhaneműk, anyagok, jelzők, videó, számítógép és olvasás

Fogalomkörök

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelenidejűség, múltidejűség, jövőidejűség, birtoklás kifejezése, térbeli viszonyok: irányok, helymeghatározás, időbeli viszonyok, gyakoriság, időpont, időtartam, mennyiségi viszonyok, minőségi viszonyok, esetviszonyok, modalitás, logikai viszonyok, függő beszéd, szövegösszetartó eszközök: kötőszók, névmások•

A továbbhaladás feltételei**Hallott szöveg értése****A tanuló**

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel és szóban reagál
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért
- jórészt tanult nyelvi elemeket tartalmazó szövegből fontos információt kiszűr
- nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó szöveg lényegét megérti
- ismeretlen nyelvi elem jelentését ismert szövegekörnyezetből kikövetkezteti

- felismeri a főbb, életkorának megfelelő szövegtípusokat

Beszédkésztség

A tanuló

- váratlan, eseményekre, kérdésekre is reagál egyszerű mondatokban
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél
- felkészülés után összefüggően beszél tanult témákról, képeket jellemez
- egyszerű párbeszédben részt vesz, fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- megérti a nem kizárólag ismert elemeket tartalmazó szöveg tartalmát
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti
- jórészt tanult nyelvi elemeket tartalmazó szövegben összetettebb információt megtalál
- alkalmazza a nyelvi szintjének megfelelő szöveget, forrásokat feladatmegoldások során

Íráskésztség

A tanuló

- rövid, egyszerű összefüggő szövegeket ír a tanult témakörökben, ismert szövegtípusokban
- tanult nyelvi elemek és kommunikációs stratégiák segítségével írásbeli interakciót folytat
- véleményét, érzéseit írásban megfogalmazza
- néhány szóból, mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján
- szövegek létrehozásához nyomtatott illetve digitális segédeszközt, szótárt használ

9.9.7.5. Matematika

1. évfolyam

Számtan, algebra

Tárgyak, személyek, dolgok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, válogatás közös és eltérő tulajdonság alapján. Számfogalom a 20 -as számkörben; biztos számlálás, számok írása, olvasása. A számok kéttagú összeg-és különbségalakjainak felsorolása. Páros és páratlan számok felismerése. A számok szomszédjainak ismerete. Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján.

Műveletek értelmezése, műveletvégzés.

Gyakorlottság az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában kirakás segítségével, lejegyzés számokkal. Egyszerű összefüggések megfogalmazása szóban és lejegyzése írásban. Hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban. Valamennyi kéttagú összeg és különbség ismerete a húszas számkörben. Egyszerű szöveges feladat értelmezése tevékenységgel; modell választása. Szövegösszefüggés lejegyzése számokkal, művelettel.

Sorozatok, függvények

Egyszerű sorozat képzése kirakással, rajzzal. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, képzése adott szabály alapján. Összetartozó elempárok keresése egyszerű esetekben.

Geometria, mérés

Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása és megkülönböztetése néhány megfigyelt geometriai tulajdonság alapján. Helymeghatározás a tanult kifejezések alkalmazásával (pl. alatt, fölött, mellett). Összehasonlítás,

mérés gyakorlati tevékenységgel, az eredmény megfogalmazása a tanult kifejezésekkel. A m, kg, l egységek használata szám és egyszerű szöveges feladatokban. A hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása.

2. évfolyam

Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon

- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;

Rendszerezés, rendszerképzés

- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába való elemeket;
- megfogalmazza a halmazra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjai
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;

Állítások

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

Problémamegoldás

- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat

Szöveges feladatok megoldása

- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre

Szám és valóság kapcsolata

- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 100-as számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

Számlálás, becslés**Meg- és leszámlálások egyesével****Számok rendezése**

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes, szomszédjait, tízesekre kerekített értékét.

Számok tulajdonságai

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat

Számok helyi értékes alakja

- ismeri és értelmezi a helyi érték fogalmát az 100-as számkörben

Mérőeszköz használata, mérési módszerek

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m; dl, l; dkg, kg;

Alapműveletek értelmezése

- helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;

Alapműveletek tulajdonságai

- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

Szóbeli számolási eljárások

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; becslés

Fejben számolás

- fejben pontosan számol az 100-as számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben
- a szorzótáblát biztosan használja

Alakzatok geometriai tulajdonságai

- egyszerű módszerekkel felismer és létrehoz háromszöget, négyzetet, téglalapot,
- megérti a test és a síkidom közötti különbséget, felismeri a kockát, téglateetet

Tájékozódás térben és síkon

- helyesen használja az irányokat

Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival a szabályt, jelöléssel vagy nyitott mondattal

Valószínűségi gondolkodás

- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között

3. évfolyam

Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

- megfogalmazza a halmazra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű

Rendszerezés, rendszerképzés

- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait

Szöveges feladatok

- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat

Számok rendezése

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, -megnevezi az 1000-es számkör számainak egyes, tízes, száz, szomszédjait, tízesekre, százasokra kerekített értékét

Számok tulajdonságai

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával

Számok helyi értékes alakja

- ismeri és értelmezi a helyi érték, alak érték, valódi érték fogalmát az 1000-es számkörben

Mérőeszköz használata, mérési módszerek

- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

Alapműveletek értelmezése

- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez

Alapműveletek tulajdonságai

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat

Írásbeli összeadás és kivonás

- helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást

Írásbeli szorzás

- helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval

Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal

Adatok megfigyelése

- képes egyszerű diagramról adatokat, összefüggéseket leolvasni.

4. évfolyam

Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok

A tanuló

- tud adott tulajdonságú elemeket halmazba rendezni,
- felismeri, megnevezi a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait,

Számelmélet, algebra

- tud számokat írni, olvasni 10 000-es számkörben és leolvasni a számok közelítő helyét a számegyenesről,
- ismeri és helyesen alkalmazza a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmakat 10 000-es számkörben,
- tud természetes számokat nagyság szerinti összehasonlítani 10 000-es számkörben,
- ismeri a számok egyes, tízes, százaz, ezres szomszédait 10 000-es számkörben
- tudja a számok tízesekre, százazokra, ezresekre kerekítését 10 000-es számkörben
- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben, a 100-as számkörben végzett műveletekkel: összeadás, kivonás, egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során,
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is,
- képes négyjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni egyjegyű és kétjegyű, osztani egyjegyű számmal írásban, és alkalmazza a műveletek helyességének ellenőrzését,
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét,
- képes szöveges feladat megoldására a megoldási algoritmus (a szöveg értelmezése, adatok ki-gyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata) alkalmazásával,
- tud római számokat írni, olvasni 1000-es számkörben (I, V, X, L, C, D, M);

- helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell (hőmérséklet, adósság) segítségével,
- képes 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezésére, lejegyzésére, előállítására, hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel,
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, többszörös,

Függvények, az analízis elemei

- felismeri a növekvő és csökkenő számsorozatokot, meg tudja állapítani önállóan a szabályt és tudja azokat folytatni,

Geometria, mérések

- megkülönbözteti és szétválogatja halmazokba, szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat,
- képes felismerni síkbeli alakzatokban a párhuzamosságot, a merőlegességet és a szimmetrikusságot,
- képes a négyzet, téglalap területének és kerületének mérésére különféle egységekkel,
- ismeri a szabvány mértékegységeket: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Tud átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között,
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet,
- alkalmazza az ésszerű becslést a matematika különböző területein,
- ismeri az adott fogalmakat: szakasz, egyenes, görbe, szög, lapok, élek, csúcsok, párhuzamos, merőleges, szimmetrikus,

Statisztika, valószínűség

- képes adatgyűjtésre, adatok lejegyzésére, diagram leolvasására, táblázatba rendezésére, a táblázat adatainak értelmezésére,
- értelmezi a valószínűségi játékok, kísérletek során a „biztos”, „lehetetlen”, „lehet, de nem biztos” fogalmakat.

Digitális eszközhasználat

- 1. használ matematikai képességfejlesztő számítógépes játékokat, programokat;
- 2. alkalmazza a tanult infokommunikációs ismereteket matematikai problémák megoldása során.

5. évfolyam

Halmazok

Feladatok, ismeretek

- Halmazábra készítése
- Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével

Matematikai logika, kombinatorika

Feladatok, ismeretek

- Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása
- Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása

Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

Feladatok, ismeretek

- Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében

Alapműveletek természetes számokkal

Feladatok, ismeretek

- Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel
- Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban
- Írásbeli osztás algoritmus kétjegyű természetes számmal
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén

Egész számok; alapműveletek egész számokkal Feladatok, ismeretek

Feladatok, ismeretek

- Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet
- Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolútérték fogalmának ismerete és alkalmazása
- Alapműveletek elvégzése az egész számok körében

Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

Feladatok, ismeretek

- Tötrészek ábrázolása, tötrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása
- Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése
- Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén

Alapműveletek közönséges törtekkel

Feladatok, ismeretek

- Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazás

Alapműveletek tizedes törtekkel

Feladatok, ismeretek

- Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban
- Tizedes törtek írásbeli osztása természetes számmal
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén

Arányosság, százalékszámítás

Feladatok, ismeretek

- Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
- Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete
- Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján

Egyszerű szöveges feladatok

Feladatok, ismeretek

- egyismeretlenes elsőfokú egyenletet megoldása lebontogatással
- egyszerű szöveges feladatok megoldása egyenlettel

A függvény fogalmának előkészítés

Feladatok, ismeretek

- Tájékozódás koordináta-rendszerben, koordinátaival adott pontot ábrázolása, megadott pont koordinátáinak leolvasása.

Sorozatok

Feladatok, ismeretek

- Sorozatok adott szabály szerinti folytatása
- Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása

Mérés és mértékegységek

Feladatok, ismeretek

- Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés
- Terület, térfogat és űrtartalom mérése, átváltások

Síkbeli alakzatok

Feladatok, ismeretek

- Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése
- Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög egyenlőtlenség
- Háromszögek csoportosítása szögek és oldalai szerint
- Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása
- Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása

Transzformációk, szerkesztések

Feladatok, ismeretek

- Egybevágó alakzatok felismerése
- Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása
- Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése
- Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás

Térgeometria

Feladatok, ismeretek

- A kocka, a téglatest hálóját elkészítése
- Ismeri a kocka, a téglatest következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma;
- Téglatest, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása

Leíró statisztika

Feladatok, ismeretek

- Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása

Valószínűség-számítás

Feladatok, ismeretek

- Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek végzése, megfigyelések rögzítése

6. évfolyam

Halmazok

Feladatok, ismeretek

- Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével.
- Részhalmazok felismerése ábráról
- Számhalmazok szemléltetése számegyenesen

Matematikai logika, kombinatorika

Feladatok, ismeretek

- Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása
- Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás

Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

Feladatok, ismeretek

- Ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezősbontását 1000-es számkörben;
- Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása
- 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása

Alapműveletek természetes számokkal

Feladatok, ismeretek

- Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
- Zárójeleket tartalmazó műveletsorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében
- Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés
- Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

Egész számok; alapműveletek egész számokkal

Feladatok, ismeretek

- Alapműveletek elvégzése az egész számok körében
- Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejből, írásban és géppel számolás esetén

Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

Feladatok, ismeretek

- Érti és alkalmazza a számok helyi értékű írásmódját tizedes törtek esetén;
- Megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját
- Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés, műveletek stabil elvégzése, szöveges feladatok alapján is

Alapműveletek közösleges törtekkel

Feladatok, ismeretek

- Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása
- Alapműveletek elvégzése a közösleges törtek körében
- Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása
- Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet-sor felírása

Alapműveletek tizedes törtekkel

Feladatok, ismeretek

- Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban
- Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal
- A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén
- Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet-sor felírása

Arányosság, százalékszámítás

Feladatok, ismeretek

- Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában
- Egyenes és fordított arányosság stabil felismerése, számítások során történő alkalmazása
- Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával
- Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben

Egyszerű szöveges feladatok

Feladatok, ismeretek

- Egyismeretlenes elsőfokú egyenletet megoldása mérlegelvével
- Szöveges feladatok megoldása egyismeretlenes elsőfokú egyenlettel

A függvény fogalmának előkészítése

Feladatok, ismeretek

- Tájékozódás koordináta-rendszerben, koordinátaival adott pontok ábrázolása, megadott pont koordinátáinak leolvasása.
- Egyenes arányosság grafikonjának felismerése, ábrázolása

Sorozatok

Feladatok, ismeretek

- Sorozatok létrehozása számokból
- Sorozatok adott szabály szerinti folytatása
- Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása

Mérés és mértékegységek

Feladatok, ismeretek

- Terület, térfogat és űrtartalom mérése, átváltások

Síkbeli alakzatok

Feladatok, ismerete

- A speciális négyszögek definícióinak és tulajdonságainak ismerete: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet, ezek halmazábrába/folyamatábrába rendezése
- A háromszögek tulajdonságainak ismerete: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőség, szögek, oldalak, szimmetria szerinti csoportosítás
- Kör és részei

Transzformációk, szerkesztések

Feladatok, ismeretek

- Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
- Néhány adott feltételnek megfelelő ábra: háromszög, négyzet, téglalap, rombusz pontos szerkesztése

Térgeometria

Feladatok, ismeretek

- A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
- Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése
- Téglatest, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása

Leíró statisztika

Feladatok, ismeretek

- A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiaagram, kördiaagram, vonaldiaagram, pontdiaagram) kisméretű mintán
- A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén

Valószínűség-számítás

Feladatok, ismeretek

- Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése
- A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése

7. évfolyam

Halmazok, számhalmazok

Feladatok, ismeretek

- Halmazábra készítése
- Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben
- Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete
- Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre

Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

Feladatok, ismeretek

- Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása

Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök

Feladatok, ismeretek

- Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül
- Összetett számok prímtényező felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben
- Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása
- Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényező felbontás felírása hatványokkal,
- Számolás hatványokkal

Arányosság, százalékszámítás

Feladatok, ismeretek

- Az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeinek és azátváltásuknak az ismerete, használata mérések és számítások esetén
- Százalékszámítási feladatok megoldása
- Egyenes és fordított arányosság felismerése, számítása
- Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása

Szöveges feladatok előkészítése

Feladatok, ismeretek

- Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása
- Helyettesítési érték számolása
- Egytagú kifejezések számmal való szorzása
- Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvel

Szöveges feladatok

Feladatok, ismeretek

- Matematikából, más tantárgykból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel
- Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
- Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása

A függvény fogalmának előkészítése

Feladatok, ismeretek

- Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása
- Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása
- Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben
- Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása

Síkbeli alakzatok

Feladatok, ismeretek

- Háromszögek külső szögeinek összege
- Négyzetek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma

- A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmaz-ábra
- Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása tanult összefüggéssel;

Transzformációk, szerkesztések

Feladatok, ismeretek

- Megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükrképét;
- Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; háromszög, négyzet, téglalap, paralelogramma, rombusz, trapéz, deltoid;

Térgeometria

Feladatok, ismeretek

- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- A kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;

Leíró statisztika

Feladatok, ismeretek

- Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
- Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása
- Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása

Valószínűség-számítás

Feladatok, ismeretek

- Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is
- Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése
- Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál

8. évfolyam**Halmazok, számhalmazok**

Feladatok, ismeretek

- Halmazelméleti alapfogalmak ismerete
- Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben
- Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése

Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

Feladatok, ismeretek

- Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül
- Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, szisztematikus felsorolás

Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök

Feladatok, ismeretek

- Számolás hatványokkal
- Hatványtulajdonságok alkalmazása
- Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása fejben, egyéb esetben számológép használatával
- Pitagorasz tételének alkalmazása, összetett feladatokban is

Arányosság, százalékszámítás

Feladatok, ismeretek

- Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom
- Banki ajánlatok (ügyletsomagok, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása
- Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása

Szöveges feladatok előkészítése

Feladatok, ismeretek

- Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
- Két tagból közös számtényező kiemelése
- Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvel
- Bonyolultabb egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvel

Szöveges feladatok

Feladatok, ismeretek

- Matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása egyenlettel
- Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
- Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása
- Gazdasági területtel kapcsolatos számítások

A függvény fogalmának előkészítése

Feladatok, ismeretek

- Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása
- Egyenes arányosság és fordított arányosság grafikonjának megalkotása
- Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
- Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont

Síkbeli alakzatok

Feladatok, ismeretek

- A háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- Meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;

- Ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- Pitagorasz számhármassok ismerete
- Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete

Transzformációk, szerkesztések

Feladatok, ismeretek

- Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
- Geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát: háromszögek, speciális négyszögek; diszkusszió
- Felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- Megszerkeszti alakzatok kicsinyített és nagyított képét
- Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

Térgeometria

Feladatok, ismeretek

- Ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
- A hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
- Ismeri a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
- Ismeri a gömb tulajdonságait;
- A hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

Leíró statisztika

Feladatok, ismeretek

- Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése
- Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
- Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint
- Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása
- Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása
- Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása
- Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése,

Valószínűség-számítás

Feladatok, ismeretek

- Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is
- Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése
- Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál
- A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során

9.9.7.6. *Evangélikus hittan*

1. évfolyam

Ószövetségi ismeretek:

A tanulók össze tudják foglalni az életkoruknak megfelelő szinten pár mondatban a teremtéstörténet, a bűneset és Noé elbeszélését.

Újszövetségi ismeretek:

Az alábbi történetekből és példázatokból legalább kettőt pár mondatban, az életkoruknak megfelelő szinten el tudjanak mondani: 12 éves Jézus a templomban, Mária és Márta, Lévi és Zákheus elhívása, a béna gyógyítása; valamint az irgalmas szamaritánus és az elveszett juh példázata.

Egyházismeret:

El tudják mondani, miről szól karácsony és húsvét ünnepe, s tudjanak felsorolni néhány fontos szereplőt az ezekhez kapcsolódó bibliai történetekből.

Ismerjék az evangélikus köszönést és az evangélikus templom fő részeit.

2. évfolyam

Ószövetségi ismeretek:

A tanulók tudják, hogy ki volt Ábrahám, Jákob és József, s tudjanak elmondani két-két hozzájuk kapcsolódó történetet.

Újszövetségi ismeretek:

Tudják elmondani, az életkoruknak megfelelő szinten, Jézus születéstörténetének és a passiótörténetnek legfontosabb részeit.

Ismerjék Jézus feltámadásának történetét.

Tudják összefoglalni Lévi és Péter elhívásának történetét

Ismerjék az elveszett dragma, a tékozló fiú és a jó pásztor példázatát.

Jézus gyógyításai közül kettőt ismerjenek.

Egyházismeret:

Ismerjék, mit ünnepelünk mennybemenetelkor és pünkösdkor.

Tudják elmondani a Miatyánkot, ismerjenek néhány további imádságot.

3. évfolyam

Ószövetség:

A tanulók, az életkoruknak megfelelő szinten, el tudják mondani, hogy ki volt Mózes, ismerjék a pusztai vándorlás történetét.

Ismerjék a tízparancsolatot és tudják alkalmazni a mai életünkre.

Újszövetség:

Ismerjék Jézus születésének körülményeit, abban az összefüggésben, hogy próféciák teljesülnek be.

Ismerjék Jézus emberi sorsunk iránti érzékenységét.

Legyen ismeretük az Apostolok Cselekedetei könyvről. Ismerjék Péter és Pál apostol munkálkodásának néhány részletét.

Egyháztörténet:

El tudják mondani, az életkoruknak megfelelő szinten, a reformáció történéseit. Ismerjenek néhány, a reformációval kapcsolatos fogalmat. Tudják, hogy ki volt Luther Márton.

Egyházismeret:

Ismerjék az evangélikus egyház szolgálatait, és legyen fogalmuk más felekezetekről.

4. évfolyam

Ószövetség:

Ismerjék Izrael honfoglalásának történetét, Gedeon és Sámson személyén keresztül a bírák korát!

Ismerjék a királyság korát, különösen is Dávid és Salamon történetét.

Ismerjék a próféták működését. Tudjanak idézni Jeremiás prédikációjából, jelképes cselekedeteiből, és ismerjék Illés és Elizeus munkálkodását.

Újszövetség:

Ismerjék az újszövetség prófétájának Keresztelő János életét és szolgálatát.

Ismerjék a tanulók a jézusi etika alapvetését: a szeretet nagyparancsát

Tudjanak példát mondani arról, hogy mai tanítványokként hogyan valósíthatják meg Jézus tanításait a saját életükben.

Egyházismeret:

Értsenek és magyarázni tudjanak bizonyos teológiai fogalmakat: pl. istenképűség, elhívás, üdvösség.

Ismerjék, karácsony és húsvét mellett, a nagyobb keresztény ünnepek tartalmát

5. évfolyam

A tanulók tudjanak összefoglalni az alábbi történetekből és példázatokból legalább négyet pár mondatban az életkoruknak megfelelő szinten: elhívástörténetek, a gazdag ifjú, a 12 éves Jézus a templomban, Jézus Názáretben, a vak Bartimeus, a farizeus és vámszedő, az elveszett drachma, a tékozló fiú.

Tudják, ki volt Dániel próféta, s legalább egyet tudjanak elmesélni a hozzá kapcsolódó elbeszélésekből.

A tanulók tudják elmondani a Miatyánkot, s legalább néhány kérdés lényegét.

Tudják összefoglalni az őstörténet elbeszéléseit pár mondatban.

Tudják elmondani a Tízparancsolatot.

Tudják elmondani az egyházi esztendő legfontosabb elemeit: Jézus születéstörténetének és a passiótörténetnek legfontosabb szakaszait, s mondják el azt, hogy miről szól karácsony, húsvét, mennybemenetel és pünkösd ünnepe.

6. évfolyam

A tanulók tudják, hogy ki volt Pál apostol, s tudják elmondani megtérésének történetét, valamint legalább még két hozzá kapcsolódó eseményt.

Tudják, hogy ki volt Ábrahám, Izsák, Jákób, József és Mózes, s tudjanak elmondani legalább két-két hozzájuk kapcsolódó történetet vagy eseményt. Tudják, hogy mi az ígélet, a kivonulás és a szövetség jelentősége a zsidó vallásban.

Ismerjék a 4. parancsolat jelentőségét a család életében.

Ismerjék a Biblia szerkezetét, kialakulásának legfontosabb szakaszait, és tudjanak tájékozódni benne.

Ismerjék az iszlám vallás alapjait.

7. évfolyam

A tanulók tudják bemutatni a szinoptikusokat és János evangéliumát.

Tudják bemutatni Péter és Pál apostolt, s legalább egy-egy hozzájuk kapcsolódó történetet.

Ismerjék Augustinus életét, és legalább egy fontos tanítását.

Tudják elmondani Luther életének főbb mozzanatait, elsősorban a reformáció eseményeiből.

Tudják megfogalmazni a türelmi rendelet lényegét.

8. évfolyam

Legyenek tisztában a tanulók azzal, hogy mit jelentett a nép számára úton lenni, s milyen ígérek vonatkoztak rájuk, valamint hogyan volt Isten jelen Izrael népével a pusztai vándorlás, a bírák és a honfoglalás korában. Dávid példájából kiindulva lássák a tanulók azt is, hogy mit jelent Isten embere, s személyesen a mi számunkra Isten bűnbocsátó kegyelme.

Ismerjék meg a tanulók, hogy Jézus korában milyen messiás-képek éltek a nép körében. Érezzék meg a tanulók, hogy a Jézussal való kapcsolat sokkal több, mint tudás róla: újjá kell születnünk. Legyenek nyitottak tévedéseiknek kezelésére. Tudjanak szembeszállni kísértéseikkel. Fedezzék fel képességeiket és adottságaikat.

Ismerjék fel, hogy mit jelent a szent tisztelete. Tudjanak elgondolkozni azon, hogy mennyire tükrözi az ember élete, cselekedetei Isten akaratát, illetve, hogy a hétköznapi dolgaiból mennyire ismerhető fel Isten.

Lássa, hogy Jézus úr életünk nehéz helyzetei felett is, úr a halál felett is.

Ismerjék, hogy a világ különböző pontjain milyen különböző válaszok születnek az alapvető spirituális kérdésekre.

Adjanak számot arról a tanulók, hogy a hétköznapi életet milyen mértékben hatják át tulajdonképpen vallásos cselekedetek. Legyenek képesek különbséget tenni a különböző vallásos jelenségek és a keresztény hit tanítása között.

9.9.7.7. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Történelem 5. évfolyam

Személyes történelem

Fogalmak: kódex; *Kronológia:* Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor

Ismeretek: Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.

Fejezetek az ókor történetéből

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor. *Személyek:* Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius

Caesar, Augustus, Attila. *Kronológia:* Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása. *Topográfia:* Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.

Ismeretek: Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősközök kapcsolódó történetek felidézése. Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése.

A kereszténység

Fogalmak: egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, kereszttség és úrvacsora. *Személyek:* Mózes, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. *Topográfia:* Jeruzsálem, Betlehem.

Ismeretek: Tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra

A középkor világai

Fogalmak: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, kolostor, katolikus, polgár, céh, iszlám vallás. *Személyek:* Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed. *Topográfia:* Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.

Ismeretek: Be tudja mutatni a középkor életmódjának és kultúrájának főbb vonásait, az emberek életét befolyásoló tényezőket és a korszak meghatározó személyeit, azok cselekedeteit és szerepüket az európai történelemben

Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. *Személyek:* Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért *Kronológia:* 895 a honfoglalás, 997/1000–1038 István uralkodása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása. *Topográfia:* Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság

Ismeretek: ismeri a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket; ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; fel tudja idézni a középkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól 1301-ig; be tudja mutatni a középkori magyarság életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket

Történelem 6. osztály

Képek és portrék a magyar állam virágkorából

Fogalmak: aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. *Személyek:* I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás. *Kronológia:* 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. *Topográfia:* Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.

Ismeretek: ismeri a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket; ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; fel tudja idézni a középkori magyar történelem

legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1301-től; 1490-ig; ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére; be tudja mutatni a középkori magyarság életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket

Új látóhatárok

Fogalmak: gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás. *Személyek:* Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, *Kronológia:* 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. *Topográfia:* Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak, Debrecen, Amerika, Afrika

Ismeretek: tisztában van az újkor világképének fő vonásaival; fel tudja idézni az újkori egyetemes történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra; ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit; be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket;

Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

Fogalmak: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás. *Személyek:* I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia. *Kronológia:* 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc. *Topográfia:* Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.

Ismeretek: ismeri a kora újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira ;fel tudja idézni a kora újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a mohácsi csatától a Rákóczi-szabadságharcig; valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a kora újkori európai történelmi folyamatokban; be tudja mutatni a kora újkori magyarság életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket; valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban

Élet a kora újkori Magyarországon

Fogalmak: nemzetiség, ortodox, barokk. *Topográfia:* Debrecen, Temesvár.

Ismeretek: be tudja mutatni a kora újkori magyarság életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket

Forradalmak kora

Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. *Személyek:* James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon. *Kronológia:* 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. *Topográfia:* Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.

Ismeretek: tisztában van az újkor világképének fő vonásaival; ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban; fel tudja idézni az újkori egyetemes történelem legfontosabb személyeit, eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; ismeri az adott korszak hadviselési szokásait, jellemzőit;

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

Fogalmak: országgyűlés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés. *Személyek:* Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc. *Kronológia:* 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. *Topográfia:* Pest, Pákoz, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.

Ismeretek: ismeri az újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; fel tudja idézni az újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a reformkortól a kiegyezésig; felidéri a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban; ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit; ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére; valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori európai történelmi folyamatokban.

Történelem 7. évfolyam

A modern kor születése

Fogalmak: nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus. *Személyek:* Bismarck, Marx. *Kronológia:* 1871 Németország egyesítése

Ismeretek: tisztában van a 19. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival

A dualizmus kora: felzárkózás Európához

Fogalmak: közös ügyek, dualizmus, Millennium

Személyek: Andrássy Gyula. *Kronológia:* 1896 a Millennium. *Topográfia:* Budapest.

Ismeretek: fel tudja idézni az újkor magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1867-1914-ig; ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon

Az első világháború és következményei

Fogalmak: antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszög, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. *Személyek:* Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. *Kronológia:* 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum. *Topográfia:* Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.

Ismeretek: ismeri az első világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; ismeri a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett; ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit ebben a korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére

Totális diktatúrák

Fogalmak: személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus. *Személyek:* Sztálin, Hitler. *Kronológia:* 1933 a náci hatalomátvétel. *Topográfia:* Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).

Ismeretek: ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;

A Horthy-korszak

Fogalmak: revízió, pengő. *Személyek:* Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert. *Kronológia:* 1920–1944 a Horthy-korszak

Ismeretek: be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; tisztában van a revízió politikai eszméjével és annak hatásaival, ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon; példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; ismeri a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét

A második világháború

Fogalmak: tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, koncentrációs tábor, zsidótörvények. *Személyek:* Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, *Kronológia:* 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon. *Topográfia:* Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Don-kanyar, Auschwitz

Ismeretek: ismeri a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; ismeri a nemzetszocialista és kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;

A megosztott világ

Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. *Személyek:* Hruscsov, Kennedy. *Kronológia:* 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. *Topográfia:* Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba

Ismeretek: Ismeri a kétpólusúvá váló világ létrejöttének lépéseit, legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait és fordulópontjait

Magyarország szovjetizálása

Fogalmak: malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH) *Személyek:* Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József. *Kronológia:* 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra. *Topográfia:* Recsk, Hortobágy, Duna-delta

Ismeretek: felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett; ismeri a jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

Történelem 8. évfolyam

A forradalomtól az ezredfordulóig

Fogalmak: Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelészövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer. *Személyek:* Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor. *Kronológia:* 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba. *Topográfia:* Corvin köz, Mosonmagyaróvár

Ismeretek: fel tudja idézni a jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait 1956-tól napjainkig; képes felidézni az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit és annak következményeit, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; ismeri a jelenkori egyetemes és magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett

Együttélés a Kárpát-medencében

Fogalmak: kitelepítés, asszimiláció. *Személyek:* Esterházy János, Márton Áron. *Kronológia:* 1944–1945 magyarellenos atrocitások. *Topográfia:* Szlovákia, Ukrajna

Ismeretek: ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit ebben a korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére

Népesedés és társadalom

Fogalmak: házasítás, nagy pestisjárvány, népességrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció. *Személyek:* Semmelweis Ignác

Ismeretek: be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket. Különbséget tud tenni a hagyományos (agrár) és a modern (ipari) társadalom között

A demokratikus állam

Fogalmak: népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. *Személyek:* Periklész, George Washington. *Kronológia:* Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye

Ismeretek: Ismeri a demokrácia kialakulásának és fejlődésének folyamatát az ókortól napjainkig; a modern magyar állam felépítését

Régiók története

Fogalmak: integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán. *Személyek:* Lincoln, Gandhi, Mao Ce-tung. *Kronológia:* 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba. *Topográfia:* Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.

Ismeretek: Ismeri az Európai Unió létrejöttének lépéseit, Magyarország európai uniós tagságát, különbséget tud tenni a különböző régiók között: Közép-Európa, USA, India, Kína, Közel-Kelet

Mérlegen a magyar történelem

Ismeretek: valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban

Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

Család; a családi szocializáció jellemzői; a hagyományos családmódel

Fogalmak: család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

Ismeretek: felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét

A család gazdálkodása és pénzügyei

Fogalmak: családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság

Ismeretek: ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.

Településünk, lakóhelyünk megismerése

Fogalmak: intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság

Ismeretek: ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait; ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését

Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségek

Fogalmak: nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

Ismeretek: megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is

A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban

Fogalmak: állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképeség, korlátozott jogképeség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem

Ismeretek: ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését; értelmezi a törvényalkotás folyamatát; azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit; értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit

Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre

Fogalmak: ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés

Ismeretek: azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait; ismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit

A fogyasztóvédelem alapjai

Fogalmak: fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

Ismeretek: el tudja mondani, hogy a fogyasztási szokásaiban hogyan tudja érvényesíteni a tudatosság szempontjait

A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és a szociális ellátás

Fogalmak: köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos

Ismeretek: értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját

9.9.7.8. Hon- és népismeret

6. évfolyam

Az én világom

Fogalmak: család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság

Ismeretek: Családi történetek, családfa; Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések; A település jellegzetes mesterségei; Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái; A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai

Találkozás a múlttal

Fogalmak: jurta, veremház, egysejtű ház, többszattú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;

ünnepek, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösddőlés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kalács, pásztorünnep, búcsú, gyerekklakodalmak, leányéletem, legényéletem, lakodalmak;

szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorkodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyka, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklor, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelők

Ismeretek: A paraszti háztartás; Ünnepek, jeles napok; A keresztény ünnepek a népi hagyományokban; Életmód; A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században; A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok; Hétköznapi és ünnepi viselet; Hagyományos paraszti ételek; A népi táplálkozás jellemzői; A gazdálkodó ember legfontosabb munkái; Gyermekjátékok

Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink

Fogalmak: néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség

Ismeretek: A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek; Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében; A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken; A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai; Természeti kincseink, az épített környezet értékei; A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban; A hungarikumok

9.9.7.9. Környezetismeret**3. évfolyam**

- Megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát.
- Megnevezi az időjárás fő elemeit.
- Analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.
- Megnevezi az ember életszakaszait.
- A tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot, az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít.
- Felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket.
- A víz három halmazállapotát megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit.
- Megismeri és jelöli a víz természetben megtett útját.
- Felismeri és megnevezi egy konkrét növény és állat választott részeit.
- Megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat.
- Felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét.
- Megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban.
- Elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a természet védelmét segítik.
- Ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségi tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

4. évfolyam

- Térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit és vizeit, megmutatja hazánk nagytájait. Domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.
- Térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.
- Iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágításukat.
- Összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat.
- Felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát.
- Egyszerű méréseket (például időjárási elemek, testméret) lejegyez, ebből következtetéseket von le.
- Felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat.
- Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében, a különféle testrészek szerepe az állat életében.
- Példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét.
- Felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében

9.9.7.10. Természetismeret**5. évfolyam****Anyagok és tulajdonságaik***Fogalmak*

anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás

Ismeretek:

- A közvetlen környezet anyagai, az élő és élettelen anyag tulajdonságai
- Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai, felhasználhatósága, hatásuk a környezetre
- Az anyagok különböző halmazállapotai, halmazállapot-változások
- Halmazállapot-változások a természetben, víz fagyásakor történő térfogat-növekedés
- Az oldódás, az olvadás és oldódás közti különbség
- A talaj tulajdonságai, szerkezete, fő alkotóelemei jelentősége, szennyeződése és védelme
- A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében
- A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében
- Hely- és helyzetváltoztatás

Mérések, mértékegységek, mérőeszközök**Fogalmak**

becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék

Ismeretek

- Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői, mérési eljárások, mérőeszközök
- Az időjárás elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása
- A napi középhőmérséklet számítása, napi és az évi hőingás számítása
- Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése
- Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás

Megfigyelés kísérletezés. tapasztalás**Fogalmak**

mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság

Ismeretek

- A mágneses tulajdonságok megfigyelése
- Testek elektromos állapotának létrehozása, kölcsönhatásaik, villám keletkezése
- Energiahordozók fajtái, energiatakarékosság
- A növények életfeltételei
- A csapadékképződés folyamata

Tájékozódás az időben**Fogalmak**

idő, napszak, évszak, a Föld forgása, a Föld keringése, tengelyferdeség

Ismeretek

- Idő és időtartam mérése, mértékegységei
- Napirend, hetirend tervezése
- A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggései
- A napszakok váltakozása, az évszakok váltakozása

Alapvető térképészeti ismeretek

Fogalmak

fő- és mellékvilágtáj, térkép, térképi jelrendszer, méretarány, vonalas aránymérték, domborzati térkép, köz-igazgatási térkép, turistatérkép, autós térkép

Ismeretek

- Térbeli tájékozódás fejlesztése, irány meghatározása térképen
- A valóság és a térképi ábrázolás összefüggései, a térábrázolás különböző formái
- Felszínformák ábrázolása, a térkép jelrendszere
- A méretarány és az ábrázolás részletessége közti összefüggés, térképek különbségei, a térképek fajtái

A növények testfelépítése

Fogalmak

életfeltétel, életjelenség, lágyszárú, faszárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény

Ismeretek

- A növények életfeltételei, ismert növények összehasonlítása
- Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése
- Lágyszárúak és faszárúak testfelépítése
- Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján
- Biológiai védekezés formái a kertekben

Az állatok testfelépítése

Fogalmak

gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat

Ismeretek

- Az állatok életfeltételei, ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása
- Állati testrészek és funkcióik megnevezése, házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése
- Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése, életciklusa, mozgása
- Egysejtű élőlények vizsgálata

6. évfolyam

Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái

Fogalmak

erdő, zárwatermő, nyitwatermő, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, élőhely-pusztulás, erdőgazdálkodás

Ismeretek

- Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepe az erdők kialakulásában
- A növényzet környezeti igénye és előfordulása
- Tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása
- Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása
- Erdei táplálkozási láncok és hálózatok
- A környezetszennyezés és élőhely-pusztulás következményei

A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái

Fogalmak

síkság, alföld, rét, legelő, mezőgazdaság, kultúrtáj, növénytermesztés, állattenyésztés, szántóföld, fűfélék, rágcsáló, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat

Ismeretek

- Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepe a mezők kialakulásában
- A növényzet környezeti igénye és előfordulása a rétek esetén
- A mező növényeinek különböző szempontú csoportosítása
- Mezei táplálkozási láncok és hálózatok
- A természeti és a kultúrtáj
- A mezőgazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatása

Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái

Fogalmak

hínárnövényzet, ligeterdő, légzőgyökérzet, kopoltyú, úszóláb, gázlóláb, lemezes csőr, költöző madár, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, vízgazdálkodás, vízszennyezés, folyószabályozás, ártér, mocsárlecsapolás

Ismeretek

- A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői
- A vízi növények környezeti igényei és térbeli elhelyezkedésük közti összefüggés
- A vízi növények és állatok szerveinek alkalmazkodása a vízi és vízparti környezethez
- Vízi táplálékláncok és -hálózatok
- A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentősége, a vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre

Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség

Fogalmak

szerv, érzékszerv, szervrendszer, szervezet, túlsúly, alultápláltság, táplálékpiramis, egészség, betegség, járvány, egészséges életmód, szenvedélybetegség, serdülés

Ismeretek

- Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése
- Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői, kamaszkori testi és lelki változások
- Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról
- A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései
- Táplálékpiramis, elhízás és kóros soványság
- Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, a környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat

Az energia

Fogalmak

megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bányá, bányászat, szénfeleségek, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás

Ismeretek

- Energiahordozók csoportosítása, megújuló és nem megújuló energiaforrások

- A bányászat környezeti hatásai
- Légszennyező anyagok és hatásaik

Topográfiai alapismeretek

Fogalmak

földgömb, Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, északi sarkkör, déli sarkkör, Északi-sark, Déli-sark, tényleges földrajzi helyzet, viszonylagos földrajzi helyzet, főfolyó, mellékfolyó, torkolat

Ismeretek

- Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén
- Tájékozódás a földgömbön, földrészek, óceánok
- Nevezetes szélességi körök, tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet
- Főfolyó, mellékfolyó, torkolat, legfontosabb hazai álló- és folyóvizek
- Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen

A Föld külső és belső erői, folyamatai

Fogalmak

gyűrődés, vetődés, földrengés, vulkáni tevékenység, kőzet, talaj, talajpusztulás, tápanyag, komposztálás, ökológiai kertművelés, lepusztulás, vízjárás, vízhozam, munkavégző-képesség

Ismeretek

- A gyűrődés és a vetődés folyamata
- A gyűrt és a röghegységek alapvető formakincse
- Néhány jellegzetes hazai kőzet
- Talajképződés folyamata, a talajpusztulás problémája
- Talajpusztulás ellen ható módszerek (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés)
- Belső és külső erők hatásai
- A vízhozam, a munkavégző-képesség és a felszínformálás összefüggései
- Az éghajlat és a vízjárás közti összefüggés

Alapvető légköri jelenségek és folyamatok

Fogalmak

időjárás, éghajlat, éghajlati övezet, időjárás-jelentés

Ismeretek

- Az éghajlat elemei
- A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet jellemzése
- Időjárás-jelentés, várható időjárás, időjárási piktogramok

9.9.7.11. Fizika

7. évfolyam

Bevezetés a fizikába

Fogalmak

mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga,

Ismeretek

- A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg, idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása
- A mérés pontossága, becslése, ismételt mérések, a mért adatok átlaga
- Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítás
- Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására

Az energia

Fogalmak

energia megmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

Ismeretek

- A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására
- A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése
- A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa
- Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia

Mozgás közlekedés és sportolás közben

Fogalmak

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

Ismeretek

- Az összetartozó hely- és időadatok összekapcsolása Az út és elmozdulás fogalma közötti különbségek. A sebesség, átlagsebesség kiszámítása, a mértékegységek megfelelő használata.
- Az egyenletes és nem egyenletes mozgások megkülönböztetése
- Az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességének, a megtett útnak, az út megtételéhez szükséges időnek a kiszámítása;
- Az erő szerepe egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalomra gyakorolt hatását. (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Lendület és egyensúly

Fogalmak

lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

Ismeretek

- A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben
- A rakéta mozgásának (rakéta-elv), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye
- Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) jellemzői. A periódusidőt befolyásoló tényezők.
- A nyugvó testek egyensúlyának feltétele erőhatások szempontjából..

Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben*Fogalmak*

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség

Ismeretek

- Az anyag egyes halmazállapotai, a halmazállapot-változások jellemzői, a halmazállapot-változás és a hőmérséklet alakulásának kapcsolata;
- A folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelensége, az ide vonatkozó sűrűségfeltételek;
- A kapilláris jelenségek ismerete, ezekre példák a gyakorlatból;

8. évfolyam**Elektromosság a háztartásban***Fogalmak*

atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, transzformátor, energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság

Ismeretek

- Az elektromos állapot kialakulása ismerete, az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások.
- Az elektromos áram ismerete, az elektromos vezetők és szigetelők fogalma;
- Az egyszerű áramkör részei : áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték és ezek kapcsolási rajzjele.
- A feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeivel egyszerű áramkörök jellemzése;
- Az elektromos egyen és váltakozó áram és ezen alapuló eszközök. Az erőművekben bekövetkező energiatermelés, energiaátalakulások, az energia megmaradása
- Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban
- A rövidzárlat, a biztosíték és a földelés, villámhárító szerepe biztonságunk érdekében.

Világítás, fény, optikai eszközök*Fogalmak*

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság

Ismeretek

- A fény egyenes vonalú terjedése A síktükörben látható tükörkép kialakulása, a fény szabályos visszaverődése, a fénysugár útjának megrajzolása;
- A fénytörés jelenségei. A gyűjtő- és szórólencse optikai tulajdonságai, fókuszpont, fókusztávolság. A nagyító képalkotása
- A háztartásban használt fényforrások és az energiahatékonyság (ár, élettartam)

Hullámok*Fogalmak*

állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek

Ismeretek

- A hullámmozgást jellemző legfontosabb mennyiségek: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség ismerete
- Egy két hangszer esetében felismeri azok működési elvét;
- A hallás folyamatában a levegő hullámozgásának szerepe, a hang továbbításának elve. A halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket megnevezése

Környezetünk globális problémái

Fogalmak

éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés

Ismeretek

- Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása, a Földet ért ultraibolya sugárzás erősödése;
- Az éghajlatváltozás okai és következményei.
- A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában
- Az emberi tevékenység természetire gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom A szélenergia, napelemek, napkollektor jelentősége
- A fényszennyezés, zajszennyezés fogalma.

Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

Fogalmak

napközéppontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

Ismeretek

- A Nap szerepe a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás.
- Csillagok, világűr, fogalma, méretük, nagyságrendjük. Csillagászati időegységek (nap, hónap, év) és azok kapcsolata a Föld és Hold forgásával és keringésével.
- A Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzői, az űrkutatás aktuális céljai, legérdekesebb eredményei.

9.9.7.12. Kémia

7. évfolyam

A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

Fogalmak

modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

Ismeretek

- kísérleti eszközök ismerete
- anyagok tulajdonságai, változásai
- hőtermelő és hőelnyelő folyamatok
- halmazállapotok, halmazállapot-változások
- keverékek és oldatok szétválasztása

Az anyagi halmazok

Fogalmak

kémiailag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szervetlen vegyület, szerves vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás, oldhatóság, tömegszázalék, térfogatszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

Ismeretek

- A kémiailag tiszta anyagok: elemek és vegyületek összetétele és tulajdonságai példákkal
- A keverékek
- Az oldatok és összetételük, tömegszázalék számítás
- Az oldódás
- Egyszerű kolloidok
- Levegő összetétele

Atomok, molekulák és ionok

Fogalmak

elemi részecske, proton, elektron, neutron, kémiai részecske, atom, anyagmennyiség, molekula, ion, elem-molekula, vegyületmolekula, atommag, elektronburok, rendszám, periódusos rendszer, nemesgázszerkezet, kémiai kötés, vegyjel, képlet, alkálifémek, alkáliföldfémek, földfémek, halogének, nemesgázok

Ismeretek

- Az atom felépítése és fontosabb jellemzői
- az anyagmennyiség és az atomtömeg kapcsolata
- Az atomok periódusos rendszere, az elektronburok jellemzése
- A molekulák felépítése és fontosabb jellemzői: elem-molekulák és vegyületmolekulák
- Az ion képződése és fontosabb jellemzői, csoportosítás töltés alapján - ionvegyületek
- Az anyagok halmazszerkezete és fizikai tulajdonságai

Kémiai reakciók

Fogalmak

kémiai reakció, reakcióegyenlet, katalizátor, csapadék, gázfejlődés, exoterm reakció, endoterm reakció, egyesülés, bomlás, égés, gyors égés, lassú égés, korrózió, rozsdás

Ismeretek

- A fizikai és a kémiai változások megkülönböztetése
- A reakciók egyenletének leírása szavakkal, a folyamat értelmezése
- A reakciók energiaviszonyai: exoterm, endoterm
- A kémiai reakciók típusai 1.: oxidáció, redukció, redoxi reakció
- égés típusai: lassú, gyors
- A köznapi életben jelentős kémiai reakciók
- korrózió fogalma és a fémek csoportokba sorolása korrózióállóságuk alapján, a vas korróziója, valamint a korrózióvédelem módjai.

8. évfolyam

Kémiai reakciók

Fogalmak

kémiai reakció, reakcióegyenlet, sav, bázis, só, savas kémhatás, semleges kémhatás, lúgos kémhatás, közömbösítés, pH-érték, indikátor

Ismeretek

- A kémiai reakciók típusai 2.:sav-bázis reakciók
- Savak - savas kémhatás: kimutatása indikátorokkal
- Bázisok - lúgos kémhatás: kimutatása indikátorokkal
- Közömbösítés, amfoter anyagok
- A köznapi életben jelentős kémiai reakciók

Kémia a természetben

Fogalmak

üvegházhatás, globális klímaváltozás, ózonpajzs, ózonlyuk, savas eső, szmog, édes víz, sós víz, ásványvíz, ásvány, trágya, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, szerves vegyület, fosszilis tüzelőanyag, természetes szén, megújuló energiaforrások

Ismeretek

- A levegő, a víz, a kőzetburok és az élővilág anyagai
- A levegő szennyező forrásai és következményei
- Savas eső hatásai a természetes és az épített környezetre
- A természetes vizek összetétele, a víz szerkezete, szennyezői, víztisztítás, ivóvízgyártás
- Ásványvíz, gyógyvíz, termálvíz
- A hulladékok, a hulladékkezelés, az újrahasznosítás
- Nem megújuló energiaforrásaink: a fosszilis energiahordozók
- Megújuló energiaforrásaink: Nap, szél, víz, biomassza, geotermikus energia

Kémia a mindennapokban

Fogalmak

gyógyszer, dohánytermék, drog, alkohol, tápanyag, élelmiszer-adalék, táplálékkiegészítő, mesterséges édesítőszer, tartósítószer, E-számok, kemény víz, vízlágyítás, vízköoldás, mosószer, szappan, fertőtlenítőszer, érc, mészégetés, mészoltás, kőolaj, műanyag, festékanyagok, növényvédő szerek, műtrágya

Ismeretek

- Élelmiszerek összetevői: szénhidrátok, fehérjék, zsírok és olajok
- Az egészséges táplálkozás
- Természetes színezékek az élelmiszerekben
- Káros szenvedélyek
- A vízkeménység: vízlágyítási módszerek, vízköoldás
- Mosószer, tisztítószer
- Fertőtlenítőszer
- Gazdaságilag fontos fémek előállítása érceiből: a vas és az alumínium - felhasználásuk
- Építőanyagok: mész, gipsz és cement gyártása és felhasználása
- Kőolaj feldolgozás, párlatok felhasználása: üzemanyag, műanyagok, festékek
- Műanyagok; csomagolóanyagok és hulladékok kezelése

- Permetezés és műtrágyázás: bordói lé, szuperfoszfátok, pétisó

9.9.7.13. *Biológia*

7. évfolyam

A természeti értékek védelme

Fogalmak

tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, ökogazdálkodás, urbanizáció, környezettudatosság

Ismeretek

- környezet- és természetvédelem Magyarországon
- védett területeink
- Hazánk nemzeti parkjainak megnevezése, területi elhelyezkedésük

Bolygónk élővilága

Fogalmak

tápláléklánc, táplálékhálózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás

Ismeretek

- alapokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait;
- a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait - jellemzi azokat;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot;
- néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.

Életközösségek vizsgálata

Fogalmak

életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszaki és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió

Ismeretek

- Alkalmazkodás és tűrőképesség kapcsolata
- kölcsönhatások ismertetése az életközösségen belül
- az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatának ismertetése,
- felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt;
- természetes és mesterséges életközösségek jellemzése

Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság

Fogalmak

biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság

Ismeretek

- környezetszennyezés hatása az életközösségekre: savas eső, tengerek szennyezése
- ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait,
- értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;
- érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket;

Az élővilág országai

Fogalmak

fejlődéstörténeti rendszer, rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai

Ismeretek

- sejtagnélküliek és sejtmagvas egysejtűek
- gombák testfelépítése, hasznosításuk, károsításuk
- virágtalan növények: moszatok, mohák, harasztok elkülönítése egymástól: hasonlóság - eltérés
- virágos növények: nyitvatermők, zárvatermők: egyszikűek - kétszikűek megkülönböztetése
- gerinctelenek: szivacsok, csalánozók, férgek, puhatestűek és ízeltlábúak törzsének főbb jellemzői
- gerincesek: halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök törzsének főbb jellemzői
- növény és állatfajok rendszertani besorolásának képessége

8. évfolyam

A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei

Fogalmak

bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, hipotézis, kísérlet, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény, áltudomány

Ismeretek

- ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét
- érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világképén nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője;

Az élet kialakulása és szerveződése

Fogalmak

sejt, sejtalkotó, baktérium, biológiai információ, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet

Ismeretek

- Az élőlények szerveződési szintjei
- A növényi és állati sejt jellemzése, sejtalkotórészek feladatai
- növényi és állati szövetek felismerése, alapvető feladataik ismertetése;
- növények jelentősége a földi életben

Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség

Fogalmak

kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztővegek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok

Ismeretek

- az emberi test a főbb testtájainak és testrészeinek megnevezése

- felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképessége közötti összefüggéseket;
- mozgásszerveink egészsége: testtartás, rándulás, ficam, törés, bokasüllyedés;
- felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását

Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom*Fogalmak*

tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcsere és gázcsere, szív, szívciklus, értípusok, véralvadás, vérékép, vese, só- és vízháztartás, kiválasztás, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás

Ismeretek

- ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;
- Tápanyagaink, vitaminjaink
- emésztőszervrendszer felépítése és működése
- légzőszervrendszer felépítése és működése
- keringésszervrendszer felépítése és működése: vér, vércsoportok, immunizálás
- kiválasztószervrendszer felépítése és működése
- emberi szervrendszerek egészsége, összehangolt működése

Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás*Fogalmak*

érzékszervek, központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik

Ismeretek

- életfolyamatok szabályozása
- érzékszervek felépítése, működése: érzékelés
- idegrendszer felépítése: központi, környéki
- reflexek: feltétlen és feltételes, reflexkör, tanulás
- zsigeri idegrendszer - szabályozás
- Hormonális szabályozás

Szaporodás, öröklődés, életmód*Fogalmak*

női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésment, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés

Ismeretek

- azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismerveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét;
- Szaporodási szervrendszerünk felépítése, működése: elsődleges és másodlagos nemi jellegek - nemi hormonok
- nemi életünk egészsége
- egyedfejlődés: méhen belüli és kívüli szakaszok felsorolása, jellemzése

Egészségmegőrzés, elsősegély

Fogalmak

fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, étel- és ital-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés

Ismeretek

- ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére;
- ismeri a kórokozót, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát;
- tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli;
- érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét;
- felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni;
- a bekövetkezett balesetet, rosszulletet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
- tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.

Az élővilág fejlődése

Fogalmak

evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettség, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagyasszok, Homo sapiens

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a rátermettség és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatja;
- elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyasszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.

9.9.7.14. Földrajz

7. évfolyam

Tájékozódás a földrajzi térben

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.

Fogalmak

földrajzi fókusz, keresőhálózat, fő- és mellékvilágtájak, méretarány, aránymérték, szintvonal

Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
- szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.

Fogalmak

kulturális érték, természeti érték

A földrajzi övezetesség rendszere

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
- összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.

Fogalmak

éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj

Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
- megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.

Fogalmak

családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

Az Európán kívüli kontinensek földrajza

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevezi az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.

Fogalmak

éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatárság,

rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegettetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtársaság)

Topográfiai ismeretek

Afrika

Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)

Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szezei-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria

Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó

Amerika

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC

Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia

Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

8. évfolyam

Európa földrajza

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.

Fogalmak

agglomeráció, deltatorokolat, előregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcser-torokolat, vendégmunkás

Topográfiai ismeretek

A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;

Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;

Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga

Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

A Kárpát-medence térsége

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.

Fogalmak

autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

Topográfiai fogalmak

Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;

Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár

Magyarország földrajza

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.

Fogalmak

erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség

Topográfiai ismeretek

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpok-alja

Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Órség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;

Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei

9.9.7.15. Ének-zene

1. évfolyam

Ismeretek:

- Emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
- Jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben; Jól intonált, kifejezően énekel;
- Alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;

- A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozza;
- Érti az egyenletes lüktetést, tartja a tempót, érzékeli a tempóváltozást;
- Képes az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Tá, ti-ti, szün (negyed és nyolcad pár) ritmusértékek jeleit felismeri, helyesen azonosítja;
- Tá, ti-ti, szün (negyed és nyolcad pár) ritmusértékeket helyesen hangoztatja, helyesen visszhangoztatja.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta).
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is.
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva énekelik.
- Különböző hangerővel tud énekelni;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára kíséretével.
- Ismeri a lá, szó, mi, szolmizációs hangok kézjeleit.

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok ismerete:

- Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Ég a gyertya, ég; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok ligetre; Hej, a sályi piacon! Hinta, palinta; Szólj síp, szólj; Zsipp-zsupp; Lánc, lánc eszterlánc; Ha én cica volnék; Hová mégy te kis nyulacska? Kis kece lányom

Egyházi énekek ismerete:

- Jézus kopogtat, A kis Jézus megszületett, Kimegy a magvető; Ma van húsvét napja

Dalok alkalmakra, jeles napokra:

- Téliapó itt van, Ó ha cinke volnék,

2. évfolyam**Zeneművek/Énekes anyag**

Fogalmak: népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel.

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

Önállóan, életkorának és hangjaitól sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel: jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, különböző hangerővel, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben.

Törekszik a tiszta intonációra és a kifejező éneklésre.

Emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt és az évszakokhoz, ünnepekhez kötődő evangélikus korálkat zenei adottságaihoz mérten és megfelelő számban.

A gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük.

Zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján igyekszik alakítani.

A tanult dalokhoz kapcsolódó gyermekjátékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan, alkotóan részt vesz.

Aktívan részt vesz az iskola vagy az evangélius helyi közösség hagyományos ünnepein.

Ismeri a tanult, énekelte zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat, kézjeleket (lá szó mi ré dó lá,).

Zeneművek/Zenehallgatás

Fogalmak: énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol.

Felismeri az emberi hangfajtákat (gyermek, női, férfihang) a tanult zenei anyagban; meg tudja különböztetni a gyermekkar és a vegyeskar hangzását.

Meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól.

Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés

Fogalmak: mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rög-tönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

Érzékeli, meg tudja különböztetni és hangoztatni tudja az egyenletes mérőt, a ritmust és az ütemhangsúlyt a tanult dalokban. Egyszerű ritmushangszereket használ.

Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát.

Felismeri és hangoztatja a tanult ritmusokat: negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmus, a negyed és a fél értékű szünetet.

Tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet.

Gyakorolja a ritmuskánon és az osztinátót egyszerű formában.

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

Fogalmak: halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon.

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A tanult szolmizációs hangokat (lá szó mi ré dó lá,) dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklí, kézjelekkel mutatja.
- Ismerje a kánon éneklést.

Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás

Fogalmak: Hangjegy

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Felismeri és képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal (lá szó mi ré dó lá,) különböző hangmagasságokban.
- Felismeri és képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel (negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmus, a negyed és fél értékű szünet)
- Képes egyszerű kottában tájékozódni: felismeri és le tudja írni a kottakép alapvető funkcionális elemeit (ütemmutató, hangjegy, vonal – vonalköz, pótvonat, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, kezdőhang, záróhang).

3. évfolyam

Ismeretek, tanulási eredmények, követelményszint a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
- Jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel
- Tisztán intonál, kifejezően énekel;
- Alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- A 2/4-es és a 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozza;
- Érzy az egyenletes lüktetést, tartja a tempót, érzékeli a tempóváltozást;
- Képes az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Tá,táá, ti-ti, szün, ti, nyolcad szünet, szinkópa ritmusértékek jeleit felismeri, helyesen azonosítja;
- Tá, táá, ti-ti, szün, ti, nyolcad szünet, szinkópa ritmusértékeket helyesen hangoztatja, helyesen visszhangoztatja.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta).
- A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is.
- A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklnek.
- Dallamvisszhangot tiszta intonációval tudja visszaadni.
- Különbözö hangerővel tud énekelni;
- Hangszerkíséretes dalokat énekel tanára kíséretével.
- Ismeri a dó, ré, mi, szó, lá szolmizációs hangok kézjeleit.
- Ismeri a pentaton hangsort: lá, dó, ré, mi, szó, lá.

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok ismerete:

- A malomnak nincsen köve, Árkot ugrott a szúnyog, Megfogtam egy szúnyogot, Ettem szőlöt, most érik, Esik az eső, ázik a heveder, Én elmentem a vásárba, Hej, Jancsika, Jancsika, Hej, tulipán, tulipán, Itt ül egy kis kosárba, Kis kertemben uborka, Két szál pünkösdrözsza, Lányok ülnek a toronyban, Megismerni a kanászt, Volt nekem egy kecském, Serkenj fel, kegyes nép, Most viszik, most viszik

Egyházi énekek ismerete:

- Zengd lelkem; Öröm van nálad, Királyi zászló jár elől

Dalok alkalmakra, jeles napokra:

- A, a, a, a, farsangi napokban, Pásztorok keljünk fel

4. évfolyam

Zeneművek/énekes anyag

Tanulási eredmények a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban, különböző dinamikai szinteken, kifejezően énekel, törekszik a tiszta intonációra.
- A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít.
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

- Emlékezetből énekel az alsó tagozatban tanult dalokból legalább 40 magyar népdalt, a Himnuszt, és az évszakokhoz, ünnepekhez kötődő evangélikus korálokat zenei adottságaihoz mérten és megfelelő számban.
- Ismeri a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat.
- Aktívan részt vesz az iskola vagy az evangélikus helyi közösség hagyományos ünnepein.
- A gyermek a dalokban megtalálja önmagát, azonosulni tud velük.

Fogalmak:

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

Zeneművek/Zenehallgatás

Tanulási eredmények a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a szimfonikus zenekar főbb hangszereit (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita).
- Megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól.
- A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzását azonosítja.

Fogalmak:

Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

Tanulási eredmények a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Ismeri a 2/4, 4/4-es, a 3/4-es ütemet: az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti.
- Felismeri és hangoztatja az alsó tagozatban tanult ritmusokat: negyed és szünete, nyolcadpár, fél értékű ritmus és szünete, egész értékű ritmus és szünete, pontozott félkotta, önálló nyolcad és szünete, szinkópa
- Meg tudja különböztetni a páros és páratlan lüktetést;
- Ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal.

Fogalmak:

Zenei hangsúly; páratlan lüktetés

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

Tanulási eredmények a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A tanult szolmizációs hangokat (dó' ti lá szó fá mi ré dó ti, lá, szó,) és dalokat, a pentaton és hétfokú hangsort tanári segítséggel szolmizálva énekl, kézjelekkel mutatja.
- A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.
- Kánonokat segítséggel énekel.

Fogalmak:

Forte; piano; halkítás-erősítés;pentaton hangsor; hétfokú hangsor

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

Tanulási eredmények a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Felismeri és képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal (dó' ti lá szó fá mi ré dó ti, lá, szó,) különböző hangmagasságokban a vonalrendszerben.

- Felismeri és képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel (negyed és szünete, nyolcadpár, fél értékű ritmus és szünete, egész értékű ritmus és szünete, pontozott félkotta, önálló nyolcad és szünete, szinkópa).
- A kottában való tájékozottsága elmélyült: a kottaképen azonosítani és követni tudja a tanult szolmizációs hangokat, ritmusokat, dalokat; a hangmagasságot és a dallamvonalat.

Fogalmak:

Az alsó tagozatban tanult fogalmak elmélyítése

5. évfolyam

Zeneművek/Népdalok, műdalok:

- A magyar nemzeti Himnusz és a Szózat éneklése memoriter, szövegek pontos tudása
- 5-6 szabadon választott magyar népdal, egy zenetörténeti szemelvény és egy kánon éneklése memoriter minden szakaszával

Zeneművek/Zenehallgatási anyag:

- 3 választott népi hangszer ismertetése, hangzásának felismerése, a hegedű, csembaló és orgona felismerése, megszólaltatás módja szerinti besorolása hangszercsaládba
- Zenemű felismerése: Kodály Zoltán: Karácsonyi pásztortánc (gyermekkar)
- Bartók Béla: Este a székelyeknél

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés:

- Az alsó tagozatban tanult ritmikai értékek és ritmusképletek és a tizenhatod felismerése és alkalmazása

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés:

- tiszta kvint, tiszta kvart, tiszta oktáv felismerése kottában

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás:

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése (Az alsó tagozatban tanult ritmikai értékek és ritmusképletek, valamint a tizenhatod)

6. évfolyam

Zeneművek/Népdalok, műdalok

- 5-6 szabadon választott magyar népdal, és egy műdal éneklése a bécsi klasszika időszakából memoriter minden szakaszával

Zeneművek/Zenehallgatási anyag

- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók, rézfúvók, vonós, ütős)
- Tanult, jellemző részletek felismerése:
- Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
- W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
- W. A. Mozart: Egy kis éji zene

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

- Fogalmak ismerete: kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem felismerése kottaképen
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund felismerése kottában
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban

7. évfolyam

Zeneművek/Népdalok, műdalok

- 5-6 szabadon választott magyar népdal, és egy műdal éneklése a romantika időszakából memoriter minden szakaszával
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői, önálló népdalelemzés tanult szempontok alapján

Zeneművek/Zenehallgatási anyag

- Tudja a romantika legfontosabb ismertetőjegyeit
- Egy szabadon választott (tanult) zenehallgatási szemelvény/mű ismertetése

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

- Fogalmak: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás felismerése kottaképről és hallás után is

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

- Kis és nagy szext, szeptim felismerése kottaképről

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

- Új ismeret: 1# és 1 bé előjegyzés dó-helyének és szolmizációs hangjainak ismerete
- Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete

8. évfolyam

Zeneművek/Népdalok, műdalok

- 5-6 szabadon választott magyar népdal, és egy műdal éneklése memoriter minden szakaszával
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői, önálló népdalelemzés tanult szempontok alapján

Zeneművek/Zenehallgatási anyag

- Ismerje a tanult zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit
- Egy szabadon választott (tanult) zenehallgatási szemelvény/mű ismertetése

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret felismerése kottaképről és hangoztatása

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése

- Eddig tanult hangszerek, hangszerösszeállítások ismerete, felismerése hangzás alapján

Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal (relatív és abszolút hangokkal is)

9.9.7.16. Dráma és színház

8. évfolyam

Szabályjátékok, népi játékok

Fogalmak: beszédtechnika, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Ismeretek: koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit

Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncsal)

Fogalmak: drámajáték, kommunikáció, interakció

Ismeretek: Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok; Szituációk megjelenítése

Rögtönzés

Fogalmak: szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Ismeretek: A kapcsolat létrehozás; Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. karakterre)

Saját történetek feldolgozása

Fogalmak: forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet

Ismeretek: Történetek (látott, hallott, olvasott) dramatikus feldolgozása

Műalkotások feldolgozása

Fogalmak: fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Ismeretek: Dramatikus improvizációk irodalmi művek, művészeti alkotások felhasználásával

Dramaturgiai alapfogalmak

Fogalmak: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Ismeretek: A dramatikus szituációk alapelemeinek (téma, viszonyrendszer, probléma) felismerése

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

Fogalmak: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Ismeretek: A színház akusztikus, vizualitás kifejezőeszközei (élő zene, zöreje, díszlet, jelmez, fény)

Színházi műfajok, stílusok

Fogalmak: tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Ismeretek: Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése

Színházi előadás megtekintése

Fogalmak: színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

Ismeretek: A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata; A színpadi ábrázolás értelmezése

A dráma és színház tantárgy a felső tagozat valamely évfolyamán heti egy órában kötelezően választandó. A dráma és színház tantárgy szervezése megvalósulhat projektnapok, témahét vagy tematikus hét keretében, továbbá tömbösítve.

9.9.7.17. Vizuális kultúra

1. évfolyam

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.
- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomtat, kollázs, plasztika, makett, tabló).

2. évfolyam

Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.

Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

- Események, tapasztalatok, élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit egyéb tananyagtartalmakhoz (síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít) különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi, alkotásaihoz magyarázatot tud fűzni.
- Saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- A tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában.

- Saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza, vizuális eszközökkel megjeleníti.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

- Egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer.
- Adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában.

Médiahasználat – Valós és virtuális információk; Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

- Adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
- Valós vagy digitális játékményeit vizuálisan és dramatikusán feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

- Elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza.
- Alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz.
- Gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

- Egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza.
- Saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

3. évfolyam

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat.

Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

- események, tapasztalatok, élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit egyéb tananyagtartalmakhoz (síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít) különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi, alkotásaihoz magyarázatot tud fűzni
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- időbeli történeteket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;

Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- ismeri nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Médiahasználat – Valós és virtuális információk, Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével elemez,

Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak; Közvetlen környezetünk

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.
- az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetészerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

4. évfolyam

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetészerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat.

Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

- események, tapasztalatok, élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit egyéb tananyagtartalmakhoz (síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít) különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi, alkotásaihoz magyarázatot tud fűzni
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; indokolja tetszésítéletét
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- saját és mások érzelmeit, hangulatait megfogalmazza és egyszerű dramatikussal eszközökkel eljátszza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, megjelenít;

Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Médiahasználat – Valós és virtuális információk, Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

- valós vagy digitális játékményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
- az adott életkorak megfelelő rövid mozgóképi közléseket elemez

Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak; Közvetlen környezetünk

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóvegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.
- az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

5. évfolyam

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; ennek alapján elképzeli és megjeleníti a látványt
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti; megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket felismeri, összehasonlítja, megkülönbözteti, a látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli; összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzeli, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít,
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szóvegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja,

- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít,
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre,

6.évfolyam

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja, objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat felismeri, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzei, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít,
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít,
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja,;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít,;

- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít,
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít,
- célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre,
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;

7.évfolyam

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeleli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- különböző művészettörténelmi korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít,
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja,
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képi formáinak segítségével adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket,
- nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;

- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

8.évfolyam

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- tetszésitélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;
- megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.;
- elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja,
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket,
- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre,
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újra fogalmazza a látványt;

9.9.7.18. Digitális kultúra

4. évfolyam

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje fel és nevezze meg a számítógép fő részeit
- Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret, használatukkal a számítógéppel kommunikálni, és életkorának megfelelő oktatási célú programokkal tevékenykedni
- Elakadás, hibaüzenet esetén tudjon segítséget kérni
- Ismerje a mindennapi életben leginkább elterjedt digitális eszközöket/adathordozókat, ezek funkcióit, alkalmazási területeit
- Ismerje meg egy szövegszerkesztő és rajzoló szoftver alapvető szolgáltatásait, alkalmazásukkal tudjon egyszerű szöveges dokumentumot létrehozni, illetve ábrát, rajzot, illusztrációt készíteni

- Értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja
- Legyen képes egyszerű, hétköznapi, illetve térbeli tájékozódási képességet fejlesztő algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani
- A valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig
- Adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre padlórobottal vagy más eszközzel
- Ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségét és a legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat
- Legyen képes segítséggel információt keresni a világhálón
- Tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban
- Ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait

5. évfolyam

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje fel és nevezze meg a számítógép fő részeit
- Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret
- Tudjon alapszinten kommunikálni az adott programokkal
- Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában
- Tudjon mappákat és fájlokat létrehozni, másolni, törölni
- A tanuló értse, hogy ugyanazt az ismeretet különféle jelekkel leírhatjuk
- Ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit
- Képes egyszerű algoritmusokat elemezni és készíteni
- Ismeri és használja a robotok programozásához szükséges környezet alapvető építőelemeit
- Egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges dokumentumokat
- Ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás)
- Képes legyen ábrákat, rajzokat készíteni rajzoló programmal
- Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
- Önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri

6. évfolyam

A továbbhaladás feltételei

- Tisztában van az informatikai eszközök működési elvvel és főbb paramétereivel
- Használja az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériáit, a háttértárakat, továbbá a kommunikációs eszközöket
- A tanuló képes egyszerű algoritmusokat elemezni és készíteni
- A probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia és ciklus) alkalmaz a tanult programozási nyelven
- Tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben
- Ismeri és használja a robotok programozásához szükséges környezet alapvető építőelemeit
- Tudjon szöveget karakter és bekezdés szinten formázni és egyszerű dokumentumot készíteni
- A tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat
- Ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít
- Tudjon használni néhány közhasznú információforrást

- Tudjon webhelyekre látogatni, és ott adott információt megkeresni
- Az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki
- Küldjön és fogadjon elektronikus leveleket
- Ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat és a netikett alapjait

7. évfolyam

A továbbhaladás feltételei

- Ismeri az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszereit és a hálózatokat
- Tudja használni a számítógép karbantartásához szükséges segédprogramok egyikét, vagy az operációs rendszer néhány szolgáltatását
- Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában
- Tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével kapcsolatban
- Egyszerű algoritmusokat elemez és készít
- Megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat
- Ismeri és használja a programozási környezet alapvető építőelemeit
- A probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult programozási nyelven
- Ismeri és használja a robotok programozásához szükséges környezet alapvető építőelemeit
- Adatokat gyűjt szenzorok segítségével
- Mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben
- Egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat
- Tudjon szöveget karakter, bekezdés és lap szinten formázni
- Ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza
- Az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza
- Tudjon forrásokra hivatkozni
- Ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit
- Tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket

8. évfolyam

A továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje a számítógép fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét a mai társadalomban
- Minta és leírás alapján is tudjon dokumentumot, prezentációt és táblázatot készíteni
- Képes legyen többféle formázást tartalmazó szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumot készíteni
- Képes legyen szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozására, formázására, paramétereinek beállítására
- Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban
- Tudjon adatokat táblázatos formában és diagramon megjeleníteni
- Cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban
- Képes legyen kép, hang és videó digitális rögzítésére (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítására

9.9.7.19. Technika és tervezés

1. évfolyam

Anyagok a környezetünkben

Fogalmak: természetes anyagok, mesterséges anyagok

Ismeretek: érzékszervi úton meghatározza az anyag néhány tulajdonságát (szín, alak, átlátszóság, felület, rugalmasság, keménység, felület)

Tárgyak készítése különböző anyagokból, építés, szerelés

Fogalmak: anyag tulajdonsága, sablon, becslés, csomózás, hurkolás, szálás anyag, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

Ismeretek: adott szempontok alapján - tanítói segítséggel vagy segítség nélkül – különböző anyagokból egyszerűbb tárgyakat készít, alkalmazza a munkafolyamatokat. Egyszerű tervezés és építés. Rendet tart környezetében. Szelektíven gyűjti a hulladékot. Balesetveszélyes helyzetet felismeri, megelőzés módjával tisztában van! Elvégzendő munkához szükséges eszközöket, szerszámokat biztonságosan, balesetmentesen használja.

Otthon-család-életmód

Fogalmak: otthon, család, életmód, táplálkozás, higiénia, napirend, veszélyforrás, környezetvédelem

Ismeretek: ismeri otthonát, környezetét, háztartását. Tisztában van a háztartásokkal kapcsolatos szokásokkal, napirenddel. Ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit. Tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeit felismeri, megelőzi. Környezetét rendben tartja.

Jeles napok, ünnepek

Fogalmak: jeles napok, népszokás

Ismeretek: életkorának megfelelően ismeri hazáját. Ismeri a jeles napokhoz köthető népszokásokat, kultúrákat. Esztétikai érzék életkorának megfelelő.

Közlekedés

Fogalmak: gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

Ismeretek: ismeri és alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési szabályokat a gyalogos és kerékpáros közlekedésnél. Kulturált viselkedés szabályait ismeri. Ismeri az életkorának megfelelő balesetmentes közlekedést.

2. évfolyam

Anyagok a környezetünkben

Felismerje és meg tudja nevezni a környezetben általánosan előforduló természetes és mesterséges anyagokat, ill. ismerje azok néhány tulajdonságait és megmunkálásuk lehetőségeit. (papírfajták, fa, agyag, műanyag, fém, kő)

Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

Alkalmazza a fentebb említett anyagokról meglévő ismeretét, azok tulajdonságának ismeretében, szöveg, rajz vagy kép alapján képes legyen tárgyak, építmények készítésére és tervezésére. Képes legyen munkafolyamatokat, technológiákat segítséggel elvégezni. Kulcsfontosságú a kreativitásra- és problémamegoldásra törekvés.

Otthon-család-életmód

Elvárt ismeret: családtagok megnevezése és foglalkozásaik ismerete, bekapcsolódás a házimunka végzésébe, munkamegosztás, egyéb szakmák ismerete. Alapvető, életmóddal kapcsolatos tevékenységek (öltözködés, terítés, rendrakás, növények, állatok gondozása) ismerete, alkalmazása. Életkori sajátosságait szem előtt tartva törekedjen az önálló életvitel kialakítására.

Fordítson figyelmet saját környezete tisztán- és rendben tartására. Szelektív –és környezettudatos hulladékgyűjtés módját ismerje és alkalmazza. Törekedjen a takarékos anyagfelhasználásra.

Jeles napok, ünnepek

Ismerje a fő egyházi és társadalmi ünnepeket, népi hagyományokhoz kapcsolódó jeles napokat (Születésnap, Okt. 23., Advent, Mikulás nap, Karácsony, Szilveszter, Újév, Farsang, Márc. 15., Nagyböjt, Húsvét, Anyák Napja, Pünkösd) Ezekhez kapcsolódóan tudjon dísz tárgyat/ajándékot készíteni, segítséggel.

Közlekedés

Ismerje a közlekedési eszközöket és a biztonságos gyalogos közlekedés szabályait. Életkorának megfelelően tájékozódjon (irányok ismerete), és a gyakori közlekedési táblákat (gyalogátkelőhely, kerékpárút, buszmegálló) ismerje fel. Saját lakóhelyéről (település/kerület) tudjon néhány jellemzőt említeni (neve, magyarországi elhelyezkedése, stb.).

3. évfolyam

Anyagok a környezetünkben

- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát (képlékeny anyag, papír, fa, textil tulajdonságai, felhasználása)

Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat
- papírmunkák: egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat; ollóval egyenesen és körív mentén nyír
- famunkák: darabolás; csiszolás
- fonalmunkák: szövés szövőkereten; cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével; gombvarrás
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán

Otthon – család – életmód

- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteket felismeri, és ismeri megelőzésük módját
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra
- szelektíven gyűjti a hulladékot

Közlekedés

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat

4. évfolyam

Anyagok a környezetünkben

- Anyagvizsgálat szemrevételezéssel, tapintással, szaglással: szín, alak, szag,

- Az anyagok felhasználási lehetőségeiket befolyásoló tulajdonságai: keménység, rugalmasság, felületi minőség.

Tárgykészítés anyagokból, építés, szerelés

- Egyszerű használati tárgyak, dísz tárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonal, fémdrót, illetve maradék- vagy hulladék anyagok, tárgyak felhasználásával minta vagy rajz alapján.
- Tépés, hajtogatás egyenesen, vonal mentén tép, nyírás ollóval egyenesen és körív mentén
- A fa tulajdonságai, felhasználása; textilek csoportosítása, felhasználása
- A mérés eszközei, használatai. Méretazonosság megállapítása.
- Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal).
- Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése, készítése.
- Cérna tűbe fűzése önállóan vagy tűbefűző segítségével, gombvarrás

Otthon – család – életmód

- Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.
- Családi szokások és hagyományok.
- Takarékoság alpanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel.
- Bevételek, kiadások. Zsebpénz kezelése, beosztása.
- Egészség és betegség fogalma. Betegségek tünetei. Betegségek elleni védekezés módjai. Beteg-ápolás (egyszerű gondozási műveletek).
- Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség). A telefonos segélyhívás szabályai.
- növényápolás; állatgondozás, környezetvédelem

Jeles napok, ünnepek

- Jeles ünnepeink és ezekhez kapcsolódó ünnepi szokások, hagyományok, nemzeti értékeink.

Közlekedés

- A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül;
- A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök.
- Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései. Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Az úttest részei. Útburkolati jelek.
- Közlekedési eszközök ismerete és használata.

5. évfolyam**Gazdálkodás, munkamegosztás**

- Érti a következő fogalmakat: család, háztartás, családellátó tevékenységek, munkamegosztás, munkaszervezés
- Képes egészség- és környezettudatos döntéseket hozni

Otthon a lakásban

- Közlekedési rendszerek ismerete, közlekedési eszközök
- A környezettudatos otthon tulajdonságai, kialakítása
- Lakás alaprajzának értelmezése: helyiségek funkciói, térkapcsolatai, tájolása

Táplálkozás és ételkészítés

- Tanult élelmiszerek, ételek, tápanyagok ismerete
- Tanult konyhatechnikai eljárások ismerete, balesetmentes alkalmazása

- Az ételkészítés folyamatának ismerete, munka szervezése
- Az ételkészítés, terítés, tálalás eszközeinek ismerete
- Egyszerű (ételkészítési) recept értelmezése, munkafolyamat előkészítése

Textiltechnika

- Textil alapanyagok ismerete, csoportosítása
- A ruházat csoportjai, rétegei, funkciói
- A kézi varrás eszközeinek ismerete és biztonságos használata
- Egyszerű öltések bemutatása

Szabad alkotás

- Tetszőleges alkotás elkészítése és bemutatása papírból (makett), textiltől, vagy újrahasznosított anyag(ok)ból

6. évfolyam

Gazdálkodás, munkamegosztás

- Érti a következő fogalmakat: gazdálkodás, bevételek, kiadások
- Egy választott családellátó tevékenység (pl. egy konkrét étel elkészítése, heti mosás stb.) elemzése

Otthon a lakásban

- Műszaki rajzok értelmezése, olvasása
- Érti és megfogalmazza a helyiségek kialakításának, berendezésének szempontjait

Táplálkozás és ételkészítés

- Tanult konyhatechnikai eljárások ismerete, balesetmentes alkalmazása
- Az ételkészítés folyamatának ismerete, munka szervezése
- Egyszerű, tanult (ételkészítési) recept értelmezése, munkafolyamat előkészítése, elvégzése
- Heti étrend készítése megadott szempontok alapján
- Terítési feladat elvégzése

Textiltechnika

- Szövött és hurkolt textíliák előállításának kézműves technológiai és eszközeinek ismerete
- Választott textilkészítési eljárás bemutatása

Szabad alkotás

- Tetszőleges alkotás elkészítése és bemutatása papírból (makett), textiltől, vagy újrahasznosított anyag(ok)ból

7. évfolyam

Gazdálkodás, munkamegosztás

- Érti a következő fogalmakat: háztartási, családi költségvetés, fogyasztás, környezetterhelés.
- Képes családi költségvetést tervezni megadott feltételek alapján.
- Képes megkülönböztetni a környezettudatos és nem környezetbarát életvitelt, javaslatokat tud tenni környezetbarát problémamegoldásokra (a háztartásban).

Otthon a lakásban

- Lakberendezési tervek, rajzok, makettek értelmezése.

- Érti a konyha, mint munkahely kialakításának higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait, ismeri a konyha elrendezési típusait, azok előnyeit és hátrányait.
- Konyhaberendezési terv készítése, egyeztetett szempontok szerint.

Táplálkozás és ételkészítés

- Táplálkozás és egészség kapcsolatának ismerete, egészséges táplálkozásra törekvés.
- Élelmiszertárolás, -tartósítás módjainak ismerete.
- Ételkészítési folyamat tervezése, kivitelezése.

Textiltechnika

- Textilkészítés során a gépi varrás biztonságos alkalmazása.
- Textílfélék tisztítása, gondozása, javítása, a textil-KRESZ ismerete.
- A háztartási szabás-varrás eszközeinek ismerete, biztonságos alkalmazása.

Szabad alkotás

- Tetszőleges alkotás elkészítése és bemutatása papírból (makett), textilből, vagy újrahasznosított anyag(ok)ból.

9.9.7.20. Testnevelés

1. évfolyam

Előkészítő és preventív mozgásformák

- Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
- A testrészek megnevezése.
- A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
- A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.
- Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

- Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
- A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékeladat alkalmazása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

- Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
- Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

- A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
- A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.
- A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.
- Az időjárás körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

2. évfolyam

Ebben az életkorban kulcsfontosságú a játékosság, és a játék, mint módszer.

Gimnasztika és rendgyakorlatok - prevenció, relaxáció

- Irányok és irányváltások, rendgyakorlat elemek és gimnasztikai kifejezések ismerete, megfelelő erőnlét.
- Lendítések, körzések, hajlítások, nyújtások, fordítások, fordulatok.

Kúszások, mászások és forgások

- Kúszások, mászások talajon és eszközön.
- Test körüli forgások talajon.

Járások és futások

- Utánzó járások
- Futások
 - helyben és haladással,
 - különböző irányokban és sebességgel,
 - megindulásokkal és megállásokkal,
 - irány-és sebességváltással,
 - dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve,
 - akadályok leküzdésével;
 - dalra, énekekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal.

Szökdelések és ugrások

- Ugrások és szökdelések, talajra érkezések.
- Helyváltoztató mozgások egyszerűbb, akadálypályán.
- Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés.

Dobások és ütések

- A különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit tudatosan és életkorának megfelelő koordinációval hajtsa végre;

Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel az egyéni kompetenciáknak megfelelően.

Labdás gyakorlatok

- Labdás ügyességi játékok ismerete, kivitelezése, szabályok betartása.
- Helyes labdaeldobási és labdaelkapási technikák ismerete.
- Labdapattogatás helyben és haladással, irányváltoztatással.

Testnevelési és népi játékok

- Ismerjen 4 népi játékot (kőjátékok) és minél több mozgásos játékot. (fogójátékok, csapatjátékok)

Küzdőfeladatok és –játékok

- Esések, tompítások.
- Játék- és baleset-megelőzési szabályainak ismerete.
- Sportszerűség.

Foglalkozások alternatív környezetben

- Szabad levegőn való mozgásos játékok.

3. évfolyam

Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

- A leggyakrabban alkalmazott gimnasztikai elemek, technikai végrehajtásának ismerete;
- 2-4 ütemű szabad-, és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres kivitelezése;
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása;
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása.

Kúszások és mászások

- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások;
- Akadálypályák leküzdése;
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken.

Járások, futások

- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett;
- Oldalazó futás keresztlépésekkel;
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett;
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre; 30 m síkfutás;
- Folyamatos futások 6 percen keresztül.

Szökdelések, ugrások

- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések;
- Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra;
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel;
- Szökdelések ugrókötéll hajtással egy és páros lábon.

Dobások, ütések

- Labdaátadások társnak (egykezes felső, kétkezes felső, kétkezes mellső, kétkezes mellső pattintott, kétkezes alsó);
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajtása;
- A labda biztonságos elkapása pontszerző versengések közben; kislabda hajtása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra.

Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Gurulóátfordulások végrehajtása;
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása;
- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal; függések haladással oldalra bordásfalon.

Labdás gyakorlatok

- Labdavezetési módok végrehajtása kézzel és lábbal;
- Labdaátadások kézzel és lábbal társnak;
- Dobások és rúgások különböző célfelületre.

Testnevelési és népi játékok

- a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása.

Küzdőfeladatok és – játékok

- egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelések.

4. évfolyam**Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció**

- A leggyakrabban alkalmazott gimnasztikai elemek, technikai végrehajtásának ismerete;
- 2-4 ütemű szabad-, és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres kivitelezése;
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása;
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása.

Kúzsások és mászások

- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúzsások, mászások;
- Akadálypályák leküzdése;
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúzsó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken.

Járások, futások

- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett;
- Oldalazó futás keresztlépésekkel;
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett;
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre; 30 m síkfutás;
- Folyamatos futások 6-8 percen keresztül.

Szökdelések, ugrások

- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések;
- Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra;
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel;
- Szökdelések ugrókötél hajtással egy és páros lábon.

Dobások, ütések

- Labdaátadások társnak (egykezes felső, kétkezes felső, kétkezes mellső, kétkezes mellső pattintott, kétkezes alsó);
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajtása;
- A labda biztonságos elkapása pontszerző versengések közben; kislabda hajtása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra.

Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

- Gurulóátfordulások végrehajtása;
- Zsugorfejállás elsajátítása;
- Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan.
- Kézénátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása;

- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal; függések haladással oldalra bordásfalon.

Labdás gyakorlatok

- Labdavezetési módok végrehajtása kézzel és lábbal; Labdaátadások kézzel és lábbal társnak;
- Dobások és rúgások különböző célfelületre.

Testnevelési és népi játékok

- a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása.

Küzdőfeladatok és – játékok

- egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre;
- a grundbirkózás játékszabályainak ismerete.

5. évfolyam

Természetes és nem természetes mozgásformák

- Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakításának ismerete, Gimnasztika jelentősége,
- A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.

Sportjátékok

- A sportjátékok technikai és taktikai készletének ismerete.
- A sportjátékok játékszabályainak ismerete.
- Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban, ennek fontossága.

Atlétikai jellegű feladatok

- A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátításának ismerete.
- Futások, rajtok, szökdelések, ugrások, dobások, hajítások ismerete.

Torna jellegű feladatok

- Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, Függéshelyzetek és függésgyakorlatok ismerete.
- A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok ismerete.
- Az aerobik alaplépések ismerete.
- A ritmikus sportgimnasztika alapjainak ismerete.
- Balesetvédelmi, segítségnyújtási ismeretek.

Alternatív környezetben üzhető sportok

- A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak ismerete (*Floorball, Tenisz, Tollaslabda, Asztalitenisz*).
- A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használatának ismerete.
- Alapvető technikai és taktikai tudás ismerete. Szabályok ismerete. Fairplay ismerete.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

- A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek.
- Szabályok ismerte.
- Balesetvédelmi ismeretek.

6. évfolyam

Természetes és nem természetes mozgásformák

- A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.
- Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.
- A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.

Sportjátékok

- A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.
- Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.
- A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.
- Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.

Atlétika jellegű feladatok

- A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.
- A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
- Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
- A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.

Torna jellegű feladatok

- A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
- A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
- A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
- Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
- A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
- A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
- A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása.
- A balesetvédelmi utasítások betartása.
- Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben űzhető sportok

- A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.
- A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
- A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.

7. évfolyam

Természetes és nem természetes mozgásformák

- Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok automatizációjának ismerete
- Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzésének ismerete
- Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete
- A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság

- Az eddig elsajátított relaxációs technikák használata

Sportjátékok

- Gazdagabb sportjáték-technikai, és taktikai készlet.
- Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.
- A játékszabályok kibővített körének ismerete.
- A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fontossága.
- Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások kezelésének ismerete.
- Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.

Atlétika jellegű feladatok

- Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazásának ismerete.
- Futó-, ugró- és dobógyakorlatok a tanult versenyszabályoknak megfelelő ismerete.
- A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.

Torna jellegű feladatok

- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának, jelenétének ismerete.
- A szekrény- és a támaszugrások ismerete, felsorolása.
- Gerenda jelentősége.
- Talajgyakorlat elemeinek ismerete.
- A bemelegítés, nyújtás fontossága.
- Önkontroll, együttműködés, segítségnyújtás, balesetvédelem fontossága.

Alternatív környezetben üzhető sportok

- A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak ismerete (*Floorball, Tenisz, Tollaslabda, Asztalitenisz*).
- A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használatának ismerete.
- Alapvető technikai és taktikai tudás ismerete. Szabályok ismerete. Az adott sportágak kiemelkedő alakjainak ismerete.
- Fairplay.
- Önvédelmi és küzdőfeladatok.
- A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek.
- Szabályok ismerete, fontossága.
- Balesetvédelmi ismeretek.

8. évfolyam

Természetes és nem természetes mozgásformák

- Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság.
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére.
- Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.
- Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.
- A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.
- Az eddig elsajátított relaxációs technikák használata.

Sportjátékok

- Gazdagabb sportjáték-technikai, és taktikai készlet.
- Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.
- A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása.
- A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció.

- A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.
- Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.
- Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.

Atlétika jellegű feladatok

- Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
- Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.
- Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.
- Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.
- A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.

Torna jellegű feladatok

- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőkölzés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.
- Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.
- A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.
- Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivételében és a zenével összhangban történő végrehajtása.
- Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.

Alternatív környezetben űzhető sportok

- Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.
- Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.
- A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.
- A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.
- A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.
- A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.

9.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Iskolánkba tanév közben jelentkező tanulóknak és szüleiknek vállalniuk kell a heti két órában történő felekezete szerinti hittanoktatást (amennyiben a tanuló nem választ más felekezetet, akkor számára az evangélikus hittan a kötelező). Vállalniuk kell az iskola egyházi jellegéből fakadó sajátosságokat, úgymint a reggeli áhítatokon, az istentiszteleteken, a tanulói csendes napokon, valamint egyéb, az intézmény által szervezett egyházi kötődésű programokon való részvételt.

A tanuló szüleinek vállalnia kell, hogy az itt használatos tankönyvek és felszerelések beszerzését, valamint az iskola pedagógiai programjában leírt, az egyházi jellegén túli helyi sajátosságokat, követelményeket.

Iskolán belül az azonos évfolyamú osztályok közül a művészeti osztályból a tanulók – indokolt esetben – átvételüket kérhetik a reálosztályba. A reálosztályokból is lehetőség van a művészeti osztályba kerülésre, ha a tanuló vállalja a plusz órákat, illetve egyes tantárgyakból a különbözeti vizsgát.

9.10.1.Átvétel más intézményekből a művészeti osztályokba

Előzetes beszélgetés során vizsgáljuk a jelentkező tanulmányi eredményét (magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika legalább jó), illetve megfelelő rajzkészségét. Felső tagozaton vállalni kell a jelentkezőnek a művészettörténet tantárgy pótlását, valamint a magasabb rajz óraszámú járó eszközszükségletet.

9.10.2.Az átvétel szabályai

Ha az igazgató engedélyezi a tanuló átvételét, a két iskola által tanított tantárgyak összehasonlítása alapján dönt arról, hogy a tanuló számára el kell-e rendelnie különbözeti vizsgát.

Évközi átvételkor a különbözeti vizsga időpontja megbeszélés szerint történik, egyébként általában az augusztusi vizsgaidőszakban szervezzük meg.

Évközi átvételnél a tanuló érdemjegyeit a volt iskolája által megküldött hiteles dokumentumok alapján az osztályfőnök átvezeti az osztályozási naplóba.

Az átvett tanulónak az esetleges tudásbeli hiányosságait a szaktanárok segítségével és útmutatásai szerint pótolnia kell.

9.11. A felvételi eljárás különös szabályai

A Nkt. 51. § (1) szerint, az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után, ha további felvételi, átvételi kérelmeket is tud teljesíteni, akkor előnyben részesíti a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat.

A Nkt. 50. §.(3/b) pontja szerint az általános iskolában nem szervezhető felvételi vizsga.

A tanulók felvételénél, illetve átvételénél az iskola előnyben részesíti

- az evangélikus felekezethez tartozó gyermekeket,
- a más történelmi egyház gyülekezetéhez tartozó gyermekeket,
- azon gyermeket, akiknek testvére már intézményünkbe jár,
- átvétel esetén a jó tanulmányi eredménnyel rendelkező tanuló előnyt élvez.

A 5. évfolyamon emelt rajz tantervű, úgynevezett művészeti osztályokba rajz-képességmérést végzünk.

9.11.1.Az általános iskola első évfolyamába való bekerülés feltételei

Az iskola épületének adottságai miatt jelenleg évenként két első osztályt indíthatunk. Beiskolázásnál előnyt élveznek az evangélikus felekezethez tartozó gyermekek. A kerületi gyermekek (80%-os feltöltöttségig) szintén előnyben részesülnek. Iskolánk szűkös helye, valamint központi elhelyezkedése szükségessé teszi a jelentkezők előzetes felmérését.

9.11.1.1. Az első évfolyamra kerülés általános feltételei

- megfelelő életkor,
- óvodai szakvélemény, iskolaérettség igazolása,
- az iskola világnézeti elkötelezettségének elfogadása

9.11.1.2. A művészeti osztályba a fentiekén kívül a következő szükséges

- szülői nyilatkozat a szakköri órák vállalásáról
- tanuló rajzkészség felmérése (ceruzafogás, kitarás, tanári instrukciók figyelembevétel, térkitöltés a rajzlapon, színhasználat, türelem)

10. AZ INTÉZMÉNY HELYI TANTERVE

Iskolánk a 2013/2014-es tanév szeptemberétől – első és ötödik évfolyamtól felmenő rendszerben – az Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendeletben megfogalmazottak szerint oktat. Az abban meghatározott célok, feladatok, követelmények valamennyi tantárgy esetében követendők, irányadók.

Az iskolának speciális jelleget ad az, hogy egyházi oktatási intézmény, ezért a tanulók keresztény emberré való nevelését elsődleges célunknak tekintjük. Az óraterv kötelezően választandó tantárgyak rendszerébe be kell építeni a hit és erkölcsstan oktatását, az Evangélikus Közlönyben megjelent: a Magyarországi Evangélikus Egyház Hittan tanterve alapján. Az említett tanterv értelmében hit- és erkölcsstan óraszámok az évfolyamokon két-két órában kerülnek beépítésre.

10.1. A választott kerettanterv (2020. évtől kifutó rendszerben)

A választott kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

10.1.1. A választható kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy megnevezése	Változat
Magyar nyelv és irodalom	A változat
Fizika	B változat
Kémia	B változat
Biológia-egészségtan	A változat
Ének-zene	A változat

10.2. A választott kerettanterv feletti óraszám (2020. évtől kifutó rendszerben)

A választott **kerettantervek** óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal:

Művészeti osztály óraterve

Óraterv a helyi tantervhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7	6+1	6+1
Idegen nyelvek	0+1	0+2	0+2	2+1
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan/Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2+1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	2+1+1
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezett órakeret	2	2	3	3
A tanuló heti összes óraszám	25	25	25	27
Hittan órakeret	+1	+1	+1	+1
Választható tanítási óra: sakk	1	1	1	1

Reálosztály óraterve

Óraterv a helyi tantervhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7	6+1	6+1
Idegen nyelvek	0+1	0+2	0+2	2+1
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan/Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika				0+1
Szabadon tervezett órakeret	2	2	3	3
A tanuló heti összes óraszám	25	25	25	27
Hittan órakeret	+1	+1	+1	+1
Választható tanítási óra: sakk	1	1	1	1

Művészeti osztály óraterve

Óraterv a helyi tantervhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	4
Idegen nyelvek	3+1	3+1	3+0,5	3+1
Matematika	4	3+1	3+0,5	3+1
Erkölcstan/Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc	1			
Vizuális kultúra	1+1	1+1	1+1	1+1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezett órakeret	2	3	3	3
A tanuló heti összes óraszám	28	28	31	31
Hittan órakeret	+1	+1	+1	+1
Művészettörténet	1	1	1	1
Választható tan.ó.: idegen ny.	1	1	1	1

Reálosztály óraterve

Óraterv a helyi tantervhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	4
Idegen nyelvek	3+1	3+1	3+0,5	3+1
Matematika	4	3+2	3+1,5	3+1
Erkölcstan/Hittan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	0+1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Média				0+1
Szabadon tervezett órakeret	2	3	3	3
A tanuló heti összes óraszám	28	28	31	31
Hittan órakeret	+1	+1	+1	+1
Választh. tan. óra: Informatika				1
Választható tan.ó.: idegen ny.	1	1	1	1

A kerettantervben meghatározottakon felül a kötelező és a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga a mellékletekben (külön kötve) található, a Helyi tantervben.

A Helyi tanterv az éves óraszámnak megfelelően, évfolyamokra lebontva tartalmazza a kerettanterv által meg nem határozott 10%-os időkeret felhasználását.

A 4. évfolyam emelt rajz tantervű, az ún. művészeti osztályokban a művészettörténet tantárgy választása kötelező.

10.3. Óratervek a 2020-21. tanévtől

A NAT 2020. évi módosítása következtében az iskolai óraterv táblák a 2020-21. tanévtől első és ötödik évfolyamon bevezetve, felmenő rendszerben módosulnak. Csökken a tanulók kötelező óraszám, illetve az iskola által szabadon tervezhető órák száma is. Az intézmény az új óraterv-háló megalkotásakor a következőkre fektette a hangsúlyt:

- Világnézetileg elkötelezett oktatási intézményként tanulóinkat heti két óra hitoktatásban részesítjük.
- Az iskola eddigi arculatát meghatározó képzőművészeti nevelést továbbra is kiemelten kezeljük.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az alapkészségek (matematika, magyar nyelv és irodalom) fejlesztésére.
- A társadalmi igényeknek is megfelelően továbbra is első évfolyamtól oktatjuk az idegen nyelvet.

Az óraterv táblázatokban a következő színjelöléseket használtuk:

- **Zöld karakterszín:** a műveltségi terület neve és a hozzá tartozó óraszámok kétéves bontásban.
- **Fekete betűszín:** a tantárgyak neve és alap órszáma.
- **Piros betűszín:** szabadon tervezhető órakeretek, illetve azok felosztása.
- **Kék karakterszín:** az alap óraszámok ajánlott felosztásától való intézményi eltérés.
- **Sárga mezőszín:** emelt szintű képzés órszámai.

10.3.1. Az alsó tagozat óraterve

Óraterv a helyi tantervhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7	6,5	3,5+1,5
Magyar nyelv és irodalom	14		10	
Idegen nyelvek	+1	+2	+2	2+0,5
Idegen nyelv	0		2	
Matematika	4	4	4	4
Matematika	8		8	
Erkölcstan	1	1	1	1
Hit- és erkölcstan	2		2	
Környezetismeret			1	1
Term.tud. és földrajz	0		2	
Ének-zene	2	2	1,5	1,5
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Művészetek	8		7	
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			0	2
Technológia	2		4	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Testnevelés és egészségfejl.	10		10	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló max. órakeret	24	24	24	25
Hittan órakeret	+1	+1	+1	+1

10.3.2.A felső tagozat óratervei

Tantárgyak	5. a	6. a	7.a	8. a	5. b	6. b	7. b	8. b				
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	0.5	3	0.5	4	4	3	0.5	3	0.5
Magyar nyelv és irodalom	8		6		8		6					
Idegen nyelvek	3	1	3		3	1	3		3	1	3	
Idegen nyelv	6		6		6		6					
Matematika	4	4	3	0.5	3	0.5	4	4	3	0.5	3	0.5
Matematika	8		6		8		6					
Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hit- és erkölcsstan	2		2		2		2					
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1				1				1
Hon- és népismeret		1				1				1		
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	5		5		5		5					
Természetismeret	2	2			2	2			2	2		
Fizika			1.5	1.5			1.5	1.5			1.5	1.5
Kémia			1.5	1.5			1.5	1.5			1.5	1.5
Biológia			1.5	1.5			1.5	1.5			1.5	1.5
Földrajz			1.5	1.5			1.5	1.5			1.5	1.5
Természettudomány és földrajz	4		12		4		12					
Ének-zene	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1
Dráma és színház				1				1				1
Vizuális kultúra	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Művészetek	5		5		5		5					
Digitális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1		1	1	1		1	1	1	
Technológia	4		3		4		3					
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Testnev. és egészségfejl.	10		10		10		10					
Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Közösségi nevelés	2		2		2		2					
Szabadon tervezhető órakeret	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1
Szabadon tervezhető órakeret	2		3		2		3					
Összes óra	28	28	30	30	28	28	30	30				
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30	28	28	30	30				
Hittan órakerete	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1				
Emelt szintű oktatás órakerete	2	2	2	2	2	2	2	2				

10.4. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Minden évben a rendelkezéseknek megfelelő ütemben kerül sor a tankönyvrendelésre. A tankönyvek kiválasztása munkaközösségenként történik az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Az iskolai oktatásban alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket a hivatalos tankönyvjegyzék alapján a műveltségterület oktatásában érintett pedagógusok közössége választja ki.

A szülőket az iskola a megelőző tanítási év végén tájékoztatja azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz, valamint az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, továbbá arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

10.4.1.A tankönyvek kiválasztásának szempontjai

- Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek.
- A tudományos pontosság párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő megfogalmazással és az ismeretek jól érthető, értelmezhető megfogalmazásával.
- Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse.
- Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a tantárgy iránt. (Megfelelő minőségű és tartalmú képanyag, didaktikus ábrák, érdekességek bemutatása, bűvárkodásra alkalmas feladatok stb.)
- A taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákot igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővésére.
- Szemléletmódjában közvetítse a természeti és a kulturális értékek felismerésének és megőrzésének fontosságát és ösztönözzön a felelős környezeti magatartásra.
- A tankönyv tananyag-elrendezése, szerkezete tegye lehetővé a differenciált tanórai és tanórán kívüli munka megszervezését.
- Felmenő rendszerben lehetőleg azonos tankönyvcsaládból tanuljanak a tanulók, hogy a tananyag egymásra épülése biztosítva legyen.
- Azonos évfolyamon az egyes tantárgyakból lehetőleg egyforma tankönyvet válasszanak.
- Azonos feltételek megléte esetén a kedvezőbb árú tankönyvek részesüljenek előnyben.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet).

A taneszközöket a tantervben szereplő taneszköz-listából a munkaközösség javaslata alapján kiválasztva, a tanterv bevezetésével párhuzamosan végezzük.

10.4.2.A tankönyvek térítésmentes igénybevétele

A tankönyveket állami normatíva alapján az intézmény térítésmentesen biztosítja tanulói részére.

Az első két évfolyamon a tankönyveket és munkafüzeteket a tanulók saját tulajdonba kapják.

Harmadik évfolyamtól a tankönyveket könyvtári kölcsönzés formájában biztosítja az intézmény, azokat a tanév végén, vagy az iskola elhagyásakor a könyvtárba sérülés- és hiánymentesen vissza kell szolgáltatni. A munkafüzeteket a tanulók ezen évfolyamokon is saját tulajdonba kapják.

10.5. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

10.5.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében különösen jelentős a tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Fokozatosan átvezetni a gyermekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

Nagy gondot kell fordítani a mozgáskultúra kielégítésére a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével.

Ki kell alakítani a tanulóban az önismeret és együttműködés készségét, az empátiát és a toleranciát, valamint a becsület és a bizalom értékeit. Lehetővé kell tenni a humánus értékek megismerését, a demokratikus magatartásformák gyakorlását.

A koncentráció és a relaxáció képességének megalapozásával az eredményes tanulást elő kell segíteni.

Meg kell tanulniuk, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen használják.

A tanuló számára váljék meghatározóvá a természet szeretete és a környezetkímélő, értékvédő magatartás.

Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra.

A tanuló életében kiemelkedő szerepe van a családnak, ezért meg kell ismertetni velük harmonikus családi mintát.

Meg kell tanulniuk, hogy az együttélés szabályait be kell tartani.

Megismertetni a tanulókkal a nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.

Segítse elő a tanítók példamutatása a tanulóban olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet.

10.5.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

Személyre szóló, fejlesztő értékelést kell alkalmazni.

A kreativitás fejlesztése.

Törekedni kell a tanuló egészséges terhelésének kialakítására, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyának megvalósítására.

Megerősíteni a kritikai gondolkodást és konfliktusok kezelését a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával.

El kell érni, hogy a helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával a tanulók képesek legyenek a társadalomban előforduló konfliktusok kezelésére.

A tanulási motiváció során nagy gondot kell fordítani a tanuló figyelmének, a tantárgy iránti érdeklődésének a felkeltésére, a tanulási készségek és ismeretek kreatív felhasználására és alkalmazására.

Képessé kell tenni a tanulókat a lelki egyensúlyuk megóvására, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére.

Meg kell értetni a tanulókkal, hogy a szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező ártrendeződések a családok egy részének működésében változásokat, zavarokat eredményeznek.

Arra kell törekedni, hogy a tanulók megértsék, összhangot kell teremteni az egyéni célok és a közjó között.

Sajátítsák el a tanulók azokat az ismereteket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.

10.5.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív, interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat (pármunka, páros munka, csoportmunka).

A tanulók a megszerzett ismeretek révén fejlesszék önálló gondolkodásukat, kreativitásukat.

A közjó iránti elkötelezettség kialakítása, minden olyan magatartási forma bemutatása, gyakoroltatása, amelyek révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a sokszínű társadalomban, képessé válhat a felmerülő konfliktusok megoldására.

Fokozatosan kialakítjuk, fejlesztjük a tanulóknál a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A tanulók ismerjék meg azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.

Fokozatosan kialakítjuk a gyerekekben a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberek iránti együttérző- és segítő magatartást.

A családdal együttműködve fel kell készíteni a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

Segítenünk kell a tanulókat a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében.

Hozzá kell segíteni a tanulókat, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra.

Megtanítani a gyerekekkel, hogy életük során elengedhetetlen az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség.

Tudatosítani, hogy Európa a magyarság tágabb hazája, ezért a tanulók, magyarságtudatukat megőrizve, ismerjék meg hazánk történelmét, sokszínű kultúráját.

Megértetni a tanulókkal, hogy az önfegyelem kihat egész felnőtt életükre.

10.5.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a

pályaválasztásra, pályaorientációra. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.

Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív, interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat (pármunka, páros munka, csoportmunka).

A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.

A tanulók ismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világában és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.

A médiatudatosságra nevelés során a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával.

A tanulók életkorához igazodva az iskola átfogó képet nyújt a munka világról, fejleszti a munkavállalói és vállalkozói kompetenciát.

Saját élményű tanuláson keresztül fejleszteni a tanulóknak a szociális érzékenységet és számos olyan képességet (együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Motiválni és segíteni kell a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Segítséget kell nyújtani a gyermekeknek, hogy felelős párkapcsolatok kialakítására legyenek képesek.

Életkoruknak megfelelően foglalkozni kell a szexuális kultúra kérdéseivel.

El kell érni, hogy megalapozott önismeretük révén szeretetteljes emberi kapcsolatokat alakítsanak ki, boldog, egészséges és kulturált egyén váljon belőlük.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a törvénytisztelő, cselekvő állampolgári magatartást.

Fejleszteni kell a tanulók kreatív, önálló kritikai gondolkodását, az elemzőképességét és a vitakultúráját.

Ki kell a tanulóknak alakítani a közösséghez való tartozást, a hazaszeretetet, és azt a felismerést, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége.

Legyenek képesek a tanulók az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek megértésére és megvitatására.

10.6. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Nkt. 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon:

A tanulók délelőtti tanítási rendjébe **legalább** három testnevelés órát építünk be. A fennmaradó két órát – lehetőség szerint – a tanítási nap utolsó órájához csatlakoztatva, tömegsport foglalkozás keretében valósítjuk meg.

E két órától azon tanulók kapnak felmentést, akik sportegyesületek leigazolt tagjai.

10.7. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Alsó tagozaton mindkét osztályban választható tantárgy a sakk, 1-3. évfolyamon az idegen nyelv.

A művészeti osztályokban felső tagozaton választható tantárgy a művészettörténet. Mindkét tagozaton heti két órában rajz szakkör működik.

A reálosztályokban 4-5. évfolyamon választható tantárgy az informatika, 8. évfolyamon pedig a média tantárgy.

Az iskolának minden év május közepéig fel kell mérnie, hogy a tanuló milyen szabadon választott tanítási órán kíván részt venni. A választott órára való jelentkezés írásban, a szülő aláírásával történik, legkésőbb május 20-ig.

A művészeti osztályok rajz szakköre kivételével a tanuló a tanév során egy alkalommal az igazgató engedélyével módosíthatja szakkörválasztását.

Mivel az általános iskolában a pedagógusválasztás nem kötelező és nem megoldható, ezért a választható tantárgyakat és foglalkozásokat vezető tanárok kijelölése a mindenkor tantervvel összhangban történik.

A tanterveket – azok terjedelme miatt – külön dokumentum tartalmazza.

10.8. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

10.8.1. Erdei iskola

Az 5. évfolyam számára minden tanévben erdei iskolát szervezünk (3-5 nap). A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik.

Az erdei iskolai foglalkozásokon részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni. Az iskola alapítványa is hozzájárul az erdei iskola programjainak költségeihez.

10.8.2. Múzeumi foglalkozások

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle köznevelési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

10.8.3. Könyvtári foglalkozások

A tanulók egyéni tanulását, önképzését, a gyűjtőmunkák elkészítését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Néhány tantárgy órakeretén belül a tanulók könyvtári órákon megismerik a könyvtár szerkezetét, felépítését, a katalógizálást, melyet önálló kutatómunkáik során hasznosíthatnak.

10.8.4. Tanulmányi – osztálykirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.

Az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson a tanulók megismerkednek hazánk nevezetességeivel, természeti szépségeivel.

A kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

10.8.5. Projektoktatás

„A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja”.

A projekt módszer fő értéke a munkafolyamat: a gondolkodási folyamat, a gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.

A projektoktatásra tanítási órákon és tanítási órákon kívül számos lehetőség kínálkozik, pl. „csendes-nap” az egészségnevelés, testi nevelés és környezeti nevelés.

10.8.6. Sakkpalota módszer alkalmazása

A Sakkpalota program Polgár Judit Sakk Alapítvány által kidolgozott, egyedülálló, új módszertani program, mely az általános képességfejlesztésre, a logikus és kreatív gondolkodás elősegítésére, a digitális korban fellépő gondolkodásfejlődési hiányosságok pótlására készült.

A program a sakk alapszabályait és eszközrendszerét használva épül be az általános tanterv alaptantárgyaiba, előmozdítva ezzel azok készségszintű elsajátítását. A sakkjáték elsajátítása nem cél, hanem eszköz a logikus, kreatív gondolkodás fejlesztésére.

A Sakkpalota program módszerét iskolánkban az 1. és 2. évfolyamon, a délutáni foglalkozások keretében ismerik meg a tanulók. A tanultakat a délelőtti tanórák keretében alkalmazzák az alsó tagozaton.

10.8.7. Aktív tanulás

A tanulóknak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. (A tanulási

tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását.) A tevékenységekre épülő tanulás szervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.

10.8.8. Differenciált egyéni munka

A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a (minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető

tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő,) differenciált céljelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulás szervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

10.8.9. Tantárgyi integráció, teamtanítás

Előremutató folyamatként értékelhető a teamtanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg.

A pedagógus lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).

A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba.

10.8.10. Tehetség gondozás

A tehetség gondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban alkalmazzuk. A tehetséges tanulók nevelésében a tanulási fókusz és az érdeklődést megfelelően motiváló feladatokkal tartjuk fenn.

10.9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az iskolai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a hátrányos helyzetű családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókat, a sajátos nevelési igényű tanulókat, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat, valamint az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekeket integráltan oktatjuk.

A gyermekek érdekében hatékony együttműködésre törekszünk a szülőkkel, a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközösséggel, a gyermekjóléti központtal, a Nevelési Tanácsadóval, Rákosmente Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel.

Arra törekszünk, hogy az iskola tanulóiban tudatosodjon, hogy minden ember más, legyenek toleránsak, fogadják el a másságot, **ennek érdekében érzékenyítő programokat szervezünk, lehetőleg külső intézmények, egyházi szervezetek bevonásával. Szegény sorsú gyermekek és családjaik humanitárius segítségnyújtásával is érzékenyítjük tanítványainkat.**

Az inkluzív, személyiségre orientált oktatásra törekszünk.

10.10. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A Nkt. 54.§ (3.,4.) bekezdése előírja, hogy az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam végén és a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanuló értékelése érdemjeggyel történik.

BTM, SNI-s gyerekek esetén – akik szakvéleményében az osztályzatokkal történő értékelés helyett szóveges minősítő értékelést ír elő a bizottság – a következő értékelések kerülnek be a bizonyítványba: kiválóan, jól, vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. Esetükben nincs bukás az érintett tantárgyból.

Sakk: szabadon választható tantárgy értékelése a teljes alsó tagozaton szóveges értékeléssel történik, a következő három kategória megjelölésével: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt. Ezen értékelés nem minősítő értékelés, így osztályzatra nem váltható, és nem számít bele a tanulmányi átlagba.

10.10.1. Értékelési alapelvek

- Az értékelés legyen objektív, érvényes és megbízható.

- Az értékelés személyre szabott, fejlesztő, ösztönző jellegű legyen.
- Sokoldalú legyen az értékelési rendszer, a pedagógusok alkalmazzanak változatos értékelési formákat.
- Az értékelés feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének.
- Tantárgytól függetlenül minden pedagógusnak kiemelt figyelmet kell fordítania a szép, helyes magyar beszéd tanítására, a kifejezőkészségre, az előadói készségre.
- Havonta legalább egy, 0,5 órás tantárgy esetén félévente legalább három érdemjegynek kell a naplóba kerülnie.
- Házi feladat hiányaért elégtelen osztályzat nem adható.
- A féléves tantárgy osztályzata év végén bekerül a bizonyítványba.

Tudatosítani kell a szülőknél és a tanulóknál, hogy az osztályzatok nem egyenlő súllyal szerepelnek az évi és a félévi értékelésnél. A témazárók érdemjegyei (piros szín) többet jelentenek, mint egy-egy röpdolgozat (fekete szín), vagy egy óra anyagából történő szóbeli felelet (fekete szín). Másként vesszük figyelembe a gyűjtőmunkát, kiselőadásokat, valamint a tanórai pontokból összegyűjtött jegyeket (kék szín). **Témaközi dolgozat (zöld).**

Három alapvető funkciója van az értékelésnek, ezek alapvetően a tanulók tantárgyi teljesítményének minősítésére koncentrálnak.

- diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés a tanulás kezdetén, azaz a tanulók előzetes tudásának feltárására irányul, hol maradtak le, hol haladtak gyorsabban,
- formatív (fejlesztő-formáló) értékelés a tanulás folyamatában, azaz a tanulási hibák és nehézségek feltárására, segítségére irányul. Ez nem csak az értékelő számára jelent tudatosítást, hanem az értékelteknek is, mert információkat és ösztönzést kapnak az önértékeléshez,
- szummatív (lezáró-minősítő) értékelés a tanulási szakasz végén, azaz a tanuló teljesítményének viszonyítása a követelményekhez. A tanulót teljesítménye alapján kategóriákba sorolják és minősítik. A minősítés szelektálja a tanulókat, mert egy bizonyos szint alatti eredménnyel nem léphetnek tovább. A szummatív értékelés gyakori formája a vizsga, mely igazolhatja a végzettséget, a megfelelő képzettséget.

A SNI-s és BTM-s gyermekek számonkérése a mindenkori érvényes jogszabályok és a szakértői véleményben meghatározottak alapján történik.

A tanulók munkájának ellenőrzése, értékelése folyamatosan, naponta történik. A tanulók munkáját mindig értékelni kell, úgyelve a pozitív előre mutató, biztató hangra.

10.10.2. Írásbeli feladatok értékelése

10.10.2.1. Alapelvek

- Az írásbeli beszámoló a tanulók értékelésének fontos, de nem kizárólagos alapja.
 - Mindig a tanulók életkori sajátosságai határozzák meg a beszámolók mennyiségét, formáját és a feladatok nehézségi fokát.
 - Az írásbeli beszámolókat ellenőrizzük és értékeljük: írásban vagy szóban, jeggyel vagy szóveszen.
 - A szülőknél lehetővé tesszük valamennyi írásbeli beszámoló, (dolgozatok, témazárók) megtekintését (kiosztással vagy fogadóórán).
 - Az alsó tagozatos tanulók esetén, egy tanítási napon maximum egy olyan írásbeli számonkérés lehet, amelynek időtartama harminc percnél több.
 - A tanulási folyamat közben tét nélküli, formatív értékelést végzünk, mely révén a diák információt kap tudásáról, illetve hiányosságairól.

10.10.2.2. Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái

- Írásbeli felelet
- témaközi dolgozat
- témazáró dolgozat
- röpdolgozat
- házi dolgozat (fogalmazás, olvasónapló, gyűjtőmunka, stb.)
- év eleji, félévi, év végi felmérés

Írásbeli felelet - az utolsó két óra anyagából íratható. Az 1-2. évfolyamon az előző órán bejelentendő, a 3-8. évfolyamon bejelentés nélkül bármikor íratható. A naplóban fekete színnel jelöljük.

Témaközi írásbeli dolgozat - a témakör 3-5 tananyagára terjedhet ki, előző órán bejelentendő. Maximum 30 perces írásbeli számonkérés.

Témazáró dolgozat - a témakör lezárása, összefoglalása és gyakorlása után írható szummatív értékelés. Az 1-4. évfolyamon két héttel, az 5-8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását és a követelményeket. Egy teljes tanórát vesznek igénybe. A naplóban piros színnel jelöljük.

Röpdolgozat – az előző óra anyagából vagy a gyakorló óra feladataiból íratjuk. Nem kötelező előre bejelenteni. A kérdéseket szóban is elmondhatjuk, vagy lediktálhatjuk. Javítás után a tanulók megkaphatják a dolgozatot. A naplóban fekete színnel jelöljük.

Év eleji, félévi, év végi felmérések - alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak, a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után kerül sor rájuk, s megtörtént az előzetes bejelentés. A naplóban piros színnel jelöljük.

Házi dolgozat - a házi dolgozat téma- és feladatkörét legalább két héttel a beadási határidő előtt kell kijelölni. A tananyag ismeretbővítése céljából készítik a tanulók. Mindenféle segédeszközt/segítséget felhasználhatnak az elkészítése során (internet, könyvtár, szülő, stb.) Az elkészítéséhez hosszabb időt biztosítunk.

Olvasónapló:

- A tanár előírásai, szempontjai szerint készítik a tanulók;
- Elkészítéséhez hosszabb idő – 2-3 hónap – áll rendelkezésre.

Gyűjtőmunka:

- Célja, hogy a tanulók önálló munkával is bővítsék ismereteiket;
- Művészettörténet tantárgynál évi egy gyűjtőmunka kötelező;
- A munka elkészítésére a tanulóknak 1 hónap áll rendelkezésre

A házi dolgozatok értékelése 5-8. évfolyamon osztályzatokkal történik, be nem nyújtásuk a feladat elégtelen megoldásával egyenértékű. A naplóban általában zöld színnel jelöljük, nagyobb terjedlem esetén piros jegy is adható.

A tanórán elkészített írásbeli munkákat legkésőbb a megíratástól számított két héten ki kell javítani.

10.10.2.3. Az írásbeli értékelés korlátai

- Egy tanítási napon két témazárónál többet nem írathatunk. A dolgozatot írató tanár társai tájékoztatása érdekében az osztálynapló haladási részébe legalább egy héttel korábban ceruzával beírja az adott napra a témazáró dolgozat tényét.
- Röpdolgozatot egyéni mérlegelés szerint, de lehetőleg ne minden órán – a szóbeli számonkérés módszerét is alkalmazva – használjuk

10.10.2.4. Az írásbeli beszámolók szerepe és súlya az értékelésben

- A témazáró jegye kétszeresen számít.
- A röpdolgozat írásbeli feleletnek minősül, egyszeres jegy.
- A témaközi dolgozat írásbeli feleletnek minősül, másfélszeres jegy.
- Lehetséges több kisebb jelentőségű röpdolgozat jegyeit átlagolni, egyszeres jegy.
- A zöld színnel jelölt jegyek 1 szorzóval rendelkeznek.
- A kék színnel jelölt jegyek 0,5 szorzóval rendelkeznek.

10.10.3. Szóbeli feladatok értékelése**10.10.3.1. Szóbeli beszámolás fajtái**

- felelet: adott tananyagból, memoriterből
- feladat szóbeli megoldása
- kiselőadás, beszámolók
- kutatómunka, gyűjtőmunka eredményének ismertetése
- grafikonok, diagramok, statisztikai adatok és egyéb elemzések
- önálló vélemény megfogalmazása
- egyéb tanórai szereplés

A szóbeli beszámolóknál általános követelmény a helyes tantárgyi tartalmakon túl:

- nyelvtani és stilisztikai szempontból is helyes kifejezés és mondat szerkesztés;
- évfolyamtól függően a két, három, vagy több mondatos, összefüggő előadásmód;
- a szóbeli feleleteket fekete színnel jelöljük.

10.10.3.2. Az értékelés módja

Az értékelés alapja az iskola helyi tantervének követelményrendszere.

Az értékelés osztályzatokkal történik, 5 fokozatú számskálával. Az osztályzat (érdemjegy)

- jeles (5) - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes,
- jó (4) - ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását,
- közepes (3) - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti. Csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását,
- elégséges (2) - ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nevelői segítséggel képes önálló feladatvégzésre, •
- elégtelen (1) - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, nevelői segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre

10.11. Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanulók a tanórákon írásbeli és szóbeli házi feladatot kapnak, melynek megtanulására otthon, a napköziben vagy a tanulószobai foglalkozáson kerül sor.

A házi feladat önálló elvégzéséhez a napköziben és a tanulószobán nyugodt körülményeket kell biztosítani a tanulók számára. A szaktanároknak arra kell törekedni, hogy a feladott házi feladatok mennyisége a tanulási időben egy átlagos képességű tanuló számára is elsajátítható legyen.

10.11.1. A házi feladat meghatározása

A házi feladat a tananyag menetében minden olyan feladat, amelyet a tanítási időn kívül, egyéni munkával végeznek el a tanulók. Ez szóbeli, írásbeli, rajzos, vagy gyakorlati feladat egyaránt lehet.

Házi feladat típusai:

- A tanítási órán rögzített ismeretek megszilárdítása, emlékezetbe vésése és további gyakorlása.
- Egyes esetekben a következő órán végzendő munkát készíti elő anyaggyűjtéssel, megfigyeléssel, stb.
- Terjedelmesebb anyagrész önálló, gyakran alkotó jellegű feldolgozása megszabott határidőre (házi olvasmányok).

A házi feladat akkor szolgálja célszerűen az alkotási folyamatban megoldandó didaktikai feladatokat, ha az ismeretek elsajátítása szempontjából szükséges és a tanuló felkészültségének megfelelő, tanulásra alkalmas tevékenységekkel egészíti ki a tanítási órákon végzett munkát.

A tanulók érdeklődésében, felkészültségében megmutatkozó egyéni különbségekhez való alkalmazkodás, differenciálás a házi feladatok kijelölésben is érvényesülhet.

Az írásbeli és a szóbeli házi feladatok meghatározásának korlátai és elvei

- Valósuljon meg a szóbeli és az írásbeli feladatok arányos elosztása.
- Szünetekre, hétvégére, más munkaszüneti napokra hivatkozva a házi feladat mennyisége nem lehet több mint abban az esetben, ha a felkészülésre álló időt nem hosszabbítja meg ünnepnap.
- Nem adható olyan házi feladat, amelyet a tanuló életkora és meglévő ismeretei birtokában önállóan nem tud elvégezni.
- Órai feldolgozásra tervezett tananyag nem adható házi feladatnak. Ha a tanítási órán az anyagot nem sikerült befejezni, akkor más, az előző órák anyagához kapcsolódó házi feladatot kell adni.
- A házi dolgozat értékelésénél semmi olyan plusz nem növelheti az érdemjegy értékét, amit a tanuló saját erejéből, önállóan, szülői segítség nélkül nem tud elvégezni (fénymásolat, fénykép, gépelés, stb.). Ezeknek az eszközöknek a használatára a dolgozat előkészítése során sem ösztönözhető a tanuló, kivéve akkor, ha az iskola a dolgozat elkészítéséhez az intézményben lévő fénymásolót, számítógépet, fényképezőgépet, stb. a tanuló rendelkezésére bocsátja.
- A házi feladat előkészítése, de főleg kijelölése során egyértelműnek kell lenni, hogy a feladat mindenki számára kötelező házi feladat, házi dolgozat, vagy választható szorgalmi feladat.
- A szorgalmi feladatra adott osztályzat csak abban az esetben számítható be a tanuló érdemjegyébe, ha azt a tanuló kéri.
- A gondolkodást, kreativitást igénylő házi feladatok gyakoriságát növelni kell.
- Minden szaktanár kötelessége az általa tanított tantárgy hatékony tanulási módszerének bemutatásával, rendszeres gyakoroltatásával segíteni a tanulók otthoni munkáját.
- Az intézmény kötelessége, hogy a tantestület minden tagjának biztosítsa a hatékony tanulási módszerek elsajátításának lehetőségét.

10.12. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

10.12.1. A csoportbontás elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet és a csoport létszám, illetve az eszközellátottság függvényében az informatikát és a technikát. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és a tanulók tudásának megalapozására.

10.12.2. Egyéb foglalkozások

A választható tantárgyak és foglalkozások esetében a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

10.12.3. Napközi otthon

A napközis és iskolaotthonos csoportokat, felsőbb évfolyamokon a tanulószobai foglalkozást a szülők igényei alapján szervezzük.

Általános célkitűzések:

- Egyenletes napi terhelés biztosítása kisiskolás korban.
- Helyes tanulási módszerek elsajátításával a tanulási idő jobb kihasználását elérni.
- Megtanítani tanulóinkat a szabadidő célszerűbb, jobb, értelmesebb eltöltésére, ezáltal a napköziben, iskolaotthonban töltött időt színesebbé tenni.
- Tanulóink játékkultúrájának fejlesztése.

Anyagi helyzetüktől függően a szülők több befizetési lehetőség közül választhatnak:

- napközit fizet (napi háromszori étkezés),
- menzát fizet (csak ebéd),
- nem fizet semmit, de kérheti a napközis szolgáltatást (otthonról biztosítja az enniivalót).

10.12.4. Tanulószoba

Megfelelő számú jelentkező (minimum 15 szülő) esetén felsőbb évfolyamos tanulók számára biztosítja az iskola.

10.12.5. Ügyelet

A szülői igényeket vesszük figyelembe akkor, amikor reggeli és esti ügyeletet szervezünk.

10.12.6. Szakkörök

Szakköröket a magasabb szintű képzés érdekében indítjuk a tanulók érdeklődésétől függően a munkaközösség vezetőik javaslata alapján. A szakkörök vezetőit az igazgató bízza meg. A foglalkozások előre meghatározott tematika alapján történnek. Jellegük szerint lehetnek:

- szakköri foglalkozás (pl.: festészet, grafika, szobrászat, stb.) a művészeti osztályosok számára,
- tehetséggondozó szakkör,
- középiskolára készítő szakkör,
- komplex (alsós) szakkör,
- természettudományi szakkör,
- hobbijellegű szakkör, stb.

10.12.7. Énekkar

Az énekkar vezetője az igazgató által megbízott kórusvezető tanár. Biztosítja az iskolai ünnepélyek, rendezvények zenei programját, valamint munkájával szervesen illeszkedik a művészeti neveléshez.

10.12.8. Sport

A tanórán kívül - délutáni foglalkozások keretében - különböző mozgásformák gyakorlására biztosít lehetőséget az Iskolai Sportkör, továbbá külső egyesületek is szélesítik a választéket.

A délelőtti testnevelést tenisz, valamint úszás oktatás (második évfolyam) színesíti az alsó tagozaton.

10.12.9. Táborok

Minden évben két-három alkalommal 6-10 napos önköltséges „nyaralótábort”, hittan tábort, valamint évente erdei iskolát szervezünk tanulóink részére. Ezeknek a táboroknak nincs állandó helyszíne.

Célunk a szabadidő tartalmas eltöltésének biztosítása. Törekszünk arra, hogy minél kevesebb anyagi megterhelést jelentsen a szülőknek, valamint minél több tanuló lehetőséget kapjon táborozásra.

10.12.10. Külföldi utazások

Elsősorban művészeti osztályos tanulóink kapnak lehetőséget, hogy ne csak a könyvek alapján ismerkedjenek meg a különböző kultúrákkal és képzőművészeti alkotásokkal, hanem személyes élmények alapján is. Iskolánk ennek érdekében külföldre is szervez utazásokat, melynek költségeit az utazók állják.

Igény esetén az idegen nyelv tanulásának anyanyelvi környezetben történő elmélyítésére is szervezünk külföldi utakat.

10.13. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A Nkt. 80.§ (1) bekezdése alapján országos mérés, értékelés keretében gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról. A vizsgálatot a tanév rendjéről szóló rendeletben meghatározott időpontban kell megszervezni a korábbi években rendelkezésre bocsátott, a fittség vizsgálatára alkalmas módszertani anyagok alapján.

A NETFIT-ben 4 kategóriában történik a felmérés:

- Testösszetétel és tápláltsági profil
 - Itt a gyermekek testalkatát, testösszetételét (csontozat, izomzat, zsír, stb.) vizsgálják meg.
- Aerob fittségi profil
 - Állóképességi tesztek alapján tekintjük meg milyen a gyermekek állóképessége fokozatos terhelés mellett (ingafutás tesz).
- Vázizomzat fittségi profil
 - Az itt végzett gyakorlatok: ütemezett hasizom, törzsemelés, ütemezett fekvőtámasz, kézi szorítóerő és helyből távolugrás.
- Hajlékonysági profil
 - Mindkét nemnél elsődleges célunk az ízületi hajlékonyság/lazaság fejlesztése.

Értékelésnél figyelembe vesszük a tanuló önmagához viszonyított fejlődését.

10.13.1. Általános vizsgálati szempontok

- A tanulók általános fizikai teherbíró-képességének fokozatos fejlesztése, mérése, az iskolai testnevelés részévé, kiemelkedő feladatává kell, hogy váljék.
- A vizsgálat megkezdése előtt a próbázónak tisztában kell lennie a vizsgálat céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.
- A vizsgálati módszert, az erre a célra elkészített mérési útmutató alapján kell elvégezni.
- A próbákat az év folyamán az Oktatási Hivatal által kiadott Tanév rendje program szerint kell elvégezni.
- Az általános fizikai teherbíró-képesség pontértékeinek meghatározása a táblázatok alapján történik.
- A motorikus próbákat sportöltözetben, jól szellőző, tornateremben vagy sportudvaron, célszerű végrehajtani.

- Minden motorikus próba elvégzését általános és speciális bemelegítés előzze meg.
- Az általános testi erő, erő-állóképesség mérésére alkalmazott próbák közül a dinamikus erőmérésére alkalmazott próbák közül több, (legalább három) kísérleti lehetőséget kell biztosítani, melyből a legjobb teljesítmény alapján kell a pontértékeket a táblázatban megkeresni és az adatlapra feljegyezni.
- Az általános fizikai teherbíró-képesség közös mérése és értékelése során el kell érni, hogy a tanulók elméletben és gyakorlatban is megszerezzék azokat az alapvető élettani, egészségügyi és edzésméleti ismereteket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a fizikai állapotuk szinten tartásához, szükség esetén fejlesztéséhez, valamint szintjének ellenőrzéséhez.
- A fizikai teljesítmény mérésére, értékelésére alkalmas próbákat legcélszerűbb annak a pedagógusnak végeznie, aki a tanulók testi nevelésével foglalkozik.

A pontérték táblázatok az Oktatási Hivatal kiadványában találhatóak.

10.14. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési célok

10.14.1. Az iskola egészségnevelési célok

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy

- elősegítse a tanulók pozitív egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását;
- felismertetni a tanulókkal, hogy az egészségügyi ismeretek kulturált elsajátítása is része az általános műveltségnek;
- a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében;
- a tanulók a különféle tanórákon már megszerzett ismereteiket fejlesszék;
- tudják, milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között;
- saját meghozott döntéseikre, kötelezettség-vállalásaikra, elhatározásaikra reagáljanak, és szükség esetén azokat felül tudják bírálni;
- a tanulók megismerjék a mozgásnak mind a testi, mind a lelki egyensúlyra gyakorolt kedvező élettani hatását.

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az életkorral járó biológiai, pszichohigiénés, életmódi tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);
- az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiség fejlesztése;
- az egészségérték tudatosítása.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel. Segítségével sikerül megértetni a tanulókkal, hogy az egészség, a kiegyensúlyozott életvitel érték.

10.14.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy

- elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását;
- megértetni és elfogadtatni a tanulókkal, hogy mi emberek, a körülöttünk élő állatok, és növények mindannyian a természet részei vagyunk, és egészségünket erősen befolyásolja annak minősége;

- az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása;
- az „Öko-iskola” cím megtartása és gyakorlatának továbbfejlesztése;
- az egészséges jövő érdekében tudatos környezetkímélő, környezetbarát, környezetvédő magatartást kell kialakítani.

A környezettudatos nevelés eredményeként a tanuló

- nem károsítja szándékosan környezetét;
- szűkebb környezetét megóvjaa, tisztán tartja;
- tevékenyen részt vesz az iskola hulladékgyűjtő- és takarító akcióiban;
- elutasítja a pazarló-, a környezetszennyező- és környezetpusztító magatartást;
- takarékoskodik az energiával;
- megosztja környezetvédő szemléletét társaival, családjával.

10.15. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanulók magatartását iskolánkban a gyakorlati életben várható és teljesíthető magatartás alapján értékeljük. Törekszünk a szülőket szöveges értékeléssel tájékoztatni.

10.15.1. A magatartás értékelésének elvei

Példás magatartású az a tanuló, aki

- társaival, nevelőivel, szüleivel tisztelettudó, udvarias és segítőkész az iskolában és az iskolán kívül is;
- órai és órán kívüli magatartása is életkorának megfelelően fegyelmezett;
- nyelvi fordulataiban kerül a durva, trágár kifejezéseket;
- képes életkorának megfelelően kulturáltan fellépni maga és szűkebb környezete érdekében;
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára;
- szándékosan soha kárt nem okoz;
- kerül a durvaságot, szeretettel közelít társai felé, tapintatos és segítőkész;
- a közösségi életben aktívan tevékenykedik, a DÖK munkáját támogatja;
- szívesen, önként vállal feladatokat, a rábízott feladatokat pontosan elvégzi, öregbíti iskolája hírnevét;
- a házirendet és illemszabályokat betartja,

Jó magatartású az a tanuló,

- akinek cselekedeteit a jóra vágyó hajlam irányítja, de időnként a körülmények hatására ettől eltér;
- órai és órán kívüli viselkedése többnyire fegyelmezett;
- aki igyekszik elkerülni a durvaságot, ám a játék, a munka hevében ez nem mindig sikerül;
- aki szereti társait, elismeri mások sikereit, eredményeit, de cselekedeteit, ítéleteit időnként az indulat vezérli;
- aki tiszteli a felnőtteket, társait, udvariasan viselkedik;
- aki trágár, durva kifejezéseket nem használ;
- aki feladatait becsülettel elvégzi, de közösségért vállalt munkára önként ritkán vállalkozik;
- aki ügyel környezete rendjére, megjelenése, ruházkodása nem kihívó;
- aki ismeri és betartja az iskola házirendjét, életkorának megfelelő illemszabályokat;

Változó magatartású az a tanuló, aki

- cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így gyakran vét a házirend ellen, bár kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak betartására;

- néha zavarja a tanórai munkát, órán kívül is többször fegyelmezetlen;
- játékban, közösségi munkában többször durva;
- a viselkedési szabályokat csak ismételt figyelmeztetéssel tudja betartani;
- társaival szemben közömbös, általában nem segít, ez alól csak közeli barátai kivételek;
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg;
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, ha nem is kellő figyelemmel;
- környezete rendjéért önként semmit nem tesz;

Rossz magatartású az a tanuló, aki

- nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet és az illedelmes viselkedési szabályokat;
- társaival, nevelőivel, szüleivel szemben tiszteletlen, udvariatlan, nyegle, gyakran bosszantja őket;
- visszaél fizikai fölényével; szereti, ha társai félnek tőle; gyakran durva;
- a közösség fejlődését hátráltatja, szándékosan árt a közösségnek, a tanórai munkát szándékosan zavarja, akadályozza; órán kívül is fegyelmezetlen;
- nem becsüli közössége értékeit;
- szándékosan rongálja környezetét;
- az iskolai és iskolán kívüli viselkedésével rossz példát mutat társainak;
- a DÖK munkáját hátráltatja;
- durván beszél, verekszik.

Az értékelés megállapításakor a felsorolt jellemző nagy többségének érvényesülése esetén kapja a diák az adott osztályzatot.

10.15.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei**Példás szorgalmú az a tanuló, aki**

- tanulmányi munkájában kitartóan aktív, igényli tudása bővítését, céltudatosan és észszerűen szervezi meg munkáját;
- munkavégzése pontos, megbízható, igényes, minden tárgyban elvégzi feladatait;
- házi feladata és felszerelése általában hiánytalan;
- önálló munkavégzésre képes, önellenőrzése pontos;
- kötelességtudata magas fokú, rendszeresen készül, figyel, érdeklődik, együttműködő;
- érdeklődése az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed, gyűjtőmunkát végez, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismereteit megosztja társaival;
- ha alkalma adódik, versenyeken öregbíti iskolája hírnevét;
- jó eredmények elérésére törekszik (játékban, tanulásban, munkában).

Jó szorgalmú az a tanuló, aki

- tanulmányi munkájában figyelmes, képességeihez mérten általában szorgalmas;
- munkavégzése rendszeres és megbízható, az órákra lelkiismeretesen felkészül, és azokon részt vesz;
- nem mindig aktív, de a munkába bevonható;
- mulasztás esetén pótolja feladatait;
- ösztönzésre rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát;
- érdeklődése általában megmarad az iskolai tananyagon belül, gyűjtőmunkát ritkán végez, de önművelésre képes.

Változó szorgalmú az a tanuló,

- akinek tanulmányi munkája ingadozó, nem teljesíti kötelességeit mindig képességei szerint;

- akinek munkavégzése rendszertelen; időnként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan, felületes;
- aki önállóan, passzív, csak utasításra kezd munkához, felszólításra ellenőrzi önmagát;
- akinek felkészültsége változó, gyakran hiányos a házi feladata és felszerelése;
- akit szétszórtság jellemez.

Hanyag a szorgalma annak a tanulónak,

- akinek tanulmányi munkája hanyag, nagyon keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- akinek munkavégzése figyelmetlen, megbízhatatlan, feladatait legtöbbször nem végzi el;
- felszerelése, házi feladata többnyire nincs;
- aki nem, vagy csak ritkán hajlandó munkavégzésre, önellenőrzése gyenge vagy nincs;
- aki nem törődik kötelességeivel;
- akit érdektelenség, teljes közöny jellemez.

Az értékelés megállapításakor a felsorolt jellemző nagy többségének érvényesülése esetén kapja a diák az adott osztályzatot.

10.15.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei**10.15.3.1. A tanuló jutalmazásának elvei**

Azt a tanulót, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

A kiemelkedő teljesítmény, illetve magatartás alapesetei:

- kiemelkedő valamely tantárgyban;
- jó eredményt ér el tanulmányi versenyen;
- hosszútávon-átlagon felül szorgalmas;
- eredményes kulturális tevékenységet folytat;
- kimagasló sportteljesítményt ér el;
- a közösségi életben tartósan jó szervező és irányító tevékenységet végez.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, példamutatóan egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

10.15.3.2. A jutalmazás formái

Az iskolában elismerésként a következő formában adhatók dicsérek:

- szóban, írásban, a tájékoztató füzetben keresztül;
- oklevél;
- jutalomkönyv, vagy tárgyi jutalom;
- pénzjutalom (pályázat, papírgyűjtés),
- egyéb.

A jutalmak odaitéléséről - az adott pedagógus, illetve testület javaslatának meghallgatása után - az osztályfőnök, a tantárgyi jutalmakról a szaktanár dönt.

Írásos dicsérek

Az írásbeli dicséretet az osztálynapló megjegyzés rovatába dátummal be kell vezetni.

Diáktanács vezetői dicséret

- egy-egy közösségi feladatban nyújtott átlagosnál jobb teljesítésért (pl. hulladékgyűjtés, kirándulás, műsor összeállítás, illetve szereplés, stb.);

- diákvezetői munkáért (éves munka, erdei tábor, stb.).

Szaktanári, napközis vezetői dicséret

- egy-egy szaktárgyban elért kiemelkedően szép eredményért;
- gyűjtő és búvárkodó munkáért;
- a szertár eszközkészletének (tanulók által elkészíthető) bővítéséért;
- gyengébb társaknak nyújtott rendszeres és eredményes segítségért;
- iskolai és kerületi versenyeken való eredményes szereplésért.

Osztályfőnöki dicséret

- példás magatartásért és szorgalomért;
- egy-egy közösségi feladat megoldásában nyújtott átlagosnál jobb teljesítésért (pl. hulladékgyűjtés, kirándulás, műsor összeállítás, illetve szereplés, stb.);
- osztályszintű közéleti megbízatások (pl. hetesi teendők, felelősök, stb.) példás teljesítéséért;
- osztálytermek dekorálásáért, a berendezések következetes védelméért, tisztaságának megőrzéséért;
- a szorgalomban beállt kedvező és tartósnak látszó változásért.

Igazgatói dicséret (az iskola közössége előtt ki kell hirdetni)

- kerületi, budapesti, illetve országos versenyeken való eredményes szereplésért;
- az iskolában tanúsított olyan szintű magatartásért, szorgalomért és közösségi munkáért, mely példa értékű az egész osztályközösségre, s melyet már az adott tanévben osztályfőnöki dicsérettel elismertek;
- iskolai rendezvényeken való kimagasló szereplésért;
- az iskolán kívüli olyan nemes tanulói cselekedetért, magatartásért, mely az iskola jó hírét növeli.

Nevelőtestületi dicséret

A bizonyítványban általános nevelőtestületi dicséretben részesül, aki alsó tagozaton valamennyi, felső tagozaton legalább négy elméleti tárgyból kitűnő minősítést kap.

Tantárgyi dicséret

Az egész évben kiemelkedő tanulmányi munkát végzett tanulók tantárgyi dicséretét a bizonyítványba „kitűnő” bejegyzéssel kell bevezetni.

Oklevél

Tanév közben a házi versenyek 1–3. helyezéseért adhatók oklevelek.

Tanév végén adható oklevelek:

- kiemelkedő közösségi munkáért;
- kiemelkedő magatartásért;
- kiemelkedő szorgalomért;
- kiemelkedő sportteljesítményért;
- kitűnő bizonyítványért;
- alsó tagozaton jeles bizonyítványért (4,8–4,9 közötti tanulmányi átlag);
- felső tagozaton jó/jeles bizonyítványért (4,6–4,9 közötti tanulmányi átlag);
- szülőknek kiemelkedő közösségi munkáért.

Az okleveleket az osztályfőnök, az osztályközösség előtt adja át.

Jutalomkönyv

Jutalomkönyv a következő eredményekért adható:

- alsó tagozaton: kitűnő bizonyítványért,
- felső tagozaton: jeles/kitűnő bizonyítványért (4,8–5,0 közötti tanulmányi átlag),
- általános nevelőtestületi dicséretben részesülteknek.

A jutalomkönyvet az igazgató a tanévzáró ünnepélyen adja át.

Podmaniczky-emléklap és könyvjutalom

Példamutató magatartásért, szorgalomért és közösségi munkáért, valamint kitűnő alsó, illetve jeles/kitűnő felső tagozatos tanulmányi eredményért.

Az emléklapot és jutalomkönyvet az igazgató adja át a tanévzáró ünnepélyen.

Laborcz-díj (plakett, oklevél és tárgyjutalom)

A díjban részesülhet minden olyan diák, akinek művészeti tevékenysége kimagasló, alkotó munkája tanórán és tanórán kívül rendszeres és szorgalmas. Művészettörténeti ismeretei kiemelkedők. Különböző versenyeken, pályázatokon, eredményesen vett részt. A díjat két évente kaphatja meg ugyanaz a tanuló. A díjra bárki jelölhető minden év március végéig, aki a feltételeknek megfelel. A jelölés nyilvános, a díj odaítéléséről a szaktanárok javaslata alapján az iskola vezetése és az „Esélyegyenlőséget Minden Gyermekeknek” Alapítvány Kuratóriuma dönt minden év április 15-ig.

A díj átadása a Vigyázó Sándor Művelődési Házban, a kulturális szemlén történik.

Aranykönyv

A jutalom:

- Podmaniczky-emléklap,
- könyv,
- fényképpel ellátott osztályfőnöki méltatás az aranykönyvben

Nyolc, illetve középiskolai továbbtanulás esetén 4, vagy 6 tanéven át kiváló tanulmányi eredmény, versenyeredmény, példás magatartás, és közéleti tevékenység esetén.

A bizonyítványba az alábbi szöveget írjuk: „Elnyerte az iskola kiváló tanulója címet, neve bekerült az iskola Aranykönyvébe”.

A kitüntetést minden évben a ballagáson adják át a tanulónak, illetve a tanévzáró ünnepélyen is kihirdetésre kerül. Az igazgató ismerteti az osztályfőnök által készített méltatást, gratulál a kitüntetett tanulónak, aki az ünnepély nyilvánossága előtt írhatja fényképe alá a nevét.

Közösségi munka (iskolai illetve osztályszintű)

- A legtöbb közösségi munkát végzők osztályfőnöki, diáktanács vezetői, illetve igazgatói dicséretben részesülhetnek.

10.16. Fegyelmi intézkedések

Az ellen a tanuló ellen, aki kötelességeit enyhébb formában megszegi, fegyelmi intézkedés kezdeményezendő.

10.16.1. A fegyelmi intézkedések formái

Szaktanári figyelmeztetés, intés

- A tanítási órán tanúsított olyan magatartásért, mellyel zavarja a pedagógus és osztálytársai munkáját.
- Az előző pontban felsoroltakért, ha a figyelmeztetés ellenére ismételten előfordulnak.
- Sorozatos elégtelen szóbeli és írásbeli feleletekért, ha mögötte hanyagság, cinizmus van.

Osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, rovás

- Az osztálytársaival szembeni helytelen érintkezési stílusért (durva beszéd, kisebb verekedés, stb.).
- A közösség és az egyén tulajdonának rongálásáért (füzetek firkálása, padok, faliújságok és egyéb rongálása)
- A felelősökkel, ügyeltesekkel szemben tanúsított helytelen magatartásért (feleselés, engedelmesség megtagadása, stb.).
- A tisztséggel való visszaélésért.
- A megbízatások elhanyagolásáért (hetesi teendők, tisztaságfelelősök, stb.)
- A pedagógusokkal és az iskola más dolgozóival szemben tanúsított tiszteletlen magatartásért.
- Az iskolán kívül tanúsított helytelen viselkedésért.
- Tanulmányi munka rendszeres elhanyagolásáért.
- A Tájékoztató füzet anyag vezetéséért.
- Többszöri késésért (késésnek minősül a 8:00 óra utáni érkezés)

Igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás

- Olyan tettekért, illetve magatartásért, melyek jellemhibából fakadnak (pl. lopás, hamisítás, verekedés, egyéb: félrevezetés, intrikálás, stb.).
- Minden olyan esetben, amikor az osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, megrovás hatástalan maradt.
- Trágár beszédért, durva verekedésért, a pedagógusokkal szemben tanúsított tiszteletlen magatartásért, a tanulmányi és magatartási fegyelem demoralizálásért (a konkrét eset súlyosságára való tekintettel, az alsóbb büntetési fokozatok kihagyásával is adható).
- A kisebbek, gyengébbek bántalmazásáért.
- Olyan súlyos esetben, mely az iskola egész közösségét sérti (sorozatos lopás, rendszeres és tudatos rombolás, stb.).
- Egy-egy tanuló sérelmére elkövetett súlyos cselekedetért.
- Az iskola épületének engedély nélküli elhagyásáért.

A fegyelmi intézkedéseket a tanuló tájékoztató füzetébe és az osztálynaplóba is be kell írni.

10.16.2. Fegyelmi büntetések

Ha a tanuló kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

A fegyelmi eljárás keretében fegyelmi bizottságot hozunk létre, és a Nkt. 58. § értelmében járunk el.

Ezek alapján iskolánkban a **fegyelmi büntetés** lehet:

- megrovás;
- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése illetve megvonása;
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoporthoz;

- áthelyezés másik iskolába (ha a két intézmény vezetője erről előzetesen megállapodott).
- eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából

A tanuló által az oktatási-nevelési intézménynek okozott szándékos, vagy viselkedése miatt bekövetkező kárért anyagi felelősséggel tartozik a gondviselő. Az iskola a károkozás körülményeinek, az okozott kár nagyságának és személyi felelősségének megvizsgálása után a szülőt felszólítja az okozott kár megtérítésére

A felelősségre vonás eljárás módjára és formájára nézve a vonatkozó törvények és rendeletek az irányadók.

10.16.3. Magatartás gondok, figyelmeztetők

Annak a tanulónak, aki szándékosan balesetet okoz, vagy viselkedésével társa épségét veszélyezteti

- a magatartás jegye nem lehet jobb 3-nál,
- nem kaphatnak alapítványi támogatást,
- nem vehetnek részt nyári táborozáson.

10.17. Intézményi önértékelési rendszer

Az intézményi önértékelés alapját képező saját egyedi elvárás-rendszerünket az Önértékelési Szabályzat külön dokumentumként tartalmazza.

11. ZÁRADÉK

Az Intézményi Pedagógiai Program elfogadása, jóváhagyása

A Pedagógiai Program hatálybalépése

Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola ezen Pedagógiai Programja a 2013/2014-es tanévtől az intézményi működés alapidokumentuma.

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 26.§(1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a nevelőtestület az intézményi pedagógiai programot 2013. április 4. napján fogadta el (iktatószám: 35-392/Jkv/2013), majd **utoljára 2020. április 28-án módosított azon (iktatószám: 35-476/Jkv/2020).**

Az elfogadáskor a jogszabályban meghatározottak szerint véleményezési jogot gyakorolt az Igazgatótanács, a Szülői Szervezet és a Diákönkormányzat.

A Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola Pedagógiai Programja 2013. szeptember 1-jén lépett életbe, **utoljára módosult 2020. április 28-án.** A Helyi Tanterv óratervre, illetve a tananyagra vonatkozó részei **2020.** szeptember 1. napjától az első és ötödik évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben került bevezetésre.

A fenntartó az intézményi pedagógiai program felett szakmai és törvényességi felügyeletet gyakorol.

Az intézményi pedagógiai program a nevelőtestület elfogadása után az intézményvezető jóváhagyásával, valamint a fenntartó egyetértésével válik hatályossá.

Az Intézményi Pedagógiai Program módosítása, kiegészítése

Jelen Intézményi Pedagógiai Program módosítása csak a nevelőtestület elfogadásával, a jelzett közösségek véleményeztetésével lehetséges.

A PP felülvizsgálatára, módosítására sor kerül jogszabályi előírás, illetve jogszabályváltozás esetén, vagy ha módosítását kezdeményezi az intézmény nevelőtestülete, az igazgatótanács a diákönkormányzat, vagy az intézményi szülői szervezet. A kezdeményezést és a javasolt módosítást az intézményvezetőhöz kell beterjeszteni. A módosításhoz a nevelőtestület kétharmadának igenlő szavazata szükséges.

A PP módosítási eljárása megegyezik megalkotásának szabályaival.

Az Intézményi Pedagógiai Programot a nevelőtestület a teljesíthetőség, eredményesség, aktualitás tekintetében folyamatosan ellenőrzi.

Az Iskolai Pedagógiai Program nyilvánossága

Jelen Iskolai Pedagógiai Program minden érdeklődő számára megtekinthető, nyilvános. Erre lehetőséget az iskola könyvtárában biztosítunk. A dokumentum megtalálható az iskola honlapján is.

Budapest, **2020. április 30.**

Erdészné Nagy Éva
Erdészné Nagy Éva
igazgató